

Еңбек қауіпсіздігі және
еңбекті қорғау жөніндегі

НОРМАТИВТІК АКТІЛЕР

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ

по безопасности и охране труда

№ 6 (126) 2021

- «Азаматтық қорғау туралы» заңға қандай өзгерістер енгізілгенін білесіз. Сізге бүкіл заңды зерделеудің қажеті жоқ, өйткені біз құжаттан үзінді келтіреміз, бұл еңбекті қорғау жөніндегі маманның жұмысында не өзгергенін және қандай жаңа нормалар енгізілгенін бірден түсінуге көмектеседі.
- Медициналық білімі жоқ адамдардың алғашқы медициналық көмек көрсету ережелерін талдаймыз. Жұмыс беруші жұмыскерлерді алғашқы көмек көрсетуге оқытуды қамтамасыз етуге міндетті. Оқытуды қайда және қаншалықты жиі ұйымдастыруға болады – ол жайында сіз құжаттан біле аласыз.
- Егер жұмысшылар арнайы тамақпен және ЖҚҚ-мен қамтамасыз етілсе, зиянды жағдайдағы жұмысы үшін қосымша ақы төлеу қажет пе екені туралы біле аласыз.
- Узнаете, какие изменения внесли в Закон «О гражданской защите». Чтобы вам не пришлось изучать весь закон, мы приводим извлечения из документа, которые помогут сразу понять, что изменилось в работе специалиста по охране труда и какие новые нормы ввели.
- Разберётесь с Правилами оказания первой помощи лицами без медицинского образования. Работодатель обязан обеспечить обучение работников оказанию первой помощи. Где и как часто организовывать обучение – узнаете из документа.
- Поймёте, нужно ли доплачивать за работу во вредных условиях, если работников обеспечивают спецпитанием и СИЗ.

Электронная система
«ACTUALIS: Кадровое дело»

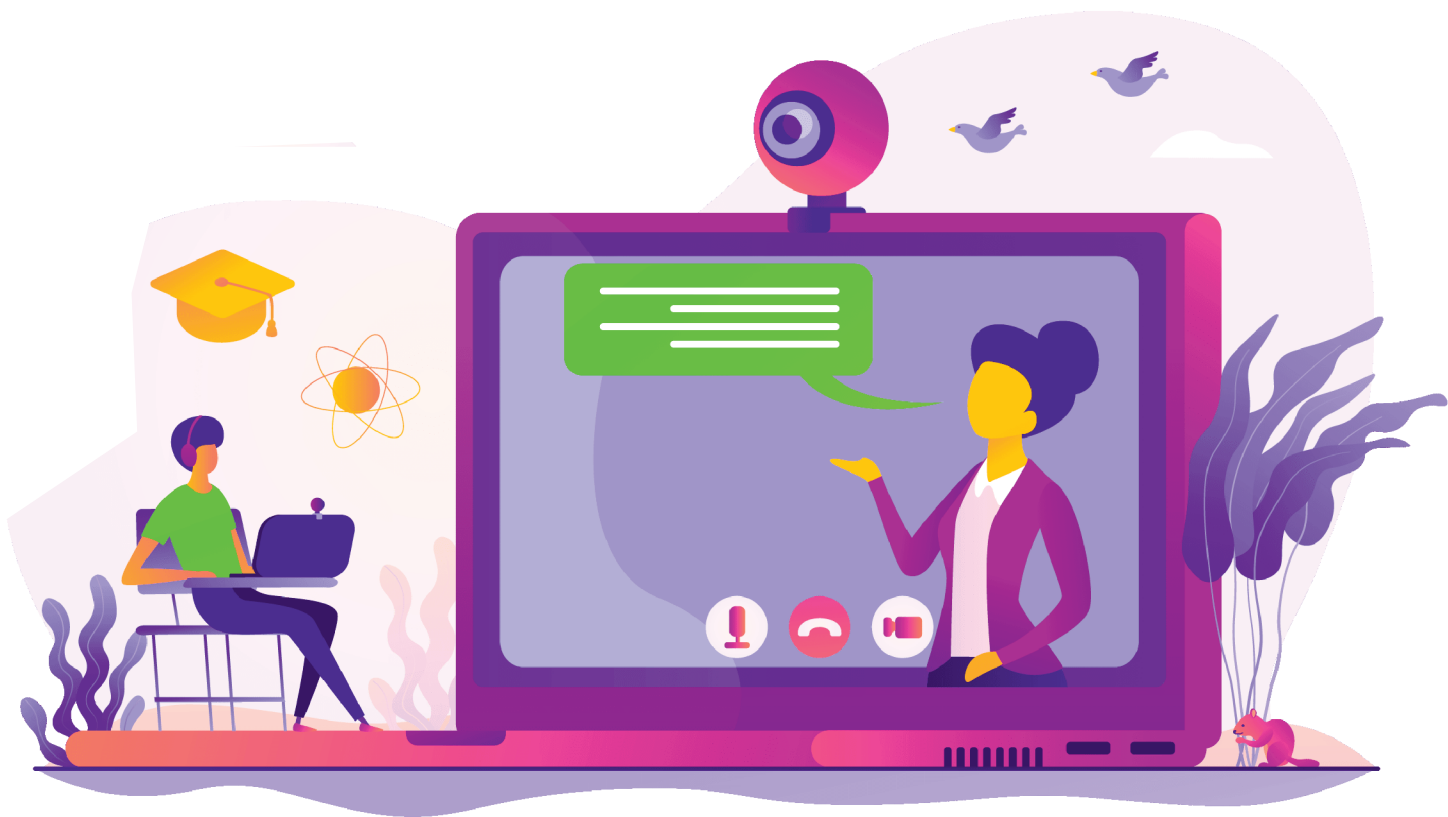
Получите демо-доступ **БЕСПЛАТНО**
на сайте www.vip-kadry.mcfr.kz

НОВОЕ в электронной системе:

- Что нового будет в Трудовом кодексе о дистанционной работе?

ISSN 1996-2053

ПРИМИТЕ УЧАСТИЕ В ПРАКТИЧЕСКОМ ОБУЧЕНИИ

МЦФЭР-Казахстан

21–24 июня

«Безопасность и охрана труда в РК»

**АКЦИЯ
2+1**

При участии двух слушателей
в онлайн семинаре – участие третьего
в подарок!

Тел.: +7 777 273 32 28;
+7 702 953 01 07
www.seminar.mcfr.kz

Собственник: ТОО «МЦФЭР–Казахстан»
Генеральный директор – Т. С. Бектурсынова
Редакция тематического направления
«Охрана труда, кадры и делопроизводство»:
Руководитель тематического направления –
С. Е. Сергеенко
email: otk@mcf.kz

Главный редактор – С. А. Крафт
Литературный редактор текстов
на казахском языке – А. Н. Мамиева
Руководитель отдела верстки – А. Х. Дербесова

Адрес редакции: 050009, г. Алматы,
ул. Шевченко, уг. ул. Радостовца, 1656/72г,
офис 712

тел. +7 (727) 323-62-29 (вн. 117)

e-mail: otk@mcf.kz

www.kadry.mcf.kz

Отдел маркетинга

Ведущий бренд-менеджер – С. Талгатов

тел. +7 (727) 323-62-29 (вн. 135)

email: bm2@mcf.kz

Отдел адресной подписки и сбыта

тел./факс: +7 (727) 323-62-12, 323-62-13

e-mail: sbyt@mcf.kz, info@mcf.kz

Менеджер по работе с клиентами –

Д. А. Тойчибеков

тел.: +7 (727) 323-62-12, 323-62-13 (вн. 127)

email: sb1@mcf.kz

Менеджер по работе с клиентами –

Г. Е. Жантикеева

email: support@mcf.kz

тел.: +7 (727) 323-62-12, 323-62-13 (вн. 129)

Подписку можно оформить:

• по online-заявке – www.kadry.mcf.kz

• в редакции в отделе адресной подписки

• по каталогам (подписной индекс – 74315)

– «Казпочта»: почтовые отделения

– «Евразия-пресс»: тел. +7 (727) 382-34-87

– «Эврика-пресс»: тел. +7 (727) 233-76-19

Свидетельство о постановке на учет СМИ
№ 10771-Ж от 11.03.2010 г. выдано Комитетом
информации и архивов Министерства культуры
и информации Республики Казахстан.

Мнение редакции может не совпадать
с мнением авторов.

*Перепечатка материалов, опубликованных
в журнале, допускается только с письменного
согласия редакции.*

*Представленные тексты нормативных право-
вых актов идентичны*

официально опубликованным версиям.

Редакция не несет ответственности
за содержание рекламных материалов.

PR-материал публикуется на правах рекламы.

Претензии по опубликованной рекламе принимаются в течение 10 календарных дней со дня выхода номера.

ТОО «МЦФЭР–Казахстан».

Юридический адрес: 050009, г. Алматы,
ул. Шевченко, уг. ул. Радостовца, 1656/72г,
офис 712.

© ТОО «МЦФЭР–Казахстан», 2021

Уважаемые читатели!

Обо всех проблемах, связанных с доставкой журнала,
вы можете сообщать по e-mail: sbyt@mcf.kz,
info@mcf.kz или по тел.: +7 (727) 323-62-12, 323-62-13

МЦФЭР–Казахстан

№ 6 (126) 2021

Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі

НОРМАТИВТІК АКТІЛЕР

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ

Журнал издается с 2011 года
Периодичность – 1 раз в месяц

по безопасности и охране труда

**«Еңбек қауіпсіздігі
және еңбекті қорғау
жөніндегі нормативтік
актілер» журналының
редакциялық кеңесі:**

**Редакционный совет
журнала
«Нормативные акты
по безопасности и охране
труда»:**

**Оспанқұлов
Төлеген Қапақұлы,**
Қазақстан Республикасы
Еңбек және халықты әлеу-
меттік қорғау министрлігі
Еңбек, әлеуметтік қорғау
және көші-қон комитеті
төрағасының орынбасары

**Оспанкулов
Төлеген Капакович,**
заместитель председателя
Комитета труда, социаль-
ной защиты и миграции
Министерства труда и соци-
альной защиты населения
Республики Казахстан

**Беккер
Владимир Робертович,**
Қазақстан Республикасы
Ішкі істер министрлігінің
Төтенше жағдайлар
жөніндегі комитетінің
төрағасы

**Беккер
Владимир Робертович,**
председатель Комитета по
чрезвычайным ситуациям
Министерства внутренних
дел Республики Казахстан

**Сәдуақасов
Нұрқан Олжабайұлы,**
Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министр-
лігінің Тауарлар мен көр-
сетілген қызметтердің сапа-
сы мен қауіпсіздігін бақылау
комитеті төрағасының
орынбасары

**Садвакасов
Нуркан Олжабаевич,**
заместитель председателя
Комитета контроля качес-
тва и безопасности това-
ров и услуг Министерства
здравоохранения Респуб-
лики Казахстан

**Құнанбаев
Нұрбек Сейітқамзаұлы**
«Серіктес» апаттан
құтқару қызметі» ЖШС-нің
директоры

**Кунанбаев
Нурбек Сейткамзинович,**
директор ТОО «Аварийно-
спасательная служба
«Серіктес»»

Еңбек қауіпсіздігі және
еңбекті қорғау жөніндегі
НОРМАТИВТІК АКТІЛЕР

Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау, еңбек заңнамасы, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі, әлеуметтік және міндетті сақтандыру, халықты әлеуметтік қорғау және санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мамандарға арналған кәсіптік басылым

МАЗМҰНЫ

Маманнан сұраңыз

Егер жұмыскерлер ЕПТ және ЖҚЖ-мен қамтамасыз етілсе, зиянды жағдайларда жұмыс істегені үшін қосымша ақы төлемеуге бола ма

3

Кәсіпорындағы өрт күзетінің жауынгерлері мен жүргізушілері үшін 24 сағат жұмыс істеуге рұқсат етіле ме

6

Электрқондырғыға қызмет көрсететін персоналды өз комиссиясымен электр қауіпсіздігі бойынша 3-топқа оқытуға бола ма

7

Заңнамаға шолу

«Азаматтық қорғау туралы» Заңға қандай өзгерістер мен толықтырулар енгізілді

11

Қоршаған ортаны қорғау

Эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері бекітілді

25

Денсаулық сақтау

Медициналық білімі жоқ адамдардың алғашқы көмек көрсету қағидалары

39

Халықты жұмыспен қамту

Маусымдық шетелдік жұмыскерлердің еңбек қызметін жүзеге асыруы үшін кәсіптердің тізбесі

49

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ по безопасности и охране труда

Профессиональное издание для специалистов в сфере безопасности и охраны труда, охраны окружающей среды, трудового законодательства, промышленной и пожарной безопасности, социального и обязательного страхования, санитарно-эпидемиологического благополучия и социальной защиты населения

СОДЕРЖАНИЕ

Спросите специалиста

Можно ли не доплачивать за работу во вредных условиях, если работников обеспечивают ЛПП и СИЗ

50

Допускается ли работа по 24 часа для бойцов и водителей пожарной охраны на предприятии

53

Можно ли своей комиссией обучать обслуживающий электроустановку персонал на 3-ю группу по электробезопасности

54

Обзор законодательства

Какие изменения и дополнения внесли в Закон «О гражданской защите»

58

Охрана окружающей среды

Утвердили технические удельные нормативы эмиссий

72

Охрана здоровья

Правила оказания первой помощи лицами без медицинского образования

86

Занятость населения

Перечень профессий для осуществления трудовой деятельности сезонных иностранных работников

96

Егер жұмыскерлер ЕПТ және ЖҚЖ-мен қамтамасыз етілсе, зиянды жағдайларда жұмыс істегені үшін қосымша ақы төлемеуге бола ма?

Кәсіпорында еңбек жағдайлары бойынша 2015, 2016, 2020 жылдары аттестаттау жүргізілді. Комиссияның ұсынымдары бойынша 2015–2016 жылдары кейбір лауазымдар үшін зиянды еңбек жағдайларына қатысты қосымша ақы, қосымша еңбек демалысы белгіленді. 2020 жылы осы лауазымдар бойынша комиссия нақты жұмыс істеген күндері үшін 0,5 л сүтпен қамтамасыз етуді және арнайы киіммен (арнайы киім үнемі беріледі) қамтамасыз етуді ұсынды. Бұл зиянды жағдайларда (2-класс) жұмыс істегені үшін қосымша ақы төлемеуге негіз бола ма? Осы санаттағы лауазымдардың қосымша демалысы туралы не деуге болады?

Жауап беретін: Конисов Ж. А., «Tin One Mining» АҚ-ның өндірістік қауіпсіздік, еңбек және қоршаған ортаны қорғау инженері

Өндірістік объектілер еңбек жағдайлары бойынша міндетті мерзімдік аттестаттауға жатады. Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттауды өндірістік объектілерді аттестаттауды жүргізу жөніндегі **мамандандырылған ұйымдар** мерзімді түрде **кемінде бес жылда бір рет жүргізеді** (ҚР ЕК-нің 183-бабы). Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша міндетті мерзімдік аттестаттау қағидалары Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 28 желтоқсандағы № 1057-бұйрығымен бекітілген (*бұдан әрі мәтін бойынша – Өндірістік объектілерді аттестаттау қағидалары*).

Аттестаттауға Қазақстан Республикасының аумағында жұмыс істейтін ұйымдардың **барлық өндірістік объектілері жатады** (Өндірістік объектілерді аттестаттау Ережелерінің 4-тармағы).

Өндірістік объектілер – өнімді шығару және дайындаумен, пайдалы қазбаларды игерумен, өндіру және қайта өңдеумен, құрылыс және өндірістік қызметтің басқа да түрлерімен айналысатын ұйымдардың цехтары, учаскелері және өзге де жеке орналасқан өндірістік бөлімшелері (Өндірістік объектілерді аттестаттау Ережелерінің 2-тармағының 11) тармақшасы).

Аттестаттауды өткізу мерзімдерін ұйым еңбек жағдайларының өзгеруіне қарай өндірістік объектілерді соңғы аттестаттау өткізілген күннен бастап белгілейді.

Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттауды жүргізу тәртібінің бұзылуы анықталған кезде өндірістік объектілерді кезектен тыс аттестаттау еңбек қауіпсіздігін және еңбекті қорғауды мемлекеттік қадағалау және бақылау органының талабы бойынша жүргізіледі.

Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша кезектен тыс аттестаттау

нәтижелері өндірістік объектіні еңбек жағдайлары бойынша алдыңғы аттестаттау материалдарына қосымша түрінде ресімделеді.

Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау – өндірістік объектілерді (өндірістік қызметті жүзеге асыратын цехтарды, учаскелерді, жұмыс орындарын, сондай-ақ ұйымдардың бөлек тұрған өзге де бөлімшелерін) оларда орындалатын жұмыстар қауіпсіздігінің жай-күйін, зияндылығын, ауырлығын, қауырттығын, еңбек гигиенасын айқындау және өндірістік орта жағдайларының еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы нормативтерге сәйкестігін айқындау мақсатында бағалау жөніндегі қызмет. (Өндірістік объектілерді аттестаттау Ережелерінің 1-тармағының 13) тармақшасы). **Жұмыс орны** – жұмыскердің еңбек қызметі процесінде еңбек міндеттерін орындау кезінде тұрақты немесе уақытша болатын орны (Өндірістік объектілерді аттестаттау Ережелерінің 1-тармағының 7) тармақшасы).

Өндірістік объектілерді аттестаттауды жүргізудің уақыттылығы мен сапасын бақылауды мемлекеттік еңбек инспекторлары жүзеге асырады.

Өндірістік объектілерді аттестаттауды жүргізу жөніндегі мамандандырылған ұйымдар туралы ақпарат Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылған.

Ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды немесе қауіпті жұмыстарда істейтін жұмыскерлердің еңбегіне ақы төлеу еңбек жағдайлары қалыпты жұмыстарда істейтін жұмыскерлердің еңбегіне ақы төлеумен салыстырғанда, мөлшері ұжымдық шартта немесе жұмыс берушінің актісінде немесе ұжымдық келісімшартта айқындалатын зияндылық пен қауіптілік дәрежесі бойынша еңбек жағдайларын жіктейтін салалық коэффициенттерді ескере отырып, жоғарылатылған лауазымдық айлықақылар (мөлшерлемелер) немесе қосымша ақылар белгілеу жолымен **жоғары мөлшерде** белгіленеді (ҚР ЕК 105-бабы).

Ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды немесе қауіпті жұмыстарда істейтін жұмыскерлердің еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 28 желтоқсандағы № 1053 бұйрығымен бекітілген Өндірістердің, цехтардың, кәсіптер мен лауазымдардың тізіміне, Ауыр жұмыстардың, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстардың тізбесіне сәйкес жоғары мөлшерде төлеу арқылы жүзеге асырылады.

Еңбекке ақы төлеу шарттары ауыр жұмыстардағы, еңбек жағдайлары зиянды немесе қауіпті жұмыстардағы еңбегі өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелерімен расталған жұмыскерлерге беріледі.

Жұмыс беруші өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша, сондай-ақ аттестаттауға жатпайтын жұмыс орындары бойынша аттестаттауды өткізбеген жағдайда, ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды, қауіпті жұмыстарда істейтін жұмыскерлердің еңбегіне ақы төлеу өндірістердің, цехтардың, кәсіптер мен лауазымдардың тізіміне, ауыр жұмыстардың, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстардың тізбесіне сәйкес жүргізіледі.

Егер өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелерінде өзгеше белгіленбесе, жұмыс беруші жыл сайынғы ақы төленетін қосымша еңбек демалысын (мысалы, күнтізбелік алты күн) беруге міндетті.

Зиянды еңбек жағдайындағы жұмыс үшін қосымша ақы мөлшерін **жұмыс беруші дербес анықтайды және ол ұжымдық шартта немесе жұмыс берушінің актісінде**, оның ішінде жұмыс орындарын еңбек жағдайларына қатысты аттестаттау жүргізілмеген жағдайда **белгіленеді**.

Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 21 маусымдағы № 105-V «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңына сәйкес еңбек жағдайлары зиянды (ерекше зиянды) жұмыстармен айналысатын, кәсіптері өндірістердің, жұмыстардың, жұмыскерлер мамандықтарының тізбесінде көзделген жұмыскерлердің пайдасына міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді агенттер өз қаражаты есебінен жүзеге асырады. Өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелерімен расталған зиянды (ерекше зиянды) еңбек жағдайлары жойылған жағдайда агенттер міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді жүзеге асырмайды.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді жүзеге асыру қағидаларына сәйкес (*бұдан әрі мәтін бойынша – Қағидалар*) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 26 наурыздағы № 255 қаулысымен бекітілген агенттер еңбек жағдайлары зиянды (ерекше зиянды) жұмыстармен айналысатын, кәсіптері өндірістердің, жұмыстардың, жұмыскерлер кәсіптерінің тізбесінде көрсетілген жұмыскерлерге міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді жүзеге асырады, олардың пайдасына міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының салымшылары өз қаражаты есебінен Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 31 желтоқсандағы № 1562 қаулысымен бекітілген міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді жүзеге асырады (*бұдан әрі мәтін бойынша – Тізбе*).

Ережеге сәйкес, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары Тізбеде көзделген еңбек жағдайлары зиянды (ерекше зиянды) жұмыстармен уақытша айналысатын ұйымдардың өндірістік, қосалқы және қосымша цехтарының жұмыскерлеріне де төленеді.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары кәсіптері мен лауазымдары Тізбенің «Жалпы кәсіптер» бөлімінде көзделген жұмыскерлерге, егер бұл кәсіптер Тізбенің тиісті бөлімдерінде немесе бөлімшелерінде арнайы көрсетілмесе, олардың қандай да бір өндірістерде немесе цехтарда жұмыс істейтініне қарамастан жүзеге асырылады.

Өндірістік объектілерді еңбек жағдайларына қатысты аттестаттау және еңбек жағдайлары зиянды (ерекше зиянды) жұмыскерлердің айына кемінде 80 %-ы жұмыс істейтін кәсіптерін мерзімді міндетті медициналық қарап-тексеру нәтижелері бойынша анықтаған жағдайда, жұмыс берушілер, жұмыскерлердің өкілдері, мүдделі мемлекеттік органдар еңбек жөніндегі уәкілетті органға оларды Тізбеге енгізу жөнінде негізделген ұсыныстар енгізеді.

Өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелерімен расталған зиянды (ерекше зиянды) еңбек жағдайлары жойылған жағдайда агенттер міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді жүзеге асырмайды.

Сүт және емдік-профилактикалық тамақ (ЕПТ) Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 28 желтоқсандағы № 1054 бұйрығына сәйкес жұмыскерлерге кәсіби аурулар мен уланулардың алдын алу, жұмыскерлердің денсаулығын нығайту мақсатында өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелері бойынша беріледі. Сүт ауысымға (үзіліс кезінде), ұзақтығына қарамастан, жұмыскердің химиялық заттарды өндіруге немесе

қолдануға байланысты жұмыстарда нақты жұмыс істеген күндерінде Нормаларға сәйкес беріледі. Сүт және ЕПТ берілетін заттар мен жұмыстардың тізбесі Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің «Жұмыскерлерге сүт немесе оған теңестірілген тамақ өнімдерін және (немесе) диеталық (емдік және профилактикалық) тамақтануға арналған мамандандырылған өнімдерді беру нормаларын бекіту туралы» 2015 жылғы 28 желтоқсандағы № 1056 бұйрығымен бекітілді. Майлылығы 3,2 пайызға дейінгі сүт жұмыскердің жұмыста нақты жұмыс істеген күндерінде, оның ұзақтығына қарамастан, ауысымда 0,5 литрден беріледі.

Яғни, сүт және ЕПТ өндірістік объектілерді еңбек жағдайларына қатысты аттестаттау нәтижелері бойынша ғана беріледі. Аттестация өткізілгенге дейін сүт пен ЕПТ жұмыскерлерге берілмейді.

Осылайша, сүт және емдік-профилактикалық тамақ, жеке қорғаныш құралдарын беру, сондай-ақ міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеу **жұмыс уақытының қысқартылған ұзақтығына, жыл сайынғы ақылы қосымша еңбек демалысына** және ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды немесе қауіпті жұмыстарда істейтін жұмыскерлер үшін **еңбекақы төлеудің жоғары мөлшеріне құқықтарын алмастырмайды.**

Кәсіпорындағы өрт күзетінің жауынгерлері мен жүргізушілері үшін 24 сағат жұмыс істеуге рұқсат етіле ме

Өрт-жарылыс қауіпсіздігі жоғары кәсіпорында ерікті өртке қарсы құралым (ЕӨҚ) қызметі ұйымдастырылды: екі адамнан төрт ауысым. Қазіргі уақытта олар ауысымдық кесте бойынша жұмыс істейді – үш күн сайын. Кәсіпорындағы өрт күзетінің жауынгерлері мен жүргізушілері үшін 24 сағат жұмыс істеуге рұқсат етіле ме?

Жауап беретін: Аширов А. А., еңбекті қорғау және еңбек қатынастары мәселелері жөніндегі тәуелсіз сарапшы, «ACTUALIS: кадрлық іс» электрондық жүйесінің сарапшысы

Жұмыс уақытына қойылатын Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің (бұдан әрі мәтін бойынша – ҚР ЕК) талаптарын қарастырып көрелік.

ҚР ЕК 68-бабының 1-тармағына және 3-тармағына сәйкес:

- қалыпты жұмыс уақытының ұзақтығы **аптасына 40 сағаттан аспауы тиіс;**
- негізгі жұмыс орны бойынша және қосымша атқаратын жұмысы бойынша күнделікті жұмыстың жиынтық ұзақтығы ҚР ЕК 71-бабының 4-тармағында белгіленген **күнделікті жұмыс ұзақтығының нормасынан 4 сағаттан артық аспауы тиіс.**

ҚР ЕК 71-бабының 4-тармағына сәйкес, ҚР ЕК-де және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, **күнделікті жұмыстың ұзақтығы 8 сағаттан аспайды.**

ҚР ЕК 73-бабына сәйкес:

1. Ауысымдық жұмыс өндірістік процестің ұзақтығы күнделікті жұмыстың жол берілетін ұзақтығынан асатын жағдайларда белгіленуі мүмкін.

2. Ауысымдық жұмыс кезінде жұмыс ауысымының ұзақтығы, бір жұмыс ауысымынан екіншісіне ауысу ауысым кестелерімен белгіленеді.

3. Жұмыс беруші ауысымдық кестелерді олар қолданысқа енгізілгенге дейін **күн-тізбелік он күннен** кешіктірмей жұмыскерлердің назарына жеткізеді.

4. Жұмыскерді қатарынан екі жұмыс ауысымы ішінде жұмысқа тартуға тыйым салынады.

Ауысымдық жұмыс – бұл **тәулік ішінде екі не үш немесе төрт жұмыс ауысымындағы** жұмыс (ҚР ЕК 1-бабының 1-тармағының 6) тармақшасы).

Баяндалғанның негізінде, егер жұмыс екі ауысымда ұйымдастырылса, бір ауысымның ұзақтығы – 12 сағат, үш ауысымда – 8 сағат, төрт ауысымда – 6 сағат болады.

Осының салдарынан ауысымның тәулігіне ең ұзақ ұзақтығы **12 сағаттан аспауы тиіс.**

Ұзақтығы 24 сағат болатын ауысымды белгілеу ҚР ЕК талаптарына қайшы келеді және жұмыс берушінің жауапкершілігіне әкеп соғады.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінде (*бұдан әрі мәтін бойынша – ҚР ӘҚБтК*) әкімшілік жауапкершілік қарастырылған:

1. Жұмыс берушінің Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасында көзделген жұмыс уақыты мен күнделікті жұмыстың (**жұмыс ауысымының**) қалыпты және қысқартылған ұзақтығын заңсыз асыруы – **ескерту** жасауға әкеп соғады (ҚР ӘҚБтК 89-бабының 1-тармағы).

2. ҚР ӘҚБтК-нің 89-бабының бірінші тарауында көзделген іс-әрекет әкімшілік жаза қолданылғаннан кейін бір жыл ішінде қайталанып жасалса, төмендегідей **мөлшерде айыппұл салуға әкеп соғады:**

- **40 АЕК** – лауазымды тұлғаларға;
- **60 АЕК** – шағын кәсіпкерлік субъектілеріне немесе коммерциялық емес ұйымдарға;
- **80 АЕК** – орта кәсіпкерлік субъектілеріне;
- **120 АЕК** – ірі кәсіпкерлік субъектілеріне.

Электрқондырғыға қызмет көрсететін персоналды өз комиссиясымен электр қауіпсіздігі бойынша 3-топқа оқытуға бола ма

Электрқондырғыға қызмет көрсететін (6 кВ) персоналды өз комиссиясымен электр қауіпсіздігі бойынша 3-топқа оқытуға бола ма?

Жауап беретін: Аширов А. А., еңбекті қорғау және еңбек қатынастары мәселелері жөніндегі тәуелсіз сарапшы, «ACTUALIS: кадрлық іс» электрондық жүйесінің сарапшысы

Сұрақта ұйымның ведомстволық тиістілігі және оның қызметінің бағыты көрсетілмеуіне байланысты жауап толық форматта баяндалатын болады.

Қазақстан Республикасының энергетикалық ұйымдарында персоналмен жұмыс істеу қағидалары (*бұдан әрі мәтін бойынша – Персоналмен жұмыс істеу қағидалары*) Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы № 234 бұйрығымен бекітілген энергетикалық жабдықты, ғимараттар мен құрылыстарды жобалауды, монтаждауды, пайдалануды, жөндеуді, реттеуді және сынауды жүзеге асыратын электр энергетикасы саласы ұйымдарының персоналына, сондай-ақ энергия қондырғыларының пайдаланылуын бақылауды жүзеге асыратын немесе электр энергетикасы саласындағы сараптама жұмыстарын орындайтын персоналға және **энергия өндірісінің технологиялық процесін басқаруды қамтамасыз ететін персоналға қатысты** қолданылады.

Энергетикалық объектілерде мамандандырылған оқу-өндірістік бөлімшелердің (оқу-курстық комбинаты немесе тұрақты жұмыс істейтін курстар, орталық немесе тренажерлік даярлау пункті және басқалар) жұмыс істеуі қамтамасыз етіледі. Оқу-өндірістік бөлімше персоналды даярлау үшін оқыту мен жаттықтырудың техникалық құралдарымен жарақтандырылатын полигондар, оқу сыныптарын, шеберханаларды, зертханаларды әзірлейді (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 20-тармағы).

Объектілерге қызмет көрсетумен байланысты жұмыскерлерді, сондай-ақ негізгі өндірістің жетекші кәсіптерінің персоналын даярлау оқу орталықтарында және оқу-курстық комбинаттарда (пункттерде) жүргізіледі. Жұмыскерлерді осы мамандықтар бойынша жеке оқыту түрі қарастырылмаған (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 24-тармағы).

Жаңа лауазым бойынша даярлау кезінде, саладағы қолданыстағы жүйе бойынша теориялық оқудан өткеннен кейін **жедел, жөндеу және қосалқы персонал тағылымдамадан өтеді**. Тағылымдама жауапты оқытушының басшылығымен жүргізіледі (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 43-тармағы).

Білімді біліктілік тексеруді жүргізу үшін **жыл сайын энергетикалық ұйым басшысының бұйрығымен білімді біліктілік тексеру жөніндегі орталық комиссия** (*бұдан әрі мәтін бойынша – Орталық комиссия*) және қажет болған жағдайда құрылымдық бөлімшенің білімді біліктілік тексеру жөніндегі комиссиясы (*бұдан әрі мәтін бойынша – Құрылымдық бөлімшенің комиссиясы*) **құрылады** (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 35-тармағы).

Ұйымның жұмыскерлері **Ұйымның орталық комиссиясында** білімдеріне біліктілік тексеруден өтеді, ол құрамында электр қауіпсіздігі бойынша төртіншіден төмен емес рұқсат тобы берілген кемінде үш адамнан құрылады.

Білімді біліктілік тексеруді жүргізу қағидаларына сәйкес **мемлекеттік энергетикалық қадағалау және бақылау жөніндегі мемлекеттік органда білімін тексеруден өткен адам** Орталық комиссияның төрағасы болып тағайындалады.

Ұйымның Орталық комиссиясының құрамына ұйымның техникалық басшылары және еңбекті қорғау қызметінің (бөлімінің) мамандары кіреді (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 36-тармағы).

Құрылымдық бөлімшенің комиссиясында білімді біліктілік тексеруден бөлімше

басшысын, сондай-ақ даярлау бағдарламасында осы бөлімше бойынша білімді біліктілік тексеру көзделген адамдарды қоспағанда, **осы бөлімшенің жұмыскерлері өтеді**. Құрылымдық бөлімше комиссиясының құрамына **осы бөлімшенің басшылары, сондай-ақ Орталық комиссияда білімді біліктілік тексеруден өткен және электр қауіпсіздігі бойынша төртіншіден төмен емес рұқсат тобы бар аралас бөлімшелердің басшылары кіреді** (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 37-тармағы).

Персоналмен жұмыс істеу қағидаларының 41-тармағына сай персоналмен жұмыс істеу қағидаларын, Орталық комиссияның немесе Құрылымдық бөлімше комиссиясының шешімі Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша **білімді біліктілік тексеру хаттамасы түрінде ресімделеді**.

Тексерілетін адам **жұмыскердің біліміне біліктілік тексеру жүргізілгеннен кейін бір тәулік ішінде** комиссия хаттамасымен қол қою арқылы танысады. Жұмыскерлердің білімін біліктілік тексеру хаттамалары **ұйымда кемінде үш жыл сақталады**.

Жұмыскердің білімін біліктілік тексеру негізінде Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 253 бұйрығымен бекітілген Электр қондырғыларын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы қағидаларына 3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша электр қондырғыларында жұмыс істеу нормалары мен қағидаларын білуін тексеру туралы кәуәлікке жазба жасалады.

Орталық комиссия (құрылымдық бөлімшенің комиссиясы) құрылмаған ұйымдардың жұмыскерлері энергия өндіруші, энергия беруші ұйымдардың және электр және жылу энергиясын тұтынушылардың **энергетикалық сараптамасын жүргізуді жүзеге асыратын сараптама ұйымдарының** және (немесе) электр энергетикасы саласындағы монтаждау-реттеу жұмыстарын жүзеге асыратын ұйымдардың **комиссияларында білімдеріне біліктілік тексеруден өтеді** (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 42-тармағы).

Энергия өндіруші, энергия беруші ұйымдардың және электр және жылу энергиясын тұтынушылардың және (немесе) электр энергетикасы саласындағы монтаждау-реттеу жұмыстарын жүзеге асыратын ұйымдардың энергетикалық сараптамасын жүргізуді жүзеге асыратын сараптама ұйымдары құратын білімді біліктілік тексеру жөніндегі комиссиялар **электр қауіпсіздігі бойынша рұқсат беру тобы төрттен кем емес, құрамында кемінде үш адамнан қалыптастырылады**.

Комиссия төрағасы болып Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 18 наурыздағы № 210 бұйрығымен бекітілген Электр қондырғыларын пайдаланудың техникалық жай-күйі мен қауіпсіздігін бақылау үшін электр және жылу энергиясын өндіруді, беруді жүзеге асыратын ұйымдардың басшыларында, мамандарында техникалық пайдалану қағидалары мен Қауіпсіздік техникасы қағидаларын білуіне біліктілік тексерулер жүргізу ережелеріне сәйкес білімді біліктілік тексеруден өткен адам тағайындалады (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 42-1-тармағы).

Жалпы объект бойынша персоналды даярлау, қолдау және біліктілігін арттыру процесіне басшылық жасау ұйымның бас техникалық басшысына жүктеледі (Персоналмен жұмыс істеу қағидалары 18-тармағы).

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 19 наурыздағы № 222 бұйрығымен бекітілген Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану

кезіндегі қауіпсіздік техникасы қағидаларының (бұдан әрі мәтін бойынша – ҚТ қағидалары) 6-тармағына сәйкес персоналды даярлау және білімін бақылау тәртібі «Электр энергетикасы туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі № 588-II Қазақстан Республикасының Заңының 5-бабының 38) тармақшасымен бекітілетін Қазақстан Республикасының Энергетикалық ұйымдарында персоналмен жұмыс істеу қағидаларына сай жүзеге асырылады (жоғарыдағы Қағидалардың талаптарын қараңыз).

«Электр техникалық (электр технологиялық) персоналдың электр қауіпсіздігі бойынша рұқсаттама топтары және оларды беру жағдайлары» ҚТ қағидаларына 1-қосымшаға сәйкес, **электр қауіпсіздігі бойынша рұқсат берудің 3-тобын беруге қатысты** электр қауіпсіздігі бойынша рұқсат беру тобын растау үшін электр энергетикасы саласында орындалатын ең аз жұмыс өтілі (мерзімі) бойынша мынадай талаптар қойылады:

– алдыңғы топта 2–3 ай, ал электр қауіпсіздігі бойынша III және одан жоғары рұқсат тобын бұрын растаған адамдар үшін оны жұмысқа орналастырған сәттен бастап бір ай аяқталғаннан кейін.

Бұл ретте міндетті түрде көрсетілген қосымшадағы алдыңғы топ ретінде электр қауіпсіздігі бойынша 2-ші рұқсат беру тобын беруге арналған талаптарды жеке қараған жөн.

Сондай-ақ лауазымдық нұсқаулықпен белгіленген талаптар шеңберінде электр қауіпсіздігі бойынша рұқсат беру тобын растау үшін білімнің ең аз көлеміне сай талап етіледі:

1. Электр қауіпсіздігі бойынша алдыңғы рұқсат тобы көлеміндегі білім.

2. Іске асыруға арналған білім:

1) өзіне сеніп тапсырылған электр қондырғыларында өздігінен қызмет көрсетуді, айналып өтуді, қарап шығуды, қосуды және ажыратуды, оның ішінде кернеуі 1 000 В дейінгі электр қондырғыларындағы электр энергиясын есепке алу схемаларында (жүйелерінде), сондай-ақ жөндеу немесе баптау бригадаларын осы электр қондырғыларына жіберу үшін;

2) электр қондырғыларында, өткізгіштер мен автоматика аспаптарында, энергетика объектілерінде, станоктар мен машиналарда (стационарлық және жылжымалы) қолданылатын есепке алу, тіркеу, сондай-ақ тұрмыстық және кеңсе техникасында жөндеу жұмыстарын өз бетінше жүргізу;

3) құрылыс-монтаждау, жөндеу, іске қосу-баптау жұмыстары бригадасының құрамында, оның ішінде электр қондырғыларындағы сынақ-өлшеулер бойынша, энергетика объектілерінде, станоктар мен машиналарда (стационарлық және жылжымалы) қолданылатын автоматика сымдары мен аспаптары бойынша есепке алу, тіркеуге қатысты жұмыстарды орындауға міндетті.

3. Электр қондырғыларында жұмысты қауіпсіз жүргізуді және жұмыс істейтіндерді қадағалауды қамтамасыз ету білігі.

4. Зардап шегушіні электр тогының әсерінен босату ережелерін білу.

«Азаматтық қорғау туралы» Заңға қандай өзгерістер мен толықтырулар енгізілді

«Азаматтық қорғау туралы»

Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 11 сәуірдегі № 188-V Заңы (2021.04.01 өзгерістер және толықтырулармен)

«Азаматтық қорғау туралы» Заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Мұнда біз құжатта не өзгергенін және қандай жаңа нормалар енгізілгенін түсінуге көмектесетін үзінділерді келтіреміз.

 --- Құжаттан көшірме

1-тарау. Негізгі ережелер

1-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

<...>

22-1) бұрқаққа қарсы жұмыстар – мұнай және газ өндіру объектілерінде арнайы техника, аппаратура мен жабдық қолданыла отырып жүргізілетін, аварияларды жоюға, адамдарды, материалдық құндылықтарды құтқаруға және бекітпе жабдығының болмауы, қирауы немесе герметикаланбауы немесе грифон түзілу салдарынан ұңғыманың (газ және мұнай бұрқақтарының) сағасы арқылы қабаттық флюидтердің басқаруға келмейтін шығуының қауіпті факторларының әсерін азайтуға бағытталған іс-қимылдар;

<...>

23-1) газдан құтқару жұмыстары – қоршаған ортада шекті жол берілетін шоғырланудан асатын қауіпті заттар болған жағдайда арнайы техника, аппаратура мен жабдық, оқшаулағыш жеке қорғану құралдары қолданыла отырып орындау қажеттілігімен сипатталатын және газ жайылған ортада адамдарды іздестірумен, зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсетумен және оларды тасымалдаумен, аварияның орны мен себептерін, оның таралу шекараларын нақтылау мақсатында авария ошағына барлау жүргізумен байланысты қауіпті өндірістік объектілердегі аварияларды жою жөніндегі іс-қимылдар және қауіпті өндірістік факторларды жою үшін қажетті өзге де іс-қимылдар;

<...>

32-1) қауіпті техникалық құрылғылар:

қауіпті өндірістік объектілерде пайдаланылатын, мемлекеттік қадағалауды өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган жүзеге асыратын, 0,07 мегаПаскальдан асатын қысыммен немесе 115 Цельсий градустан асатын судың қайнау температурасы кезінде жұмыс істейтін техникалық құрылғылар, жүк көтергіш механизмдер, эскалаторлар, фуникулерлер, лифтілер, траволаторлар, мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге)

арналған көтергіштер, сондай-ақ бұрғылау тереңдігі екі жүз метрден асатын ұңғымаларды бұрғылауға және жөндеуге арналған қондырғылар, шахталық көтергіш қондырғылар мен көтергіш машиналар, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың жылжымалы қоймалары, араластыру-зарядтау және жеткізу-зарядтау машиналары, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдарды дайындауға арналған мобильдік және стационарлық қондырғылар;

мемлекеттік қадағалауды жергілікті атқарушы органдар жүзеге асыратын, әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі 0,07 мегаПаскальдан асатын қысыммен және (немесе) 115 Цельсий градустан асатын судың қайнау температурасы кезінде жұмыс істейтін бу және су жылыту қазандықтары (жылумен жабдықтау ұйымдары), 0,07 мегаПаскальдан асатын қысыммен жұмыс істейтін түтіктер, жүк көтергіш механизмдер, эскалаторлар, аспалы жолдар, фуникулерлер, лифтілер, траволаторлар, мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштер;

<...>

48) оқыс оқиға – аварияға алып келмеген, қауіпті өндірістік объектіде қолданылатын техникалық құрылғылардың істен шығуы немесе бүлінуі, технологиялық процесті жүргізудің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін параметрлерден ауытқу;

<...>

49-1) өндірістік бақылау – өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарының сақталуын қамтамасыз етуге бағытталған, өндірістік бақылау қызметінің лауазымды адамдары жүзеге асыратын қауіпті өндірістік объектідегі іс-шаралар;

<...>

52-1) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметі – қауіпті өндірістік объектілерде тау-кен құтқару, газдан құтқару жұмыстарын, бұрқаққа қарсы жұмыстарды жүргізуге арналған авариялық-құтқару қызметі;

52-2) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби объектілік авариялық-құтқару қызметі – қауіпті өндірістік объектілері бар ұйымның құрылымдық бөлімшесі болып табылатын авариялық-құтқару қызметі;

52-3) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган – өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында басшылықты және салааралық үйлестіруді, мемлекеттік саясатты әзірлеуді және іске асыруды жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

52-4) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның ведомствосы – орталық атқарушы органның өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруды және бақылау, қадағалау функцияларын жүзеге асыратын ведомствосы;

<...>

62-1) тау-кен құтқару жұмыстары – шахталарда, кеніштерде, карьерлерде және разрездерде арнайы техника, аппаратура мен жабдық қолданыла отырып жүргізілетін, адамдарды құтқаруға және аварияларды жоюға, зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсетуге және оларды тасымалдауға, тау-кендік телім шегінде жер астындағы және жер бетіндегі өрттерді сөндіруге, жарылыс қаупі бар атмосфераны инерттеуге, үйінділерден аршуға, тосқауылдарды тұрғызуға, бекітпелерді орнатуға, су басуды жоюға бағытталған іс-қимылдар және қауіпті өндірістік факторларды жою үшін қажетті өзге де іс-қимылдар;

<...>

3-тарау. Азаматтық қорғау саласындағы мемлекеттік реттеу 12-2-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган

Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган мынадай өкілеттіктерді жүзеге асырады:

<...>

5-1) өз құзыреті шегінде мүдделі мемлекеттік органдармен бірлесіп, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың жоғалу жағдайларына техникалық тергеп-тексеруді ұйымдастырады және жүргізеді;

<...>

6-1) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерін аттестаттаудан өткізеді;

7) қауіпті өндірістік объектілерде қолданылатын технологияларды, қауіпті техникалық құрылғыларды қолдануға рұқсат береді;

<...>

8-2) қауіпті өндірістік объектілерде жарылыс жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылатын жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың қолданылуына және есепке алынуына талдау жүргізеді;

<...>

10) алып тасталды – ҚР 01.04.2021 № 26-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

<...>

13) қауіпті өндірістік объектілерді иеленетін және (немесе) пайдаланатын ұйымдарға өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің қызмет көрсету қағидаларын бекітеді;

13-1) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің құтқарушыларын даярлаудың үлгілік бағдарламаларын әзірлейді және бекітеді;

13-2) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің жеке құрамына қойылатын талаптарды және олардың штат санын есептеу нормативтерін, оларды жарақтандыру нормаларын әзірлейді және бекітеді (**13-2) тармақшасы 2021 жылдың 1 шілдесінен бастап қолданысқа енгізіледі**);

13-3) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерін аттестаттау қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

<...>

14-1) қауіпті өндірістік объектілердегі авариялар мен оқыс оқиғаларға тергеп-тексеруді және есепке алуды, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың жоғалу жағдайларына техникалық тергеп-тексеруді жүргізу қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-2) көлбеу рельсті-арқанды көтергіштерді (фуникулерлерді) орнату және қауіпсіз пайдалану қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-3) қауіпті өндірістік объектілер мен қауіпті техникалық құрылғыларды есепке қою және есептен шығару қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-4) жолаушылар аспалы арқан жолдарын орнату және қауіпсіз пайдалану қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-5) жүк аспалы арқан жолдарын орнату және қауіпсіз пайдалану қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-6) эскалаторларды орнату және қауіпсіз пайдалану қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-7) мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштерді қауіпсіз пайдалану қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-8) дәнекерлеушілерді және дәнекерлеу өндірісінің мамандарын аттестаттау қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-9) қауіпті өндірістік объектіде өндірістік бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-10) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мамандарды, жұмыскерлерді даярлау, қайта даярлау және олардың білімін тексеру қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-11) қауіпті өндірістік объектіні пайдаланатын ұйымдардың қауіпті өндірістік объектіні салуға, кеңейтуге, реконструкциялауға, жаңғыртуға, консервациялауға және жоюға арналған жобалау құжаттамасын келісу қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-12) нормативтік қызмет ету мерзімі өтелген жүк көтергіш машиналарды одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйіне зерттеп-қарауды ұйымдастыру және жүргізу тәртібі туралы нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-13) қызмет ету мерзімі өткен, жалпы мақсаттағы өздігінен жүретін тізбекті крандарды одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйіне зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-14) қысыммен жұмыс істейтін түтіктерге, цистерналарға, бөшкелерге және баллондарға техникалық куәландыруды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-15) бу және ыстық су құбыржолдарына зерттеп-қарауды және техникалық куәландыруды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-16) қызмет ету мерзімі өткен мұнаралы крандарды одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйін зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-17) қызмет ету мерзімі өткен монтаждық крандарды одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйіне зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-18) қызмет ету мерзімі өткен көпір типіндегі крандарды одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйіне зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-19) қызмет ету мерзімі өткен көтергіштерді (мұнараларды) одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйіне зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-20) қызмет ету мерзімі өткен, қысыммен жұмыс істейтін түтіктерді одан әрі

пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында оларға зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-21) қызмет ету мерзімі өткен лифтілерді, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштерді одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында олардың техникалық жай-күйіне зерттеп-қарауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-22) мұнай және мұнай өнімдеріне арналған резервуарларды пайдалану және жөндеу кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

14-23) қызмет ету мерзімі өткен, мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылауға және жөндеуге арналған қондырғыларды одан әрі пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында оларға техникалық диагностикалауды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-24) тұтқырлығы жоғары, күкіртті мұнайды өндіруге арналған жабдықты қауіпсіз пайдалану жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-25) жерасты құрылысжайлары мен метрополитендерді салу кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қағидаларды әзірлейді және бекітеді;

14-26) қара металлургия кәсіпорындарының газ шаруашылығындағы қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-27) технологиялық құбыржолдарды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-28) ауаны бөлу өнімдерін өндіру және тұтыну кезіндегі қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

14-29) қауіпті өндірістік объектілерде аварияларды жою жоспарын әзірлеу және оқу-жаттығу дабылдары мен аварияға қарсы жаттығуларды жүргізу жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді және бекітеді;

<...>

15-бап. Жергілікті өкілді және атқарушы органдардың азаматтық қорғау саласындағы құзыреті

<...>

3. Жергілікті атқарушы органдардың азаматтық қорғау саласындағы өкілеттіктеріне:

<...>

21) әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі 0,07 мегаПаскальдан астам қысыммен немесе 115 Цельсий градустан асатын судың қайнау температурасы кезінде жұмыс істейтін қауіпті техникалық құрылғылардың, жүк көтергіш механизмдердің, эскалаторлардың, аспалы жолдардың, фуникулерлердің, лифтілердің, траволаторлардың, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштердің пайдаланылуына өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік қадағалау;

22) әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі қауіпті техникалық құрылғыларды есепке қоюды және есептен шығаруды жүзеге асыру;

<...>

16-бап. Ұйымдардың азаматтық қорғау саласындағы құқықтары мен міндеттері

<...>

3. Қауіпті өндірістік объектілері бар және (немесе) олардағы жұмыстарға тартылатын ұйымдар осы баптың 2-тармағына қосымша мыналарды атқаруға міндетті:

1) Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға жол берілген технологияларды, қауіпті техникалық құрылғыларды, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдарды қолдануға;

<...>

8) авариялардың, оқыс оқиғалардың, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың жоғалу жағдайларының туындау себептеріне талдау жүргізуге, қауіпті өндірістік факторлардың зиянды әсерінің және олардың салдарларының алдын алуға және оларды жоюға бағытталған іс-шараларды жүзеге асыруға;

9) орын алған авария туралы жұмыскерлерге, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметіне, уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшесіне және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшесіне, жергілікті атқарушы органдарға, қауіпті өндірістік факторлар туындаған кезде төтенше жағдайдың есепті аймағына жататын халыққа дереу хабарлауға;

10) аварияларды, оқыс оқиғаларды, қауіпті өндірістік объектілерде жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың жоғалу жағдайларын есепке алуды жүргізуге;

<...>

12-1) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшелеріне қауіпті өндірістік объектілерде жарылыс жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылатын жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдарды есепке алу (кіріс, шығыс, беру және қайтару) жөніндегі ақпаратты беруге;

<...>

18) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерімен қауіпті өндірістік объектілерде профилактикалық және тау-кен құтқару, газдан құтқару, бұрқаққа қарсы жұмыстарды жүргізуге шарттар жасасуға не өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби объектілік авариялық-құтқару қызметтерін құруға **(18) тармақшасы 2021 жылдың 1 шілдесінен бастап қолданысқа енгізіледі**);

19) алып тасталды – ҚР 01.04.2021 № 26-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

20) қауіпті өндірістік объектілерді есепке қоюды, есептен шығаруды жүзеге асыруға;

<...>

23) авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу үшін жиынтықпен, қажетті техникамен, жабдықпен, сақтандыру және жеке қорғану құралдарымен қамтамасыз ете отырып, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби объектілік авариялық-құтқару қызметтерін өзірлікте ұстап тұруға;

<...>

4. Қауіпті өндірістік объектілері бар және (немесе) олардағы жұмыстарға тартылатын ұйымдарға, егер олар осы объектілерде:

- көмірсутек шикізатын геологиялық барлауды қоспағанда, геологиялық барлау жұмыстарын және бұрғылау-жару жұмыстарын жүргізбестен кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру бойынша тау-кен жұмыстарын;
- жүк көтергіш механизмдер пайдаланылатын жұмыстарды;
- автожанармай құю станцияларын және астық қабылдау пункттерін пайдалануға байланысты жұмыстарды ғана жүргізсе, осы баптың 3-тармағы 18) тармақшасының күші қолданылмайды.

<...>

6-тарау. Авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдары

25-бап. Авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдарын құру

<...>

3. Қауіпті өндірістік объектілерді пайдаланатын ұйымдардың басшылары өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби объектілік авариялық-құтқару қызметтерін құруға құқылы (**3-тармақ 2021 жылдың 1 шілдесінен бастап қолданысқа енгізіледі**).

<...>

4-1. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтері және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби объектілік авариялық-құтқару қызметтері ғимараттар мен құрылысжайлардың мамандандырылған кешенінде орналастырылады, орындалатын авариялық-құтқару жұмыстарының ерекшеліктері ескеріле отырып, арнайы техникамен, аппаратурамен және жабдықпен жарақтандырылады, құтқарушылармен жасақталады, оқу-жаттығу полигоны, шаң-газ талдау зертханасы болады, сондай-ақ өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган белгілеген талаптарға сәйкес келеді (**4-1-тармақ 2021 жылдың 1 шілдесінен бастап қолданысқа енгізіледі**).

<...>

26-бап. Авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдарының қызметі

<...>

2. Кәсіби авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдарының ұдайы әзірлігі кәсіби даярлау бойынша оқу-жаттығулар, сабақтар мен арнайы жаттығу жиындарын өткізу арқылы қамтамасыз етіледі.

<...>

27-1-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерін аттестаттау

1. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтері аттестаттауға жатады.

2. Аттестаттау өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін айқындау мақсатында өткізіледі.

3. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтері бастапқы, қайта, кезеңдік және кезектен тыс аттестаттауға жатады:

1) бастапқы аттестаттауға жаңадан құрылатын өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтері жатады;

2) қайта аттестаттау өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің қызметін қайта бастау үшін алдыңғы аттестаттауда анықталған кемшіліктер жойылғаннан кейін өткізіледі;

3) кезеңдік аттестаттау бес жылда бір рет өткізіледі;

4) кезектен тыс аттестаттау олар орындайтын жұмыстардың түрі немесе түрлері өзгерген жағдайда өткізіледі.

4. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерін аттестаттау өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган айқындатын тәртіппен өткізіледі.

5. Аттестаттаудан өткен өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның шешімі негізінде қауіпті өндірістік объектіде тау-кен құтқару, газдан құтқару, бұрқаққа қарсы жұмыстарды жүргізу құқығына куәлік беріледі.

<...>

7-тарау. Азаматтық қорғау саласындағы бақылау және қадағалау
39-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік қадағалау және газ және газбен жабдықтау саласындағы мемлекеттік бақылау

<...>

2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік қадағалауды мыналарға қатысты жүргізу:

1) қауіпті өндірістік объектілердің және қауіпті техникалық құрылғыларды пайдаланатын ұйымдардың өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын сақтауына;

2) қауіпті өндірістік объектілердің өндірістік ғимараттарына, технологиялық құрылыс-жайларына зерттеп-қарау, диагностикалау, қауіпті техникалық құрылғыларға техникалық куәландыру жүргізудің уақтылығына;

3) қауіпті өндірістік объектілердің және қауіпті техникалық құрылғыларды пайдаланатын ұйымдардың авариялар мен олардың салдарларын жою және оқшаулау жөніндегі жұмыстарды жүргізуге әзірлігіне;

4) әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі қауіпті техникалық құрылғылардың қауіпсіз пайдаланылуына;

5) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің қауіпті өндірістік объектілерде тау-кен құтқару, газдан құтқару, бұрқаққа қарсы жұмыстарды орындауға әзірлігіне;

6) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы жұмыстарды жүргізу құқығына аттестатталған заңды тұлғаларға жүзеге асырылады.

<...>

4. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік қадағалау жөніндегі мемлекеттік инспектордың адамдардың өміріне және (немесе) денсаулығына қатер төндіретін айрықша жағдайларда, дара кәсіпкерлердің, ұйымдардың қауіпті өндірістік объектілерді және

(немесе) техникалық құрылғыларды пайдалануға байланысты қызметін немесе жекелеген қызмет түрлерін сот шешімінсіз үш күннен аспайтын мерзімге, көрсетілген мерзімде сотқа талап қою арызын міндетті түрде бере отырып, тоқтата тұруға не тыйым салуға құқығы бар.

Көрсетілген жағдайларда өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша қызметті немесе жекелеген қызмет түрлерін тоқтата тұру не тыйым салу туралы акт шығарылады және қауіпті өндірістік объектіні және (немесе) техникалық құрылғыны пломбалау жүргізіледі.

Ресімделген акт қауіпті өндірістік объектінің басшысына немесе оның уәкілетті адамына қолын қойғызып табыс етіледі не хабарламасы бар тапсырысты хатпен пошта арқылы жіберіледі.

Қауіпті өндірістік объектіні пайдаланатын ұйым басшысы берілген акт талаптарының орындалуын қамтамасыз етеді.

Қызметті немесе жекелеген қызмет түрлерін тоқтата тұру не тыйым салу туралы актінің талаптарын орындамау Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді.

Қызметті немесе жекелеген қызмет түрлерін тоқтата тұру немесе тыйым салу туралы акт сот шешімі шығарылғанға дейін қолданылады.

<...>

40-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылау

<...>

2. Мыналар өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылаудың міндеттері болып табылады:

- 1) өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарының орындалуын қамтамасыз ету;
- 2) өнеркәсіптік қауіпсіздікке мониторинг жүргізу;
- 3) өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған шараларды талдау және әзірлеу;
- 4) жұмыстарды жүргізу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге әсер ететін мән-жайлар мен бұзушылықтардың себептерін анықтау;
- 5) қауіпті өндірістік факторлардың объектілерге, адамдарға, қоршаған ортаға зақымдай отырып әсер етуінің алдын алуға бағытталған жұмыстарды үйлестіру.

3. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылау ұйым басшысының бұйрығымен бекітілетін, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылау туралы нормативтік акт негізінде жүзеге асырылады.

Ұйымның нормативтік актісінде өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында өндірістік бақылауды жүзеге асыратын ұйымның лауазымды адамдарының құқықтары мен міндеттері қамтылуға тиіс.

4. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылау қызметінің лауазымды адамдары:

- 1) ұйымның бөлімшелерінде өндірістік бақылауды жүзеге асыру жөніндегі жұмыс жоспарын әзірлеуге;

2) жұмыскерлердің өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын сақтауына өндірістік бақылауды жүзеге асыруға;

3) өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз етуге тексеруді ұйымдастыруға және жүргізуге;

4) өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету және аварияларды жою жөніндегі іс-шаралар жоспарларын әзірлеуді ұйымдастыруға;

5) өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасын жүргізуге дайындық жөніндегі жұмысты ұйымдастыруға;

6) өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарының өзгеруі туралы ақпаратты жұмыскерлердің назарына жеткізуге;

7) ұйым басшысына:

- өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды жүргізу, өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын бұзушылықтарды жою;

- өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары бұзылып жүзеге асырылатын, жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығына қатер төндіретін немесе қауіпті өндірістік факторлардың объектілерге, адамдарға, қоршаған ортаға зақымдай отырып әсер етуіне алып келуі мүмкін жұмыстарды тоқтата тұру;

- өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелері бойынша даярлаудан, қайта даярлаудан уақтылы өтпеген адамдарды жұмыстан шеттету туралы ұсыныстар енгізуге;

8) Қазақстан Республикасының өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы заңнамасында көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыруға міндетті.

5. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылау қызметінің лауазымды адамдарының:

1) қауіпті өндірістік объектілері бар ұйымдарда және (немесе) қауіпті өндірістік объектілердегі жұмысқа тартылатын өзге де ұйымдарда өнеркәсіптік қауіпсіздіктің жай-күйін бағалау үшін қажетті құжаттар мен материалдарды алуға;

2) тәуліктің кез келген уақытында қауіпті өндірістік объектіге еркін кіруге құқығы бар.

<...>

10-тарау. Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларды жою
51-бап. Авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдарын төтенше жағдайларды жоюға тарту

<...>

2. Қауіпті өндірістік объектілерге шарт негізінде қызмет көрсететін өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерін төтенше жағдайларды жоюға тарту қызмет көрсетілетін объектілердің қажетті қорғалу деңгейін қамтамасыз ететін күштер мен құралдардың жеткілікті саны міндетті түрде сақталған жағдайда жүзеге асырылады.

<...>

14-тарау. Өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету
69-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету

<...>

2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік:

<...>

2) қауіпті өндірістік объектілерде өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына сәйкес келетін технологияларды, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдарды қолдануға жол беру;

<...>

9) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің қауіпті өндірістік объектілерде профилактикалық және тау-кен құтқару, газдан құтқару, бұрқаққа қарсы жұмыстарды жүргізуі;

10) ұлттық стандарттарға сәйкес лифтілерді, эскалаторларды, траволаторларды, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштерді монтаждауды, оларға техникалық қызмет көрсетуді, техникалық куәландыруды жүргізу;

11) қауіпті өндірістік объектілерді уақтылы жаңарту және техникалық қайта жарақтандыру арқылы қамтамасыз етіледі.

70-бап. Қауіпті өндірістік объектілердің белгілері

Қауіпті өндірістік объектілердің белгілері:

1) мынадай қауіпті заттардың ең болмағанда біреуін:

иондаушы сәулелену көзін;

тұтанғыш затты – қалыпты қысымда және ауамен араласқан кезде тұтанғыш болатын және қалыпты қысым кезінде қайнау температурасы 20 немесе одан төмен Цельсий градусы болатын газды;

жарылғыш затты – сыртқы әсердің белгілі бір түрлері кезінде жылу бөліп және газ құрап, өздігінен жылдам тарайтын химиялық өзгеріске ұшырай алатын затты;

жанғыш затты – өздігінен тұтанып, сондай-ақ от алдыру көзінен жана алатын және оны алып тастағаннан кейін де өздігінен жанатын сұйықтықты, газды;

тотықтандырғыш затты – жануға көмектесетін, тұтануды тудыратын және (немесе) тотықтандыру-қалпына келтірудің экзотермиялық реакциясы нәтижесінде басқа заттардың тұтануына себеп болатын затты;

уытты затты – тірі организмдерге әсер еткен кезде олардың өліміне әкеп соқтыра алатын және мынадай сипаттамалары бар:

- асқазанға енгізген кезде өлтіретін орташа дозасы – бір килограмм салмаққа қоса алғанда 15-тен 200 миллиграмға дейінгі;
- теріге жаққан кезде өлтіретін орташа дозасы – бір килограмм салмаққа қоса алғанда 50-ден 400 миллиграмға дейінгі;
- ауадағы өлтіретін орташа концентрациясы – бір литрге қоса алғанда 0,5-тен 2 миллиграмға дейінгі затты;

жоғары уытты затты – тірі организмдерге әсер еткен кезде олардың өліміне әкеп соқтыра алатын және мынадай сипаттамалары бар:

- асқазанға енгізген кезде өлтіретін орташа дозасы – бір килограмм салмаққа 15 миллиграмнан аспайтын;
- теріге жаққан кезде өлтіретін орташа дозасы – бір килограмм салмаққа 50 миллиграмнан аспайтын;
- ауадағы өлтіретін орташа концентрациясы – бір литрге 0,5 миллиграмнан аспайтын затты;

қоршаған ортаға қауіп төндіретін, оның ішінде судағы ортада мынадай өте уытты көрсеткіштермен сипатталатын:

- балыққа тоқсан алты сағат бойы ингаляциялық әсер еткен кезде өлтіретін орташа дозасы – бір литрге 10 миллиграмнан аспайтын;
- дафнияға қырық сегіз сағат бойы әсер еткен кезде белгілі әсер тудыратын удың орташа концентрациясы – бір литрге 10 миллиграмнан аспайтын;
- балдырларға жетпіс екі сағат бойы әсер еткен кезде баяулататын орташа концентрациясы – бір литрге 10 миллиграмнан аспайтын затты өндіру, пайдалану, қайта өңдеу, түзу, сақтау, тасымалдау (құбыржолдық), жою;

2) қара, түсті, бағалы металдардың балқымаларын және осы металдардың негізінде алынатын қорытпаларын өндіру;

3) кең таралған пайдалы қазбаларды геологиялық барлауды және оларды бұрғылау-жару жұмыстарын жүргізбей өндіру жөніндегі тау-кен жұмыстарын қоспағанда, тау-кен, геологиялық барлау, бұрғылау, жарылыс жұмыстарын, пайдалы қазбаларды өндіру және минералды шикізатты қайта өңдеу жөніндегі жұмыстарды, жерасты жағдайларында жұмыстарды жүргізу болып табылады.

71-бап. Қауіпті өндірістік объектілер

<...>

2. Қауіпті өндірістік объектілерге мынадай қауіпті техникалық құрылғылар да:

1) жылу желілерін қоспағанда, 0,07 мегаПаскальдан астам қысыммен немесе 115 Цельсий градустан аса судың қайнау температурасы кезінде жұмыс істейтін техникалық құрылғылар;

2) жүк көтергіш механизмдер, эскалаторлар, аспалы жолдар, фуникулерлер, лифтілер, траволаторлар, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштер;

3) әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі 0,07 мегаПаскальдан астам қысыммен және (немесе) 115 Цельсий градустан асатын судың қайнау температурасы кезінде жұмыс істейтін бу және су жылыту қазандықтары, 0,07 мегаПаскальдан астам қысыммен жұмыс істейтін түтіктер, жүк көтергіш механизмдер, эскалаторлар, аспалы жолдар, фуникулерлер, лифтілер, траволаторлар, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштер;

4) қауіпті өндірістік объектілерде пайдаланылатын, бұрғылау тереңдігі екі жүз метрден асатын ұңғымаларды бұрғылауға және жөндеуге арналған қондырғылар;

- 5) шахталық көтергіш қондырғылар мен көтергіш машиналар;
- 6) жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдардың жылжымалы қоймалары, араластыру-зарядтау және жеткізу-зарядтау машиналары, жарылғыш заттар мен олардың негізінде жасалған бұйымдарды дайындауға арналған мобильдік және стационарлық қондырғылар жатады.

72-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы жұмыстарды жүргізу құқығына заңды тұлғаларды аттестаттау

1. Заңды тұлғалар:

- 1) өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасын жүргізу;
- 2) өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мамандарды, жұмыскерлерді даярлау, қайта даярлау;
- 3) жарылыс жұмыстары саласында сараптама жүргізу;
- 4) алып тасталды – ҚР 01.04.2021 № 26-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.
- 5) газ тұтыну жүйелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүргізу;
- 6) лифтілерді, эскалаторларды, траволаторларды, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі адамдарға (мүгедектерге) арналған көтергіштерді монтаждауды, техникалық қызмет көрсетуді, техникалық диагностикалауды, техникалық куәландыруды және жөндеуді жүргізу құқығына аттестаттауға жатады.

2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы жұмыстарды жүргізу құқығына аттестаттау үшін заңды тұлға өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органға ұйымның мәлімделген жұмыс түрлеріне, өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына сәйкестігі туралы сараптама қорытындысының электрондық көшірмесін ұсынады.

<...>

6. Аттестатты беруден мынадай себептер бойынша:

- 1) осы баптың 2-тармағында көрсетілген құжат ұсынылмағанда;
- 2) өтініш беруші өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы жұмыстарды жүргізу құқығына аттестатталатын заңды тұлғаларға қойылатын талаптарға сәйкес келмегенде бас тартылуы мүмкін.

Заңды тұлға көрсетілген себептерді жойған кезде аттестаттау туралы өтініш жалпы негіздерде қаралады.

7. Аттестаттың қолданылу мерзімі бес жылды құрайды.

Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы жұмыстарды жүргізу құқығына аттестаттаған ұйым (бұдан әрі – аттестатталған ұйым) Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасының талаптарын бұзып, оның ішінде осы баптың 2-тармағында көзделген құжатта анық емес ақпарат бере отырып қызметін жүзеге асырған жағдайда, аталған ұйым Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнамасында көзделген тәртіппен әкімшілік жауаптылыққа тартылады.

Аттестаттың қолданылуын тоқтата тұрудың себептері жойылмаған жағдайда, аттестаттан айыру сот тәртібімен жүзеге асырылады.

Аттестаттың қолданылуы:

- 1) аттестатталған ұйым аттестаттың қолданылуын тоқтату туралы өтініммен өтініш ұсынған;
 - 2) оның қолданылу мерзімі өткен;
 - 3) заңды тұлға таратылған;
 - 4) аттестаттан айырған жағдайларда тоқтатылады.
- <...>

73-бап. Өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы

1. Өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасына:

- 1) осы Заңның 71-бабының 2-тармағынада көрсетілген қауіпті техникалық құрылғылар;
- 2) қауіпті өндірістік объектілерде қолданылатын құрылыс материалдарын қоспағанда, қауіпті өндірістік объектілерде қолданылатын технологиялар, техникалық құрылғылар, материалдар;
- 3) алып тасталды – ҚР 01.04.2021 № 26-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.
- 4) алып тасталды – ҚР 01.04.2021 № 26-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.
- 5) аттестат алу кезінде мәлімделген жұмыс түрлеріне, өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына сәйкестігіне заңды тұлғалар;
- 6) алып тасталды – ҚР 28.10.2015 № 366-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).
- 7) «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне сәйкес өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы сараптамаға жататын жобалау құжаттары жатады.

<...>

Жалғасы келесі нөмірде

Эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері бекітілді

«Эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтерін, оның ішінде атмосфераға ластаушы заттарды шығарудың жылжымалы көздерін бекіту туралы»

Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 11 қаңтардағы № 1 бұйрығы

Күшіне енді: 2021.26.01

Жалғасы. Басы № 4, 5-санда, 2021

Қазақстан Республикасының
Экология, геология және
табиғи ресурстар министрінің
2021 жылғы 11 қаңтардағы
№ 1-бұйрығына
3-қосымша

Конденсаторларды салқындатудың тік ағынды жүйесі бар блоктық типтегі электр станцияларына арналған қоршаған ортаға эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері 1-тарау. Қолданылу саласы

1. Осы Конденсаторларды салқындатудың тік ағынды жүйесі бар блоктық типтегі электр станцияларына арналған қоршаған ортаға эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері (бұдан әрі – нормативтер) Қазақстан Республикасындағы тұрақты даму және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі стратегиялық және бағдарламалық құжаттарда алға қойылған қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды сақтау жөніндегі міндеттерді ескере отырып, 2007 жылғы 9 қаңтардағы Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 17-бабының 26-3) тармақшасына және Қазақстан Республикасының басқа нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес әзірленді.

2. Осы нормативтер конденсаторларды салқындатудың тік ағынды жүйесі бар блоктық типтегі қазандық қондырғыларда, алу процесі Екібастұз кен орнының көмірлерін жағуға негізделген электр энергиясын өндіру кезінде (бұдан әрі – процестер) қолданылады.

3. Осы нормативтер отынның қатты түрін негізгі және сұйық отын ретінде, тамызық отын ретінде пайдалану кезінде электр энергиясын өндіруге бағытталған қызметке қолданылады және мыналарға қойылатын талаптарды белгілейді:

- атмосфералық ауаға эмиссияларға;
- сарқынды сулардың эмиссияларына;

- қалдықтарды орналастыру кезіндегі эмиссияларға;
- қазандық қондырғыларды пайдалану қауіпсіздігіне.

4. Атмосфералық ауаға эмиссияларға нормативтер жұмыс істеп тұрған және реконструкцияланатын, жобалық жылу қуаты 300 МВт-қа сәйкес келетін немесе одан асатын, халықтың өмірі мен денсаулығын қорғауды, қоршаған ортаны қорғауды, табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануды қамтамасыз ететін ең озық қолжетімді технологияларды ескере отырып, 9,8-ден 25,0 Мпа-ға дейінгі қыздырылған будың абсолюттік қысымына өнімділігі 420-дан 1200 т/сағ-қа дейінгі, тізбесі осы нормативтерде келтірілген ЖЭС ірі блокты отын жағатын қондырғыларына қолданылады.

5. Осы нормативтердің талаптары маневрлік энергия блоктарына арналған жоғары маневрлік (жоғары және жартылай жоғары) қазандық қондырғыларға, құрамына газ турбиналары, магниттік-гидродинамикалық қазандық қондырғылар, энергия технологиялық қазандық қондырғылар кіретін энергия блоктарына арналған қазандық қондырғыларға, көлденең байланыстары бар қазандық қондырғыларға, қайнайтын қабаттың оттықтарымен жабдықталған қазандары және кәдеге жаратушы қазандары, сондай-ақ арнайы типтегі қазандары бар қазандық қондырғыларға қолданылмайды.

6. Нормативтер меншік нысандарына қарамастан, блоктық типтегі қазандық қондырғыларда қатты отынды жағу кезінде электр энергиясын өндіру жөніндегі объектілердің жобалау құжаттамасын әзірлеумен, оларды салумен және пайдаланумен айналысатын жеке және заңды тұлғаларға, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органдарға арналған.

2-тарау. Терминдер мен анықтамалар

7. Осы нормативтерде мынадай терминдер мен анықтамалар пайдаланылады:

1) ең озық қолжетімді технологиялар – қоршаған орта сапасының нысаналы көрсеткіштерін қамтамасыз етуге дейін шаруашылық қызметтің қоршаған ортаға теріс әсерінің деңгейін төмендетуге бағытталған ұйымдастыру және басқару шараларын қамтамасыз ететін пайдаланылатын және жоспарланатын салалық технологиялар, техника мен жабдық;

2) жағу – жылудың қарқынды бөлінуі қатар жүретін, экзотермиялық реакциялар барысында бастапқы заттарды жану өнімдеріне айналдырудың күрделі физикалық-химиялық процесі;

3) зиянды заттар – адам организміне теріс әсер ететін заттар;

4) көмір – негізінен, биохимиялық, физикалық-химиялық және физикалық өзгерістері нәтижесінде өлі өсімдіктерден түзілген қатты жанғыш шөгінді таужынысы;

5) күл – қатты отынды жағу өнімдері;

6) күл-қож – тау жыныстарын кешенді термиялық түрлендіру және қатты отынды жағу өнімдері;

7) қалдықтарды қайта өңдеу – сұрыптауды қоса алғанда, қалдықтардан кейіннен тауарларды немесе өзге де өнімді өндіруде (дайындауда) пайдаланылатын шикізатты және (немесе) өзге де материалдарды алуға, сондай-ақ қалдықтармен жұмыс істеуді жеңілдету,

олардың көлемін немесе қауіпті қасиеттерін азайту мақсатында олардың қасиеттерін өзгертуге бағытталған физикалық, химиялық немесе биологиялық процестер;

8) қалдықтардың түрі – шығу тегіне, қасиеттеріне және айналыс технологиясына сәйкес ортақ белгілері бар, қалдықтар сыныптауышы негізінде айқындалатын қалдықтардың жиынтығы;

9) қалдықтарды орналастыру – өндіріс және тұтыну қалдықтарын сақтау немесе көму;

10) қалдықтармен жұмыс істеу – қалдықтар түзілуінің алдын алуды және оны барынша азайтуды, қалдықтарды есепке алу мен бақылауды, олардың жиналып қалуын, сондай-ақ қалдықтарды жинауды, қайта өңдеуді, кәдеге жаратуды, залалсыздандыруды, тасымалдауды, сақтауды (жинап қоюды) және жоюды қоса алғанда, қалдықтарға байланысты қызмет түрлері;

11) қауіпті қалдықтар – құрамында бір немесе бірнеше қауіпті қасиеті (уыттылығы, жарылыс қауіптілігі, радиоактивтілігі, өрт қауіптілігі, жоғары реакциялық қабілеті) бар зиянды заттарды қамтитын және қоршаған орта мен адамның денсаулығына өз бетінше немесе басқа заттармен байланысқа түскен кезде тікелей немесе әлеуетті қауіп төндіруі мүмкін қалдықтар;

12) қоршаған ортаға эмиссиялар – ластаушы заттардың шығарындылары, төгінділері, қоршаған ортада өндіріс және тұтыну қалдықтарын орналастыру, күкіртті қоршаған ортада ашық түрде орналастыру және сақтау;

13) қоршаған ортаны ластау – қоршаған ортаға ластаушы заттардың, радиоактивті материалдардың, өндіріс және тұтыну қалдықтарының түсуі, сондай-ақ шудың, дірілдердің, магнит өрістерінің және өзге де зиянды физикалық әсерлердің қоршаған ортаға әсері;

14) қосалқы жабдық – қазандықжабдықне шегінде тартып-үрлеунде тартып- теріс әсер ететін заттардиоактивті бен күлді шығару жабдығы, күл аулағыш және басқа да газ тазарту құрылғылары, қазанғаарту құрылғгаз-ауа құбырлары су, бу және отын құбыржолдары, арматура, гарнитура, автоматика, бақылау және қорғау аспаптары мен құрылғылары, сондай-ақ қазанға жататын су дайындау жабдығы мен түтін мұржасы;

15) негізгі өндіріс – қазан мен қосалқы жабдықтардың жиынтығы болып табылатын қазандық қондырғылар және отын жағудан жылу энергиясы есебінен қысыммен буды алуға немесе суды қыздыруға арналған құрылғылардың біртұтас етіп сындарлы түрде біріктірілген кешен түріндегі қазандар. Сондай-ақ қазанға толық немесе ішінара мыналар: оттық, буқыздырғыш, экономайзер, ауажылытқыш, қаңқа, қаптама, жылу оқшаулағыш, тыстама кіреді;

16) отын – оны жағу кезінде жылу энергиясын алу мақсатында қолданылатын жанғыш заттар;

17) санитариялық-қорғау аймағы- арнайы мақсаттағы аймақтарды, сондай-ақ өнеркәсіптік ұйымдар мен елді мекендегі басқа да өндірістік, коммуналдық және қойма объектілерін оларға қолайсыз факторлардың әсерін әлсірету мақсатында жақын маңдағы қоныстану аумақтарынан, тұрғын үй-азаматтық мақсаттағы ғимараттар мен құрылысжайлардан бөліп тұратын аумақ;

18) табиғат пайдаланушы – табиғи ресурстарды пайдалануды және (немесе) қоршаған ортаға эмиссияларды жүзеге асыратын жеке немесе заңды тұлға;

19) түтінді (шығарылған) газдар – отынның жануы және қазанда технологиялық материалды күйдіру нәтижесінде түзілетін газдар;

20) шикізат – өнімді (өнімдерді) алудың технологиялық процесінде пайдаланылатын кез келген ұсақталған немесе дайындалған материал;

21) экологиялық мониторинг – қоршаған ортаның жай-күйін және оған әсерді жүйелі түрде байқау және бағалау;

22) эмиссиялардың нормативтері – солардың кезінде қоршаған орта сапасы нормативтерінің сақталуы қамтамасыз етілетін жол берілетін эмиссиялардың көрсеткіштері;

23) эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері – ел экономикасы үшін қолайлы шығындар кезінде оларды нақты техникалық құралдармен қамтамасыз ету мүмкіндігі негізге алына отырып айқындалатын, уақыт бірлігіндегі немесе шығарылатын өнімнің бір бірлігіне немесе басқа да көрсеткіштердегі қоршаған ортаға эмиссиялардың шамалары.

3-тарау. Қазақстан Республикасында өндірісті орналастыру шарттары

8. Қазақстан Республикасының аумағында блоктық типтегі қазандық қондырғыларда қатты отынды жағу кезінде қоршаған ортаға эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтерін қамтамасыз ететін электр энергиясын өндіру объектілерін орналастыруға жол беріледі.

9. Қазандардың және қазандық қондырғыларда пайдаланылатын қосалқы жабдықтың оларды сәйкестендіруді қамтамасыз ететін және олардың осы нормативтер мен үндестірілген нормативтік құқықтық актілерге сәйкестігін куәландыратын құжаттары, сондай-ақ монтаждау схемаларын, пайдалану және техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулықтарды қамтитын өндірушінің ілеспе құжаттары болады.

4-тарау. Технологиялық процестің, жабдықтың және эмиссиялар түзілуінің сипаттамасы

10. Қазандық-турбиналық жабдықтың негізгі мақсаты қазандық қондырғыларда отынды жағу кезінде электр энергиясын өндіру болып табылады.

Конденсаторларды салқындатудың тік ағынды жүйесі бар блоктық типтегі электр станциялары үшін электр энергиясын өндіру схемасы осы нормативтерге 1-қосымшада келтірілген.

11. Қазандық және турбиналық жабдыққа мыналар: электр генераторлары, бу турбиналары, деаэраторлар, бункерлер, сепараторлар, қазандар, ұсақтау қондырғылары, сорғы станциялары, жоғары қысымды жылытқыштар, конденсаторлар және т.б. жатады.

12. Қазандық қондырғылардың жұмыс істеуі үшін келіп түсетін қатты отынды қабылдауды және түсіруді, сақтауды, дайындауды және оны сақталатын орыннан қазанға дейін тасымалдауды қамтамасыз етеді.

13. Қатты отын (көмір) қазандық қондырғыларға үнемі дайындалған түрде беріледі. Көмірдің ірі кесектері арнайы жабдық арқылы технологияда айқындалған, қазандық жабдығының диірмендерінде одан әрі ұсақтауға жарамды фракцияларға дейін

ұсақталады. Шикізатты беру мен дайындаудың тозаң шығарындыларын азайту жүйесі болады.

14. Көміртозанды қазандарды жағу үшін сұйық отын – мазут пайдаланылады, ол мазут шаруашылығының арнайы резервуарларында сақталады. Жағу кезінде мазут бумен жылытылатын жылытқыштар арқылы тікелей қазанның мазут бүріккіштеріне беріледі.

15. Қазанның оттығы көмір тозаңы ұшып келе жатқанда жағылатын және отынның химиялық энергиясы жану жылуына айналатын камераны білдіреді. Жағу камерасының қабырғалары ішінен отқа төзімді материалдан орындалған, ал сыртынан жылу оқшаулағышпен жабылған. Ішкі жағынан тікелей жағу камерасының қабырғаларына жақын жерде қыздыру беттері болып табылатын құбырлар орналасқан. Бұл қыздыру беттері алаудан және оттық газдарынан жылуды, негізінен, тікелей сәулелену арқылы алады және отты экрандар деп аталады.

16. Жану өнімдері ішінара салқындатылып, 900–1200 °С температура кезінде көлденең газарнаға, содан кейін тігінен түсіру шахтасына келіп түседі.

17. Экономайзерден кейін жану өнімдерінің температурасы 300–400 °С және одан жоғары болады. Оны одан әрі төмендету ауаны жылыту үшін пайдаланылатын ауажылытқышта жүзеге асырылады. Ауажылытқышқа келіп түсетін ауаның температурасы 30–60 °С болады. Ыстық ауа 250–420 °С температурасы кезінде 2 ағынға бөлінеді: олардың бірі – бастапқы ауа отынды дайындау жүйесінде ұнтақтау кезінде оны көптіру үшін және тозаңды тасымалдау үшін пайдаланылады, ал екіншісі – қайталама ауа көмір тозаңының толық жануын қамтамасыз ету үшін жағатын құрылғылар арқылы тікелей жағу камерасына жіберіледі.

18. Ауажылытқыштан кейін жану өнімдері шығарылған газдар деп аталады, олардың температурасы 130–160 °С құрайды. Жану өнімдерінің жылуын одан әрі кәдеге жарату төмен температура кезінде орынсыз болады және жану өнімдері түтінсорғышпен тозаң-газ тазартқыш жабдық арқылы биіктігі 180–250 м түтін мұржасына және одан әрі атмосфераға жіберіледі.

19. Қатты қыздырылған бу қазаннан бу құбыры арқылы бу турбинасына және одан кейін конденсаторға келіп түседі. Конденсат жинағыштан конденсат арнайы қондырғыда тазалауға жіберіледі, одан кейін конденсат төмен қысымды қыздырғыштар тобы арқылы деаэраторға айдалады. Деаэраторда су қайнауға дейін жеткізіледі және бұл ретте онда ерітілген газдардан босатылады. Деаэратордың аккумуляторлық бағынан ауасыздандырылған қоректік су жоғары қысымды жылытқыштар тобы арқылы қайтадан қазанға беріледі. Сол арқылы қазан мен турбиналық қондырғының бу-су күрежолдарын қамтитын бу-су күрежолы тұйықталады.

20. Бу-су күрежолының жұмысы жоғары температураларға және бу мен судың жоғары қысымдарына қарамастан үздіксіз болады. Оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін жұмыс денесі ысыраптарының орнын толтыруға арналған қосымша суды дайындау мен беру жүйесі және турбинаның конденсаторына салқындатқыш суды беру үшін техникалық сумен жабдықтау жүйесі қажет.

21. Су шығынының орнын толтыру су объектісінен су алу, арнайы қондырғыларда химиялық тазарту жүргізу және оны турбинаның конденсаторына одан әрі беру арқылы жүргізіледі.

22. Турбиналарды салқындату жүйесі – тікағынды. Жеткізу арналарынан салқындатқыш су конденсатордың түтіктері арқылы циркуляциялық сорғымен айдалады және содан кейін су айдынына қосылған су ағызу арнасына құйылады.

23. Электр станцияларында қатты қож шығаратын қазандарда қатты отынды жағу кезінде отынның қатты жанбайтын бөлігі – қож қазанның түбінде орналасқан қож-иірмекті бункерге беріледі, ал күл қазаннан түгін газдарымен шығарылады, арнайы тазарту қондырғыларымен ұсталады және олардың бункерлерінде жиналады. Жуғыш құрылғылар арқылы қож және ауланған ұшпа күл күлді сумен шығарудың өздігінен ағатын арналарына беріледі, олардан гидрокүл-қож қоспасы алдын ала металұстағыштан өтіп, оны күл үйінділеріне күл құбырлары арқылы тасымалдайтын багер сорғысына түседі.

Күл үйіндісінен тұнған су қайтадан күлді сумен шығару жүйесіне күл-қождарды күл үйіндісіне тасымалдау үшін беріледі, сол арқылы жүйе тұйықталады.

24. Бу турбинасы арқылы айналатын электр генераторы айнымалы электр тоғын өндіреді, ол күшейткіш трансформатор арқылы ашық тарату құрылғысының қашыртқы шиналарына өтеді. Одан әрі технологиялық тізбек бойынша өндірілген электр энергиясы электр беру желілері арқылы энергия жүйесінің желісіне беріледі.

5-тарау. Табиғи ресурстарды пайдалану

25. Конденсаторларды салқындатудың тік ағынды жүйесі бар блоктық типтегі қазандық қондырғыларда электр энергиясын өндіру Екібастұз кен орнының көмірлерін жұмсауды талап етеді.

26. Суыған немесе ағымдағы жөндеуден, реконструкциялаудан, тоқтатудан немесе жаңа қазандар салынғаннан кейін пайдалануға берілген қазандарды жағу үшін жағатын отын ретінде мазут пайдаланылады. Жаққаннан кейін қазанға үнемі беріліп тұратын қатты отынды (көмірді) жағуға көшу қажет.

27. Электр энергиясын өндіру станциясында су ресурстарын тұтыну бу мен конденсат ысыраптарының орнын толтыру, электр станциясының энергия блоктарының оңтайлы су-химиялық режимін ұстап тұру және энергетикалық жабдықты (жылу генераторының конденсаторлары мен газ-май жүйесін) салқындату үшін талап етіледі.

5.1-параграф. Отын және тұтыну нормалары

28. Қатты отынды тұтыну нормалары «Электр энергетикасы туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 10) тармақшасына сәйкес әзірленген, Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 247 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілері мемлекеттік тізілімінде № 11066 болып тіркелген) Электр станциялары мен желілерін техникалық пайдалану қағидаларымен реттеледі және электр және жылу жүктемелерінен абсолюттік немесе салыстырмалы есептегенде оның жұмысының техникалық-экономикалық көрсеткіштерінің тәуелділігін белгілейтін энергетикалық жабдықтың энергетикалық сипаттамаларына қарай белгіленеді. Жабдықтың энергетикалық сипаттамалары және электр станциясы жабдығының (энергия қондырғысының) әрбір тобы бойынша жіберілген электр

энергиясы мен жылуға отынның есептік үлестік шығыстарының кестелері әрбір кәсіпорын бойынша жеке белгіленеді.

29. Сұйық отынды жағатын отын ретінде пайдаланған кезде тұтыну нормалары белгіленбейді. Сұйық отынның нормативтік саны кәсіпорынның ішкі құжаттарында белгіленеді.

5.2-параграф. Су ресурстарын пайдалану және тұтыну нормалары

30. Суды электр станциясының өндірістік мұқтаждарына пайдалану су айдынынан турбиналардың конденсаторлары мен газ-май жүйесін салқындату жүйесіне, негізгі жабдықтың қосалқы тетіктеріне және қазандық қондырғылардың бу-су ысыраптарының орнын толтыру үшін су дайындау жүйесінде техникалық су беруді көздейді.

31. Электр станциялары үшін бір өнім бірлігіне су тұтынудың және су бұрудың үлестік нормалары (электр энергиясын жіберу) Қазақстан Республикасының су заңнамасына сәйкес әзірленген, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2016 жылғы 30 желтоқсандағы № 545 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілері мемлекеттік тізілімінде № 14827 болып тіркелген) Су тұтынудың және су бұрудың үлестік нормаларын әзірлеу жөніндегі әдістемеге сәйкес есептеледі.

32. Үлестік нормаларды әзірлеу су алуды қысқартуға және судың зиянды әсерін азайтуға мүмкіндік беретін қазіргі заманғы технологияларды игере отырып, кешенді және ұтымды су пайдалану қағидатын іске асыру мақсатында жүзеге асырылады.

33. Су тұтыну мен су бұруды жеке және заңды тұлғалар рұқсаттың негізінде, тек қана онда айқындалған мақсаттар үшін жүзеге асырады және олар қоршаған ортаға зиян келтірмеуге тиіс. Су тұтынудың және су бұрудың үлестік нормалары су тұтыну мен су бұру көлемдерін негіздеу бойынша есеп-қисаптар кезінде ескеріледі.

34. Агрегаттарды салқындатқаннан кейін қайтарылатын сулардың құрамы мен қасиеттері дәл сол су объектісінен су алу жүзеге асырылған кезде су алу ауданындағы судың құрамына сәйкес келеді.

6-тарау. Электр энергиясын өндіру процесі үшін эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері

6.1-параграф. Атмосфералық ауаға шығарындылардың техникалық үлестік нормативтері

35. Атмосфералық ауаға эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері Екібастұз кен орнының көмірін негізгі отын ретінде пайдаланатын блоктық типтегі жұмыс істеп тұрған және реконструкцияланатын қазандық қондырғылар үшін өндірілген бір өнім бірлігіне, атап айтқанда:

- қатты заттардың;
- күкірт оксидтерінің;
- азот оксидтерінің;
- көміртек оксидтеріне шығарындылардың шекті мәндерін белгілейді.

36. Кәсіпорын осы нормативтерге 2-қосымшаға сәйкес атмосфералық ауаға ластаушы заттардың техникалық үлестік нормативтеріне қол жеткізуге тиіс, олар электр энергиясын

өндіру бірлігіне есептегенде қоршаған ортаға ластағы заттардың шығарындыларының жол берілетін массасын көрсететін болады. Электр станцияларында өндірілетін энергияның негізгі түрі электр энергиясы, ал жылу энергиясы қосымша өнім болғандықтан, тиісінше электр станциялары үшін технологиялық жеке нормалар электр энергиясына белгіленеді.

37. Тамызық отынға (мазутқа) арналған нормативтер белгіленбейді, себебі оның жылдық отын теңгеріміндегі үлесі болмашы (шамамен 0,05 %). Шығарындылар бақылау нормативтерінде (г/с) ескерілмейді, қазанның іске қосу және өтпелі режимдеріндегі аспаптық өлшемдер орындалмайды. Мазутты жағу кезіндегі ластағыш заттардың шығарындылары жағылған отын мөлшерінен есептік жолмен есепке алынады.

38. Қосалқы өндірістен (шикізат беруді және электр энергиясын бөлуді қоса алғанда) эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері осы нормативтерде белгіленбейді, осы өндірістердің эмиссиялары бөлек нормаланады.

39. Көздерден шығарындылардың сапалық және сандық сипаттамалары жабдықтың іс жүзіндегі техникалық көрсеткіштері бойынша Қазақстан Республикасының Экология кодексіне сәйкес атмосфераға зиянды заттардың шығарындыларын есептеу әдістемелеріне сәйкес есептеу әдісімен және аспаптық өлшемдер бойынша айқындалады.

40. Бір тәулік ішінде эмиссиялардың үлестік нормативтерінің орташа мәні нормативтік мәннен аспаған және 30 (отыз) минуттық асып кетудің жиынтық ұзақтығы қазандық қондырғының бір жыл ішіндегі жалпы жұмыс уақытының 3 %-ынан кем болған жағдайда, қазандардан эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтерін отыз минут ішінде екі есе асыруға жол беріледі.

41. Қолайсыз метеорологиялық жағдайлар кезінде шығарындыларды реттеу ластаудың әрбір көзі бойынша эмиссияларды және электр станциясының жұмысының барлық режимдері кезінде шығарындыларды қысқарту жөніндегі іс-шараларды ескеретін үндестірілген нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүргізіледі.

42. Технологиялық газдардың тозаңданған бөлігі қатты бөлшектерден тазартылады.

43. Тозаңұстағыш қондырғылар ретінде газдарды өрескел, ұсақ тазартуға және санитариялық қосымша тазартуға арналған әртүрлі аппараттар пайдаланылуы мүмкін.

44. Шаң мен газдан тазарту құрылғысының тиімді жұмыс істеуі үшін кәсіпорында қазандардағы газ тазарту қондырғыларын, аспирациялық және желдету жабдықтарын, газ құбырларын ағымдағы және күрделі жөндеуді қоса алғанда, профилактикалық жұмыстар жүргізіледі.

45. Жағу, қуат жинау, тоқтау және өзге де жұмыстар кезінде қазанагрегаттың жұмыс режимдері солардың негізінде үлестік шығарындылардың нормативтері белгіленетін режимдер болып табылмайды.

6.2-параграф. Сарқынды сулар төгінділерінің техникалық үлестік нормативтері

46. Қоршаған ортаға әсерді төмендету мақсатында электр станциясында айналымды сумен жабдықтау жүйелері әрекет етуге тиіс. Айналымды сумен жабдықтау жүйесі – бұл циркуляциялық су дәл сол мақсаттар үшін бірнеше рет пайдаланылатын сумен жабдықтау жүйесі.

47. Өндірістік мұқтаждарға су ашық жеткізу арналары бойынша бөгетсіз су алу арқылы алынады, оның станция маңындағы торабында блоктық сорғы станциялары орналасады. Суқабылдағыш кәсіпорынның су алу жүйесіне балықтардың түсуін болғызбайтын балықтан қорғау құрылғыларымен жабдықталады.

Бастапқы су қажетті химиялық тазартудан өтеді, содан кейін конденсат қорының резервуарларына сақтауға келіп түседі. Энергетикалық блоктың бу-су ысыраптарының орнын толтыру үшін таза су пайдаланылады.

48. Электр энергиясын өндіру жөніндегі кәсіпорындарда күл-қож жинағышта тұндырып және кейіннен тұнған суды дәл сол жүйеге қайтара отырып, күл-қож қалдықтарын күлді сумен шығару жүйесінде тасымалдау үшін айналымды сумен жабдықтау да көзделеді. Айналымды сумен жабдықтау жүйесінде циркуляциялық су бірнеше рет тазартусыз пайдаланылады.

49. Қазандық қондырғыларда отынды жағу кезінде электр энергиясын өндірумен айналысатын кәсіпорындарда энергетикалық жабдықты салқындатудың тік ағынды жүйесін көздеуге жол беріледі, ол кезде турбогенераторлар мен газ-май жүйесі салқындатылғаннан кейін жылу алмасу суын алып қою жүзеге асырылған дәл сол су объектісіне ағызу көзделген.

50. Салқындату жүйесінде пайдаланылатын су нормативтік (шартты түрде) таза болып табылады, себебі, технологиялық аппаратура мен күштік агрегаттарды салқындатқаннан кейін түзілетін қосалқы операциялар мен процестерден алынған, ластанбаған сулардың жоғары температурасы ғана болады, ол Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес нормаланады және бақыланады. Бақылау жармасындағы ағызылатын судың температурасы 30 °C-тан аспауға тиіс.

51. Табиғат пайдаланушы ағызылатын су құрамының су объектісінің су алу ауданындағы (бір су объектісінің суы пайдаланылған жағдайда) судың құрамына сәйкестігі бөлігінде бақылау жүргізеді.

52. Сарқынды суларды су объектілеріне ағызу су көлемдерін есепке алу аспаптарын пайдалана отырып жүзеге асырылады. Су бұру көлемдерін есепке алу Қазақстан Республикасы су заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

53. Шекті ұйғарынды шығарындылардың нормативтері:

- шарттық міндеттемелерге сәйкес қалалық кәріз желілеріне бұрылатын өндірістік және шаруашылық-тұрмыстық сарқынды сулар үшін;
- су объектілеріне жылумен ғана ластанған нормативтік (шартты түрде) таза сарқынды суларды ағызу кезінде белгіленбейді.

6.3-параграф. Қалдықтарды орналастыру кезіндегі техникалық үлестік нормативтер

54. Өндіріс қалдықтарымен жұмыс істеу және оларды орналастыру жөніндегі экологиялық талаптар экологиялық заңнама мен осы нормативтердің нормаларына сәйкес келеді.

55. Электр станциясы қызметінің қатты отынын жағу нәтижесінде түзілетін өндірістік қалдықтар – күл-қождар арнайы жабдықталған полигонда – күл-қож үйіндісінде сақталуға

жатады. Кәсіпорынның күл-қожды шығару жүйесі қазандық қондырғыдан отынның жанбайтын қатты бөлігін – қождар мен тазалау құрылысжайлары ұстап қалған ұшпа күлдің сенімді шығарылуын қамтамасыз етеді.

56. Күл-қож жинағыштарын пайдаланған кезде Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің талаптары орындалады. Полигондар үшін белгіленетін экологиялық талаптар қолданылады, бұл ретте күл-қождарды пайдалану немесе түпкілікті көму мақсатында оларды алу үшін техникалық мүмкіндік қамтамасыз етіледі. Күл-қож қалдықтарын орналастыруға арналған полигон құрылысының жобалары құрылыс нормалары мен қағидаларының талаптарына сәйкес орындалады және мемлекеттік экологиялық сараптамаға жатады.

57. Күл-қож үйінділерін орналастыру мен сақтауға арналған алаңдардың өлшемдері электр станциясының 25 (жиырма бес) жылдан кем емес жұмыс істеуі ескеріле отырып көзделуге тиіс.

58. Күл-қожды сумен сыртқы шығару жүйелері Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 247 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілері мемлекеттік тізілімінде № 11066 болып тіркелген) Электр станциялары мен желілерін техникалық пайдалану қағидаларына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының құрылыс нормалары мен қағидаларына сәйкес келеді.

59. Күл-қож қалдықтарын полигонға тасымалдау пневмосорғылар қолданыла отырып, магистральдық күл-қож құбырлары арқылы гидрокөлікпен жүзеге асырылады. Күлді сумен шығару жүйесін қауіпсіз пайдалану мақсатында күл құбырларының кемінде екі жібін қарастырылады, олардың біреуі резервтік болып табылады. Күлді сумен шығару жүйесі тұйық болып табылады және күл-қождарды тасымалдау үшін тұнған суды қайтаруды (қайтадан пайдалануды) көздейді.

60. Электр энергиясын өндіру процесі кезінде өндіріс қалдықтары үшін осы нормативтерге 3-қосымшаға сәйкес технологиялық үлестік нормативтер белгіленеді.

61. Қосалқы өндірістердің жұмыс процесінде түзілетін қауіпті қалдықтар арнайы жабдықталған орындарда уақытша сақтауға және шарттық міндеттемелер бойынша қалдықтарды жинаумен, тасымалдаумен және кәдеге жаратумен айналысатын бөгде ұйымдарға одан әрі беруге жатады.

6.4-параграф. Қоршаған ортаға физикалық әсерлер

62. Электр энергиясын өндіру үшін негізгі және қосалқы жұмыстарды жүргізу қоршаған ортаға физикалық әсер ету бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген нормаларға сәйкес келеді.

63. Физикалық ластану – бұл қоршаған ортаның физикалық параметрлерінің өзгеруіне байланысты ластану. Қоршаған ортаның жылу, жарық, шу арқылы, электромагниттік, радиоактивті, радиациялық ластануы физикалық әсерлер болып табылады.

64. Өндірістік кәсіпорындардың дыбыс қысымының жол берілетін деңгейлері, дБ, (дыбыс қысымының баламалы деңгейлері, дБ) және дыбыстың ең жоғары деңгейі Адамға әсер ететін физикалық факторларға қойылатын гигиеналық нормативтерге сәйкес келеді.

65. Жұмыс орындарында инфра- және ультрадыбыс, шу, жалпы немесе жергілікті діріл, иондаушы және иондамайтын сәулелену көзі болып табылатын жабдықтың шекті ұйғарынды деңгейден асып кетуіне жол берілмейді.

66. Өндірістік объектілерде өндірістік бақылау жүргізіледі, оны өндірістік немесе тәуелсіз аккредиттелген зертханалар жүзеге асырады. Өндірістік объектілерде жүргізілетін өндірістік бақылау нәтижелері туралы ақпарат тиісті аумақтағы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшелеріне ұсынылады.

67. Физикалық әсер ету көздері орналасқан жерлердегі объектілерде үй-жайлардың ішінде, жұмыс орындарында, сондай-ақ тұрғын үй құрылыстарын қоршайтын аумақта әсерді азайтуға бағытталған іс-шаралар қарастырылады.

7-тарау. Электр энергиясын өндіру жөніндегі станцияларды пайдалану кезінде бақылау жүргізу

68. Электр энергиясын өндіруге байланысты өндірістік қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар кәсіпорынды тиімді әрі қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету үшін әртүрлі бақылау түрлерін жүргізеді, соның ішіне кіріс шикізатын бақылау, технологиялық жабдықтың пайдаланылуын бақылау, экологиялық бақылау, жұмыс орындарындағы санитариялық-эпидемиялық бақылау кіреді.

69. Бұл жұмыстар технологиялық процестердің өтуін тұрақты түрде бақылауды қамтамасыз ету, табиғи және энергетикалық ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыру, штаттан тыс жағдайларға жедел ден қою, өндірістің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін барынша азайту мақсатында жүргізіледі.

70. Шикізат материалдарының сапасын кіріс бақылау статистикалық бақылау болып табылады және жабдықтың жұмыс процесін уақтылы жоспарлауға мүмкіндік береді.

71. Өндірістік бақылаудың мақсаты объектіде санитариялық-эпидемиологиялық нормалаудың мемлекеттік жүйесінің құжаттарында белгіленген талаптардың сақталуына өзін-өзі бақылауды ұйымдастыру және жүргізу арқылы өнімнің, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің адам үшін қауіпсіздігін және (немесе) зиянсыздығын қамтамасыз ету болып табылады.

72. Кәсіпорын халықтың денсаулығына теріс әсерді болғызбауға және қоршаған ортаны сақтауға бағытталған нормативтерді сақтау үшін өндірістік экологиялық бақылау жүргізеді.

73. Өндірістік экологиялық бақылаудың мақсаттары:

1) табиғат пайдаланушының экологиялық саясатына, қоршаған орта сапасының нысаналы көрсеткіштеріне және қоршаған ортаға ықтимал әсер ететін өндірістік процестерді реттеу құралдарына қатысты шешімдер қабылдау үшін ақпарат алу;

2) Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасы талаптарының сақталуын қамтамасыз ету;

3) табиғат пайдаланушының өндірістік процестерінің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін барынша азайту;

- 4) табиғи және энергетикалық ресурстарды пайдаланудың тиімділігін арттыру;
- 5) штаттан тыс жағдайларға жедел алдын ала ден қою;
- 6) табиғат пайдаланушылардың басшылары мен жұмыскерлерінің экологиялық хабардар болу мен жауаптылығының анағұрлым жоғары деңгейін қалыптастыру;
- 7) кәсіпорындардың экологиялық қызметі және халық денсаулығы үшін тәуекелдер туралы жұртшылыққа ақпарат беру;
- 8) экологиялық талаптарға сәйкестік деңгейін арттыру;
- 9) қоршаған ортаны қорғауды басқару жүйесінің өндірістік және экологиялық тиімділігін арттыру;
- 10) инвестициялау және кредиттеу кезінде экологиялық тәуекелдерді есепке алу болып табылады.

74. Өндірістік экологиялық бақылауды жүргізу және өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасын әзірлеу тәртібі Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасында көзделген талаптарға сәйкес жүзеге асырылады.

75. Бақылау жүргізу және әртүрлі технологиялық процестерден өту кезінде жылдам ден қою мүмкіндігін арттыру үшін кәсіпорында барлық процестерді автоматты басқару мен байқаудың қазіргі заманғы жүйелері орнатылуы мүмкін.

8-тарау. Қауіпсіздікке қойылатын жалпы талаптар

76. Қуаты 10 МВт және одан көп әрбір жылу электр станциясында электр және жылу жүктемелерінен абсолюттік немесе салыстырмалы есептегенде оның жұмысының техникалық-экономикалық көрсеткіштерінің тәуелділігін белгілейтін жабдықтың энергетикалық сипаттамалары әзірленеді.

77. Әрбір энергетикалық объектіде (бұдан әрі – энергия объекті) энергетикалық қондырғылардың жабдықтарына, ғимараттарына, құрылысжайлары мен коммуникацияларына техникалық қызмет көрсету, жоспарлы жөндеу және жаңғырту ұйымдастырылады.

Техникалық қызмет көрсету және жоспарлы жөндеу көлемі жабдықтардың, ғимараттар мен құрылысжайлардың іс жүзіндегі жай-күйі мен нұсқаулықтардың талаптары ескеріле отырып, олардың жарамды және жұмысқа қабілетті жай-күйін ұстап тұру қажеттілігімен айқындалады.

78. Электр станцияларының, қазандықтар мен желілердің негізгі жабдықтарын, ғимараттары мен құрылысжайларын жөндеудің барлық түрлеріне перспективалық және жылдық кестелер жасалуға тиіс.

Барлық жөндеу түрлерінің мерзімділігі мен ұзақтығы жабдықтың осы түрін жөндеуге кәсіпорынның техникалық басшысы бекітетін нұсқаулықтарда белгіленеді.

79. Энергетикалық объектілердің персоналы жабдықтарды, ғимараттар мен құрылысжайларды жөндеудің және оларға техникалық қызмет көрсетудің техникалық-экономикалық көрсеткіштерін жүйелі есепке алуды жүргізеді.

80. Энергетикалық объектілерде жабдықты техникалық жарамды жай-күйде ұстап тұру үшін қажетті жөндеу-пайдалану базалары жабдықталады.

81. Энергетикалық объектілердің жабдықтарына бас корпуста, қосалқы ғимараттар

мен құрылысжайларда стационарлық және түгендемелік жүк көтергіш машиналар және жөндеуді механикаландыру құралдары қызмет көрсетеді.

82. Энергетикалық объектілер, жөндеу және жөндеу-баптау ұйымдары жөндеуді уақтылы әрі сапалы жүргізу үшін жөндеу құжаттамасымен, жөндеу жұмыстарына арналған құрал-саймандармен және өндіріс құралдарымен жиынтықталады.

83. Әрбір энергетикалық объектіде энергетикалық қондырғылардың (жабдықтардың, ғимараттар мен құрылысжайлардың) техникалық жай-күйіне тұрақты және мерзімді бақылау (қарап-тексерулер, техникалық куәландырулар) ұйымдастырылады, олардың жай-күйі мен қауіпсіз пайдаланылуы үшін жауапты адамдар тобы айқындалады, сондай-ақ техникалық және технологиялық қадағалау бойынша персоналдар тағайындалып, лауазымдық міндеттері бекітіледі.

84. Энергетикалық объектінің құрамына кіретін барлық технологиялық жүйелер, жабдықтар, ғимараттар мен құрылысжайлар, оның ішінде гидроқұрылысжайлар мерзімді техникалық куәландырудан өткізіледі.

85. Әрбір энергетикалық объектіде әрбір цех, кіші станция, аудан, учаске, зертхана және қызмет үшін қажетті нұсқаулықтар, ережелер, технологиялық және жедел схемалар тізбесі белгіленеді, оны энергетикалық объектінің техникалық басшысы бекітеді.

86. Энергетикалық қондырғылардың жұмысы кезінде атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының және су объектілеріне төгінділердің қоршаған ортаға зиянды әсерінің, шудың, дірілдің, электр және магнит өрістерінің және өзге де зиянды физикалық әсерлердің алдын алу немесе оларды шектеу үшін, сондай-ақ қайтарымсыз ысыраптар мен суды тұтыну көлемдерін қысқарту бойынша шаралар қабылданады. Шығарындыларды тазартуға арналған құрылысжайларды, жабдықтар мен аппаратураны бір мезгілде реконструкцияламай қоршаған ортаға эмиссиялардың ұлғаюымен қатар жүретін технологиялық жабдықтың өнімділігін ұлғайтуға жол берілмейді.

87. Осы нормативтерде белгіленген, қазандық қондырғыларда отынды жағу кезінде электр энергиясын өндірген кезде қоршаған ортаға эмиссияларға қойылатын талаптарды қамтамасыз ету үшін мынадай шарттар орындалады:

- 1) өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы орындалады;
- 2) заңнамада белгіленген тәртіппен аккредиттелген зертхананы тарта отырып, бекітілген кестеге сәйкес электр энергиясын өндіру кезінде қоршаған ортаға эмиссиялардың өлшемдері жүргізіледі;
- 3) жабдыққа техникалық қызмет көрсетіледі, оны профилактикалық, ағымдағы және күрделі жөндеу бойынша ұйымдастырушылық техникалық іс-шаралар, сондай-ақ оны жаңғырту мен ауыстыру жүргізіледі;
- 4) өндіріс процесінде жобада көзделген барлық негізгі ағынды-сорғылы және аспирациялық желдету қондырғыларының үздіксіз жұмысы қамтамасыз етіледі;
- 5) технологиялық процестердің жабдығы машиналар мен жабдықтардың қауіпсіздігі туралы заңнаманың талаптарына, Қазақстан Республикасындағы басқа нормативтік құқықтық актілерге сәйкес келеді;
- 6) жарылыс-өрт қауіпті және зиянды булармен, газдармен және тозақмен жұмыс істеуге арналған технологиялық жабдық, аппараттар мен құбыржолдар қымтаулы бо-

лып табылады, ал зиянды бөліністер болуы мүмкін орынды толық қымтау мүмкін болмаған кезде осы нормативтер талаптарының сақталуын қамтамасыз ететін жергілікті сорғыштармен жабдықталады.

88. Қоршаған орта жай-күйінің нашарлауына алып келген апат туындаған кезде кәсіпорынның экологиялық қызметі Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасы талаптарының негізінде белгіленген қағидаларға сәйкес әрекет етеді.

89. Кәсіпорынның барлық бөлімшелерінде қызмет көрсетуші персоналдың басшылығы үшін апаттардың алдын алу және оларды жою жөніндегі іс-шаралар көзделген нұсқаулықтар мен «Апаттарды жою жоспары» әзірленеді.

9-тарау. Қолданысқа енгізу тәртібі мен мерзімдері

90. Осы нормативтер бекітілген кезден бастап жаңадан салынып жатқан кәсіпорындар үшін осы нормативтерде белгіленген қоршаған ортаға эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері орындалады.

91. Жұмыс істеп тұрған және реконструкцияланатын кәсіпорындар үшін шекті жол берілетін эмиссиялардың және/немесе қоршаған ортаға әсерді бағалау жобаларында өздеріне белгіленген нормативтерді кәсіпорын үшін бекітілген Ең озық қолжетімді технологияларды енгізу бағдарламасында көрсетілген ең озық қолжетімді технологиялар енгізілгенге дейінгі мерзімде орындауға жол беріледі.

92. Ең озық қолжетімді технологиялар енгізілгеннен кейін кәсіпорындар осы нормативтерде белгіленген қоршаған ортаға эмиссиялардың техникалық үлестік нормативтері орындалады.

Жалғасы келесі нөмірде

Медициналық білімі жоқ адамдардың алғашқы көмек көрсету қағидалары

«Алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың көрсету қағидаларын және Алғашқы көмекті көрсету стандартын бекіту туралы»

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 15 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-269/2020 бұйрығы

Күшіне енді: 2021.02.01

Жұмыс беруші ұйымның, кәсіпорынның қызметкерлерін зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсетуге оқытуды қамтамасыз етуі керек. Оқытуды қайда және қаншалықты жиі ұйымдастыру керек – құжатты қараңыз. Ереже сондай-ақ медициналық білімі жоқ адамдардың алғашқы көмек көрсету тәртібін және алғашқы көмек көрсетілетін жағдайлардың тізбесін белгілейді.

Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрі
2020 жылғы 15 желтоқсандағы
№ ҚР ДСМ-269/2020 бұйрығына
1-қосымша

Алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың көрсету қағидалары 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың көрсету қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексі 90-бабының 1-тармағына сәйкес әзірленді және алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың көрсету тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) алғашқы көмек – бұл оқиға орнында зардап шегушінің өзі (өзіне-өзі көмек көрсету) немесе жақын жердегі басқа адам (өзара көмек) медицина қызметкерлері келгенге дейін жүргізетін, шұғыл жағдайлар кезінде адамның өмірін құтқаруға, асқинулардың алдын алуға арналған, сондай-ақ кезек күттірмейтін жағдай кезінде зардап шегушінің денсаулығы мен өміріне қауіп-қатерді төмендету мақсатындағы жедел базалық іс-шаралар кешені.

2) алғашқы көмек бойынша сертификатталған жаттықтырушы – алғашқы көмек пен базалық жүрек-өкпе реанимациясы бойынша қосымша даярлықтан өткен адам;

3) сертификат – алғашқы көмек бойынша тренингтен өту бойынша белгіленген үлгідегі құжат.

4) медициналық білімі жоқ адамдар – бұл міндетті түрде алғашқы көмек курстарынан өтуге жататын адамдар контингенті;

5) тиісті даярлықтан өткен адамдар – міндетті түрде алғашқы көмек курстарынан өтуге жататын, алғашқы көмек көрсету дағдыларынан өткені туралы сертификаты бар адамдар контингенті.

2-тарау. Медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың алғашқы көмек көрсету тәртібі

3. Алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен, алғашқы көмек көрсету дағдыларына оқытылған адамдар көрсетеді.

4. Медициналық білімі жоқ адамдарды алғашқы көмек көрсету дағдыларына оқытуды «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексі 90-бабының 2-тармағына сәйкес сертификатталған жаттықтырушы жүзеге асырады.

5. Медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдар осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес бекітілген жағдайлар кезінде зардап шегушілерге алғашқы көмек көрсетеді.

6. Медициналық білімі жоқ, оның ішінде зардап шегушілерге алғашқы көмек көрсету кезінде тиісті даярлықтан өткен адамдар алғашқы көмек көрсету негіздерін, белгілері мен тәсілдерін білуін қамтамасыз етеді.

7. Медициналық білімі жоқ адамдарды алғашқы көмек көрсету дағдыларына оқыту осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес алғашқы көмек көрсету дағдыларына оқытуға арналған симуляциялық жабдықтар тізбесін пайдалана отырып, теориялық даярлық және практикалық сабақтар нысанында жүргізіледі.

8. Медициналық білімі жоқ, міндетті түрде алғашқы көмек курстарынан өтуге тиіс адамдар контингенті:

1) халықпен өзара іс-қимыл жасауға байланысты жедел және өзге де қызметті жүзеге асыратын ішкі істер органдарының қызметкерлері;

2) Қазақстан Республикасы Қарулы күштерінің, ұлттық немесе мемлекеттік қауіпсіздік қызметі органдарының, ұлттық ұлан әскерлерінің әскери қызметшілері;

3) өртке қарсы қызметтің қызметкерлері;

4) авариялық-құтқару қызметінің құтқарушылары;

5) әуе, су және темір жол көлігі экипаждарының мүшелері;

6) қоғамдық автокөлік құралдарының барлық түрлерінің жүргізушілері;

7) ведомстволық және жеке күзет ұйымдарының қызметкерлері;

8) білім беру ұйымдарының қызметкерлері (оқу орындарының барлық түрлерінің оқытушылары, мектепке дейінгі және оқу-тәрбие мекемелерінің қызметкерлері);

9) қауіпті өндірістік объектілердің қызметкерлері;

10) медициналық білімі жоқ денсаулық сақтау ұйымдарының қызметкерлері.

9. Ұйымның (кәсіпорынның) қызметкерлерін зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсетуге оқытуды жұмыс беруші осы Қағидаларға сәйкес қамтамасыз етеді.

10. Жұмысқа жаңадан қабылданатын адамдар жұмыс беруші (немесе ол уәкілеттік берген адам) белгілеген мерзімде, жұмысқа қабылданғаннан кейін бір айдан кешіктірмей зардап шегушілерге алғашқы көмек көрсету бойынша оқытудан өтеді.

11. Оқыту тиісті лицензиясы бар мамандандырылған оқу орталығында жүргізіледі немесе жұмыс беруші көшпелі оқыту циклын ұйымдастырады.

12. Медициналық білімі жоқ адамдарды алғашқы көмек көрсету дағдыларына даярлау 3 жылда бір рет кезеңділікпен жүргізіледі.

13. Алғашқы көмек көрсету дағдыларына оқыту бюджет қаражаты, жұмыс берушінің қаражаты немесе Қазақстан Республикасы азаматтарының өз қаражаты есебінен жүргізіледі.

14. Алғашқы көмек көрсететін адам алғашқы көмек көрсету үшін жағдайды бағалау және қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету жөніндегі мынадай іс-шараларды жүргізеді:

- 1) өз өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін факторларды айқындау;
- 2) зардап шегушінің өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін факторларды айқындау;
- 3) өмір мен денсаулық үшін қауіп төндіретін факторларды жою;
- 4) зардап шегушіге зақым келтіретін факторлардың әрекетін тоқтату;
- 5) зардап шеккендердің санын бағалау;
- 6) зардап шегушінің орнын ауыстыру.

15. Алғашқы көмек көрсететін адам зардап шегушінің жай-күйіне мынадай өлшемшарттар бойынша бағалау жүргізеді:

- 1) зардап шегушінің өміріне қауіп төндіретін қан кетудің болуын айқындау;
- 2) есінен танбанғандығын айқындау;
- 3) тыныс алуды айқындау.

16. Алғашқы көмек көрсететін адам 103 нөмірі бойынша жедел медициналық көмек бригадасын және қажеттілігіне қарай 112 нөмірі бойынша басқа шұғыл әрекет ету қызметтерін шақырады және зардап шегуші мынадай деректерді береді:

- 1) зардап шегушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), жасы және жынысы;
- 2) зардап шегушінің жай-күйі бойынша деректер және жазатайым оқиғаның, жарақаттанудың немесе аурудың мән-жайлары;
- 3) мекенжайы мен телефоны, сондай-ақ зардап шегушінің орналасқан жеріне жету бойынша болжамды деректер.

Алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың көрсету қағидаларына 1-қосымша

Алғашқы көмек көрсетілетін жағдайлардың тізбесі

1. Есінен танып қалу;
2. тыныс алу және қан айналымының тоқтауы;

3. сыртқы қан кету;
4. жоғарғы тыныс алу жолдарында бөгде денелердің болуы;
5. дененің түрлі аймақтарындағы жарақаттар;
6. күйіктер, жоғары температураның әсер ету әсерлері, жылу сәулелері;
7. үсік және төмен температураның басқалай әсерлері;
8. улану;
9. құрысулар;
10. тістеу.

Алғашқы көмекті медициналық білімі жоқ, оның ішінде тиісті даярлықтан өткен адамдардың көрсету қағидаларына
2-қосымша

Алғашқы көмек көрсету дағдыларын оқытуға арналған симуляциялық жабдықтардың тізбесі

1. Зембілдер (жұмсақ, қатты);
2. мойын корсеті;
3. қан тоқтататын бұраулар (салудағы әрекеттерді салыстыру үшін бірнеше түрі);
4. жоғарғы тыныс алу жолдарындағы бөгде денелер;
5. өкпені жасанды желдету үшін кері клапаны бар қорғаныш маскасы;
6. жиналмалы шиналар;
7. гипотермиялық пакеттер;
8. ішіндегісін зерделеуге және оны қолдану жөніндегі іс-қимылдарды пысықтауға арналған дәрі қобдишалары.

Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрі
2020 жылғы 15 желтоқсандағы
№ ҚР ДСМ-269/2020 бұйрығына 2-қосымша

**Алғашқы көмек көрсету стандарты
1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Осы Алғашқы көмек көрсету стандарты (бұдан әрі – Стандарт) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексі 90-бабының 6-тармағына сәйкес әзірленді.
2. Осы Стандарт Қазақстан Республикасында алғашқы көмек көрсету жөніндегі іс-шараларға қойылатын талаптарды белгілейді.

2-тарау. Алғашқы көмек көрсету бойынша іс-шаралар

3. Зардап шеккен адамды қалпына (қырынан) келтіру жағдайы:

1) зардап шегушіде тыныс алу бар болған кезде оны қалпына келтіру (қырынан) жағдайына ауыстыру керек:

- зардап шегушіден көзілдірікті шешіп алу (егер ол оны киіп жүрсе) керек;
- зардап шегушінің жанына тізерлеп тұрып, бұл ретте зардап шегушінің аяғы түзу болуы тиіс;
- оның сізге жақын қолын, денеге дұрыс бұрышта қойыңыз, шынтақтан бүгіңіз, алақаныңызды жоғары қарай бағыттаңыз;
- алыс қолын кеуде арқылы, ал алақанның ішкі жағын зардап шегушінің бетіне еденге (жерге) мүмкіндігінше жақын қою керек;
- екінші қолыңызбен алыс аяқты тізеден жоғары көтеріп, ал табаны еденде (жерде) қалуы керек;
- алақанды бетке жақын ұстай отырып, зардап шегушіні бүйіріне өзіне қарай аудару үшін алыс аяқты басыңыз;
- жамбас пен тізе дұрыс бұрышта бүгілуі үшін аяқтың жоғарғы бөлігін түзетіңіз;
- тыныс алу жолдары ашық болуы үшін басын артқа қарай шалқайтыңыз;
- жедел медициналық жәрдем бригадасы (бұдан әрі – ЖМК) келгенге дейін тыныс алуды тұрақты тексеріп тұру керек;

2) 103 (112) шұғыл қызметі келгенге дейін зардап шегушіні қараусыз қалдырмауға және оның жай-күйін бақылау керек.

4. Жүрек-өкпе реанимациясы:

1) ес-түссіз және тынысы жоқ зардап шеккен адамды анықтаған кезде қауіпті жою бойынша шаралар қабылдау, 103 (112) шұғыл қызметін шақыру және ол келгенге дейін үздіксіз жүрек-өкпе реанимациясын (ЖӨР) жүргізуді бастау керек;

2) егер зардап шеккен ересек адам 12 жастан асқан болса, 5–6 см тереңдікке кеуде қуысының ортасына қолмен 30 басу жасау (бір алақанның негізімен екінші алақанмен жауып) және аузына 2 үрлеу беру (егер үрлеу жүргізілмесе, онда үзіліссіз басу керек), ЖМК бригадасы келгенге дейін басу мен үрлеуді үздіксіз жалғастыру (30:2). Өмірдің алғашқы белгілері пайда болғанға дейін басу мен үрлеуді жалғастыру керек;

3) егер зардап шеккен бала (1 жастан 12 жасқа дейін) болса, зардап шегушінің аузы мен мұрның бір уақытта ернімен орап 5 рет үрлеу жасау, бір секунд ішінде аузына үрлеу ұзақтығы бір рет, кеуде ортасына 4–5 см тереңдікке 30 рет басу (бір қолмен басу) және 2 рет үрлеу. Өмірдің алғашқы белгілері пайда болғанға дейін басу мен үрлеуді жалғастыру керек;

4) егер зардап шеккен сәби болса (0-ден 12 айға дейін), онда аузы мен мұрнын бір уақытта ернімен орап 5 үрлеу, кеуде ортасына кеуде қуысының үштен бірінің тереңдігіне екі саусақпен 30 басу және 2 үрлеу, бір уақытта зардап шегушінің аузы мен мұрнын ернімен орап алыңыз. Өмірдің алғашқы белгілері пайда болғанға дейін басу мен үрлеуді жалғастыру керек.

5. Тыныс алу жолдарында бөгде дене болған жағдайда:

1) зардап шегуші қақалып қалса, егер ол сөйлей алса (жөтелсе, жыласа), онда зардап шегушіге кедергі келтірмей, арқасынан ұрмай, жөтелуіне мүмкіндік беру, ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылауға алған жөн;

2) егер зардап шегуші сөйлей алмаса, жөтелсе, жыласа, онда жауырынаралық аумағына бес рет қолмен сипап соғу қажет;

3) егер зардап шегуші – жүкті әйел немесе іші үлкен адам болса:

- кеуде қуысының ортасына қолмен бес рет басу керек;
- егер көмектеспесе – жауырынаралық аумаққа соғуды қайталау;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау;
- зардап шегушінің артынан тұрып, оны қолмен құшақтау;
- бір қолының жұдырығын қысып, үлкен саусақ жағынан ішіне қарай, кіңдік пен кеуде қуысының арасына қысу керек;
- екінші алақанды жұдырыққа салу;
- ішке жылдам әрі қатты ұру;
- жөтел пайда болғанға дейін ішті бес рет ұру, содан соң арқасынан бес рет ұру керек;

4) егер зардап шегуші есінен танып қалса, базалық реанимация іс-шараларын жүргізу керек.

6. Базалық реанимация:

1) есі болмаса, бірақ тыныс алуы бар зардап шегушіні анықтаған кезде қауіпті жою бойынша шаралар қабылдау, зардап шегушіні қалпына келтіру жағдайына ауыстыру және зардап шегушінің жағдайын бақылай отырып, 103 (112) шұғыл қызметін шақыру;

2) есі және тынысы болмаған зардап шеккен адамды анықтаған кезде қауіпті жою бойынша шаралар қабылдауға, 103 (112) шұғыл қызметін шақыруға және ол келгенге дейін үздіксіз жүрекке тікелей емес массаж жүргізуді бастауға міндетті;

3) медициналық білімі жоқ адамдарға арналған тікелей емес жүрек массажының сапасын бақылау датчигі электродтарға салынған автоматты дефибрилляторды қолдану мүмкіндігі болған кезде зардап шегушінің өмір сүруін арттыру және жүрек қызметін қалпына келтіру үшін;

4) тыныс алуды және жүрек қызметін қалпына келтіру кезінде зардап шегушіні қалпына келтіру (қырынан) жағдайына ауыстыру;

5) 103 (112) шұғыл қызметі келгенге дейін зардап шегушіні қараусыз қалдырмауға және оның жай-күйін бақылауға міндетті.

7. Сыртқа қан кеткен жағдайда:

1) 103 (112) шақыру;

2) бастан қан кеткен кезде:

- қыспа таңғышты қолда бар құралдан (бинт) бірнеше қабаттап салу керек;
- зардап шегушіні ыңғайлап отырғызу керек;

3) мұрыннан қан кеткен кезде:

- мұрын желбезегін саусақпен 10–15 минут бойы қысу керек;
- мұрын кеңсірігіне сүлгі мен суық басу керек;
- басын артқа шалқайтпау керек;
- сіңбіруге және жатуға болмайды;

- 4) мойыннан қан кеткен кезде:
- қан кеткен жерді саусақпен тез басу;
 - қолда бар құралдан (бинт) таңғышты бірнеше қабаттап салып, қолмен басу;
 - ЖМЖ бригадасы келгенге дейін ұстау керек;
- 5) іштен, кеуде қуысынан қан кеткен кезде:
- қолда бар құралдан (бинт) таңғышты бірнеше қабаттап салу;
 - егер кеуде немесе іш қабырғасында бөгде заттар болған жағдайда – тимеу керек және оларды алып тастауға тырыспау керек;
- 6) аяқ-қолдан қан кеткен кезде:
- жгут ретінде шалбардың белдігін, сөмкенің бауын, галстук, матаны пайдалану керек;
 - жгутты қан кеткен жерден жоғары салу керек;
 - матаның астына қысқа таяқ, шыбық салып, қан кету тоқтағанға дейін 2–3 рет айналдырып бұрау керек;
 - қолда бар құралдардан қыспа таңғышты (бинт) бірнеше қабаттап салу керек.
8. Жарақаттанған жағдайда:
- 1) егер зардап шегушінің тұрған жері қауіпсіз болса, есі және тынысы болса онда 103 (112) шақыру керек;
- 2) жарақаттың түрін анықтаңыз: ашық немесе жабық;
жабық жарақат кезінде:
- 1) зақымдалған жерге матаның көмегімен 10–15 минут аралығында суық басу керек;
 - 2) аяқ-қолды қолда бар құралдармен бекіту;
 - 3) зардап шегушіні ыңғайлы жағдайға ауыстыру;
 - 4) ЖМЖ келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек;
- ашық жарақат кезінде:
- 1) қан кеткен кезде жараны таза сумен шаю;
 - 2) қолда бар құралдардан таңғышты (бинт) бірнеше қабаттап салу;
 - 3) аяқ-қолды қолда бар құралдармен бекіту;
 - 4) зардап шегушіні ыңғайлы жағдайға ауыстыру;
 - 5) ЖМЖ келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек.
- Омыртқа жарақаты кезінде басты барлық уақытта қолмен демеп тұрып оны денемен бір сызықта ұстау қажет.
- Егер зардап шегушінің денесінің кеуде немесе ішперде бөлігінде бөгде заттар болса, кеуде қуысының/іштің жарақаты кезінде – тимеу және оларды алып тастауға тырыспау керек.
- Егер жарақат кезінде ішкі ағзалар көрініп тұрса – дымқыл шүберекпен, содан кейін полиэтиленмен жауып, қолда бар заттармен тығыз таңғышты салу керек.
- Ұзақ қан кету кезінде қолда бар құралдарды (шалбардың белдігін, сөмкенің бауын, галстукті, матаны) пайдалана отырып, қан кеткен жерден жоғары жгут салу керек.
- Сынық болған жағдайда ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушіні бастапқы қалпында ұстау керек.
9. Зардап шегушіні тасымалдау:

1) егер зардап шегуші ес-түссіз күйде болса, қалпына (қырынан) келтіру жағдайында тасымалданады;

2) бас және мойын жарақаты кезінде – басының айналасына білікшелермен және мойынның астына жұмсақ білікшемен арқасына жатқызылып тасымалданады;

3) омыртқа жарақаты кезінде арқасында мойының, белінің және тізесінің астына білікшелерді қойып, арқасына жатқызып, қатты зембілдерде немесе ішпен жатқызып, жұмсақ зембілдерде тасымалдайды;

4) кеуде қуысының жарақаты кезінде – тізесінің астына білікшемен жартылай отыру немесе зақымданған жағына қалпына (қырынан) келтіру күйінде;

5) іштің жарақаты кезінде-қалпына келтіру (қырынан) күйінде;

6) жамбас жарақаты кезінде – тізесінің астына білікше қойып және аяқтарын сәл ашып арқасына жатқызу;

Зардап шегушінің есі болмаған және дем алмаған кезде базалық реанимациялық іс-шаралар өткізіледі және 103 (112) шақыру қамтамасыз етіледі.

10. Термиялық күйік болған жағдайда:

1) егер 103 (112) шақыру мүмкін болмаса, онда қауіпті жою бойынша шараларды қабылдау керек;

2) зардап шегушінің есі болса, дем алып жатса және есі болмаса, дем алмаса ЖМЖ бригадасы келгенге дейін базалық реанимация жүргізу, 103 (112) шақыру керек;

3) зардап шегушінің терісіндегі зақымдануларды айқындау:

теріде сұр немесе қара түсті қыртыс пайда болған кезде:

- таңғыштың ылғалдылығын сақтау үшін полиэтилен пакетті пайдалану керек; қызарған, ісінген және көпіршік болған кезде:
- суық сумен кем дегенде 15 минут суыту;
- зардап шегушіге ыңғайлы жатуына жағдай жасау;
- ЖМЖ келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек.

11. Үсік шалу болған жағдайда:

- егер зардап шегуші есі болса және дем алып жатса 103 (112) шақыру жүзеге асырылады, егер есі болмаса және дем алмаса – базалық реанимация жүргізу және 103 (112) шақыру керек;
- зардап шегушіні жылы үй-жайға ауыстыру;
- зақымданған аумақтан киім мен аяқ киімді абайлап шешіп алу;
- жылы су беру;
- дененің зақымданған бөлігін біртіндеп жылыту;
- дененің зақымдалған жерлеріне қолда бар құралдармен таңғыш салу;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек;
- дененің зақымданған бөлігін ысқылауға, жақпамайларды, майларды, спиртті жағуға болмайды;
- дененің зақымданған бөлігіне ыстық заттарды (жылытқыш, жылту құралы және басқа да) басуға болмайды;
- алкогольді ішімдіктерді тұтынуға болмайды.

12. Удың түсу жолына байланысты улану болған жағдайда:

1) егер зардап шегушінің есі болса және дем алып жатса 103 (112) шақыру жүзеге асырылады, егер есі болмаса және дем алмаса – базалық реанимация жүргізіледі және 103 (112) шақырылады, ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйі бақыланады;

2) у зардап шегушінің организіміне ауыз арқылы түскен жағдайда:

- көп мөлшерде су ішкізу;
- келтіру қалпына қырынан ауыстыру (құсығына шашалып қалмау үшін);
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек;

3) тыныс алу жолдары арқылы зардап шегушінің организіміне у түскен жағдайда:

- зардап шегушіні таза ауаға қауіпсіз жерге шығару керек;
- ыңғайлы жату жағдайын қамтамасыз ету;
- қысатын киімдерден босату;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек;

4) зардап шегушінің организіміне у тері және сілемейлі беттер арқылы түскен жағдайда:

- қолда бар құралдармен терінің бетін, сілемейлі бетін улы заттардан (бинт) тазарту;
- терінің сілемейлі бетіне сумен шаю;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек.

Барлық жағдайларда лоқсытпау керек және мұнай өнімдерімен, қышқылдармен, сілтілермен уланған кезде іш өткізетін дәрілерді бермеу керек.

Қажет болған жағдайда, адсорбциялық препараттарды (белсендірілген көмір және басқалар) қабылдау керек.

13. Талып қалған жағдайда:

- егер зардап шегуші дем алып жатса онда 103 (112) шақыру керек, егер дем алмаса базалық реанимация жүргізу, 103 (112) шақыру керек;
- арқасымен жатқызып, аяғын көтеру;
- киімнің қысып тұрған бөліктерін шешу;
- таза ауа ағынын қамтамасыз ету;
- зардап шегушінің бетін салқын сумен сүрту немесе маңдайына дымқыл сүлгі салу;
- құсқан кезде басын қырына бұру немесе қалпына келтіру қырына ауыстыру (құсығына шашалып қалмау үшін) керек;
- зардап шегушіні тік күйде көтеруге болмайды;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек.

14. Кеуде тұсының ауырсынуы болған жағдайда:

егер кеудеде қолға немесе мойынға берілетін қатты, қыздырып тұрған ауырсыну пайда болса:

- 103 (112) шақыру керек;
- қажет болған жағдайда ауыр жұмысты тоқтату;
- зардап шегушіні ыңғайлы жағдайда отырғызу;
- қысатын киімдерді шешу;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау (қажет болған жағдайда базалық реанимация жүргізу) керек;

15. Құрысулар болған жағдайда:

- құрысумен зардап шеккен адамды анықтаған кезде 103 (112) шақыру керек;
- ұстаманы тоқтатуға немесе зардап шегушіні күшпен ұстап тұруға тырыспау;
- жақын жердегі жарақат тудыруы мүмкін заттарды алып тастау;
- басына жұмсақ жастық қою (кез-келген қолда бар құралмен) керек;

Егер құрысулар тоқтаса, зардап шегушінің есі болса:

- зардап шегуші тарапынан күрт қимылға жол бермеу;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек;

Егер құрысулар тоқтамаса, зардап шегушінің есі болмаса, бірақ дем алып жатса:

- қалпына келтіру (қырынан) жағдайына ауыстыру керек;
- ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек.

Егер құрысулар тоқтамаса, зардап шегушінің есі болмаса және дем алмаса ЖМЖ бригадасы келгенге дейін базалық реанимация жүргізіледі.

16. Шағулар болған жағдайда:

1) қауіпті жою бойынша шаралар қабылдау, егер мүмкін болмаса – 103 (112) шақыру керек;

2) егер зардап шегушіні анықтаған кезде алғашқы көмек көрсету үшін орын қауіпсіз болса:

- зардап шегушінің есі болса және дем алып жатса – 103 (112) шақыру;

3) зардап шегушінің денесіндегі шағуды анықтау;

4) қан кету анықталған кезде: жараны сумен шайып, қолда бар құралдан (бинт) қыспа таңғышты салып, ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау;

5) қан кету болмаған кезде: жараны сумен шайып, шаққан жерге суық басып, ЖМЖ бригадасы келгенге дейін зардап шегушінің жай-күйін бақылау керек;

6) улы жыландар шаққан кезде улы соруға, кесуге немесе жгут қолдануға болмайды;

7) ара/бал аралары шаққан жерлерден бізгекті мұқият алып тастау керек;

8) шаққан жерде ісінулер анықталған жағдайда суық компресс басу керек.

Маусымдық шетелдік жұмыскерлердің еңбек қызметін жүзеге асыруы үшін кәсіптердің тізбесі

«Маусымдық шетелдік жұмыскерлердің еңбек қызметін жүзеге асыруы үшін кәсіптердің тізбесін бекіту туралы»

Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 25 қыркүйектегі № 379 бұйрығы

Күшіне енді: 2021.01.01

Р/с №	Кәсіптердің атауы
1.	Бағбандар және бақшашылар
2.	Егіншілер және көкөнісшілер
3.	Темекі өнімдерін дайындау жөніндегі жұмысшылар
4.	Өсімдік шаруашылығында біліктілігі жоқ жұмысшылар
5.	Мал шаруашылығында біліктілігі жоқ жұмысшылар
6.	Аралас өсімдік және мал шаруашылығы өнімдерін өндіруде біліктілігі жоқ жұмысшылар

Можно ли не доплачивать за работу во вредных условиях, если работников обеспечивают ЛПП и СИЗ

На предприятии проводили аттестацию по условиям труда – в 2015, 2016, 2020 гг. По рекомендациям комиссии в 2015–2016 гг. для некоторых должностей установили доплаты, дополнительный трудовой отпуск за вредные условия труда. В 2020 году по этим же должностям комиссия рекомендовала обеспечение молоком по 0,5 л за фактически отработанные дни и обеспечение спецодеждой (спецодежда постоянно выдаётся). Является ли это основанием для того, чтобы не производить доплаты за работу во вредных условиях (2-й класс)? Как быть с дополнительным отпуском данной категории должностей?

Отвечает: Конисов Ж. А., инженер по промышленной безопасности, охране труда и окружающей среды АО «Tin One Mining»

Производственные объекты подлежат обязательной периодической аттестации по условиям труда. Аттестация производственных объектов по условиям труда **проводится специализированными организациями** по проведению аттестации производственных объектов периодически **не реже чем один раз в пять лет** (ст. 183 ТК РК). Правила обязательной периодической аттестации производственных объектов по условиям труда утверждены приказом Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 28 декабря 2015 года № 1057 (*далее по тексту – Правила аттестации производственных объектов*).

Аттестации подлежат **все производственные объекты** организаций, действующих на территории Республики Казахстан (п. 4 Правил аттестации производственных объектов).

Производственные объекты – цеха, участки и иные отдельно расположенные производственные подразделения организаций, занимающихся выпуском и изготовлением продукции, разработкой, добычей и переработкой полезных ископаемых, строительством и другими видами производственной деятельности (пп. 11) п. 1 Правил аттестации производственных объектов).

Сроки проведения аттестации устанавливает организация, исходя из изменения условий труда, со дня проведения последней аттестации производственных объектов.

Внеочередная аттестация производственных объектов проводится по требованию органа государственного надзора и контроля за безопасностью и охраной труда при выявлении нарушения порядка проведения аттестации производственных объектов по условиям труда.

Результаты внеочередной аттестации производственных объектов по условиям труда

оформляются в виде приложения к материалам предшествующей аттестации производственного объекта по условиям труда.

Аттестация производственных объектов по условиям труда – деятельность по оценке производственных объектов (цехов, участков, рабочих мест, а также иных, отдельно стоящих подразделений организаций, осуществляющих производственную деятельность) в целях определения состояния безопасности, вредности, тяжести, напряжённости выполняемых на них работ, гигиены труда и определения соответствия условий производственной среды нормативам в области безопасности и охраны труда (пп. 13) п. 1 Правил аттестации производственных объектов). **Рабочее место** – место постоянного или временного нахождения работника при выполнении им трудовых обязанностей в процессе трудовой деятельности (пп. 7) п. 1 Правил аттестации производственных объектов).

Контроль над своевременностью и качеством проведения аттестации производственных объектов осуществляют государственные инспекторы труда.

Информация о специализированных организациях по проведению аттестации производственных объектов размещена на интернет-ресурсе Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан.

Оплата труда работников, занятых на тяжёлых работах, работах с вредными или опасными условиями труда, устанавливается **в повышенном размере** по сравнению с оплатой труда работников, занятых на работах с нормальными условиями труда, путём установления повышенных должностных окладов (ставок) или доплат, размер которых определяется коллективным договором или актом работодателя с учётом отраслевых коэффициентов, классифицирующих условия труда по степени вредности и опасности, определяемых отраслевым соглашением (ст. 105 ТК РК).

Оплата труда работников, занятых на тяжёлых работах, работах с вредными или опасными условиями труда, в повышенном размере осуществляется согласно Списку производств, цехов, профессий и должностей, перечню тяжёлых работ, работ с вредными и (или) опасными условиями труда, утверждённому приказом Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 28 декабря 2015 года № 1053.

Условия оплаты труда предоставляются работникам, труд которых на тяжёлых работах, работах с вредными или опасными условиями труда подтверждён результатами аттестации производственных объектов по условиям труда.

В случае непроведения работодателем аттестации производственных объектов по условиям труда, а также по рабочим местам, которые не подлежат аттестации, оплата труда работников, занятых на тяжёлых работах, работах с вредными, опасными условиями труда, производится согласно Списку производств, цехов, профессий и должностей, перечню тяжёлых работ, работ с вредными и (или) опасными условиями труда.

Работодатель обязан предоставлять дополнительный ежегодный оплачиваемый трудовой отпуск (например, шесть календарных дней), если иное не установлено результатами аттестации производственных объектов по условиям труда.

Размер доплаты за работу во вредных условиях труда **работодателем определяется самостоятельно и устанавливается в коллективном договоре или акте работодателя**, в том числе если не проведена аттестация рабочих мест по условиям труда.

Согласно Закону Республики Казахстан от 21 июня 2013 года № 105-V «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан», обязательные профессиональные пенсионные взносы осуществляются агентами за счёт собственных средств в пользу работников, занятых на работах с вредными (особо вредными) условиями труда, профессии которых предусмотрены перечнем производств, работ, профессий работников. В случае исключения вредных (особо вредных) условий труда, подтверждённых результатами аттестации производственных объектов, уплата обязательных профессиональных пенсионных взносов агентами не осуществляется.

Согласно Правилам осуществления обязательных профессиональных пенсионных взносов (*далее по тексту – Правила*), утверждённым постановлением Правительства Республики Казахстан от 26 марта 2014 года № 255, агенты осуществляют обязательные профессиональные пенсионные взносы работникам, занятым на работах с вредными (особо вредными) условиями труда, профессии которых предусмотрены в Перечне производств, работ, профессий работников, в пользу которых вкладчиками обязательных профессиональных пенсионных взносов за счёт собственных средств осуществляются обязательные профессиональные пенсионные взносы, утверждённом постановлением Правительства Республики Казахстан от 31 декабря 2013 года № 1562 (*далее по тексту – Перечень*).

Согласно Правилам, обязательные профессиональные пенсионные взносы также уплачиваются работникам производственных, вспомогательных и подсобных цехов организаций, временно занятых на работах с вредными (особо вредными) условиями труда, предусмотренных Перечнем.

Обязательные профессиональные пенсионные взносы осуществляются работникам, профессии и должности которых предусмотрены в разделе «Общие профессии» Перечня, независимо от того, в каких производствах или цехах они работают, если эти профессии специально не предусмотрены в соответствующих разделах или подразделах Перечня.

В случае выявления по результатам аттестации производственных объектов по условиям труда и периодических обязательных медицинских осмотров профессий работников с вредными (особо вредными) условиями труда, занятых не менее 80 % рабочего времени в месяц, работодатели, представители работников, заинтересованные государственные органы вносят в уполномоченный орган по труду обоснованные предложения по их включению в Перечень.

В случае исключения вредных (особо вредных) условий труда, подтверждённых результатами аттестации производственных объектов, уплата обязательных профессиональных пенсионных взносов агентами не осуществляется.

Молоко и лечебно-профилактическое питание (ЛПП) выдают работникам по результатам аттестации производственных объектов по условиям труда, в целях предупреждения профессиональных заболеваний и отравлений, укрепления здоровья работников, согласно приказу Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 28 декабря 2015 года № 1054. Молоко выдаётся за смену (во время перерыва) независимо от её продолжительности в дни фактической занятости работника на работах, связанных с производством или применением химических веществ, по Нормам. Перечень веществ и работ, когда выдаётся молоко и ЛПП,

утвердили приказом Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 28 декабря 2015 года № 1056 «Об утверждении норм выдачи работникам молока или равноценных пищевых продуктов, и (или) специализированных продуктов для диетического (лечебного и профилактического) питания». Молоко выдаётся до 3,2 процента жирности по 0,5 литра за смену независимо от её продолжительности в дни фактической занятости работника на работах.

То есть молоко и ЛЛП выдаются только по результатам аттестации производственных объектов по условиям труда. Пока не провели аттестацию, молоко и ЛЛП не выдают работникам.

Таким образом, выдача молока и лечебно-профилактического питания, средств индивидуальной защиты, так же как уплата обязательных профессиональных пенсионных взносов, **не заменяет права на сокращённую продолжительность рабочего времени, дополнительный оплачиваемый ежегодный трудовой отпуск и повышенный размер оплаты труда** для работников, занятых на тяжёлых работах, работах с вредными или опасными условиями труда.

Допускается ли работа по 24 часа для бойцов и водителей пожарной охраны на предприятии

На предприятии повышенной взрывопожарной безопасности организовали службу добровольного противопожарного формирования (ДПФ): четыре смены по два человека. В данный момент они работают по сменному графику – сутки через трое. Допускается ли работа по 24 часа для бойцов и водителей пожарной охраны на предприятии?

Отвечает: Аширов А. А., независимый эксперт по вопросам охраны труда и трудовых отношений, эксперт электронной системы «ACTUALIS: Кадровое дело»

Рассмотрим требования Трудового кодекса Республики Казахстан (*далее по тексту – ТК РК*), предъявляемые к рабочему времени.

Согласно пункту 1 и пункту 3 статьи 68 ТК РК:

- нормальная продолжительность рабочего времени **не должна превышать 40 часов в неделю**;
- суммарная продолжительность ежедневной работы по месту основной работы и работы по совместительству не должна превышать норму продолжительности **ежедневной работы**, установленную пунктом 4 статьи 71 ТК РК, **более чем на 4 часа**.

Согласно пункту 4 статьи 71 ТК РК, продолжительность ежедневной работы **не может превышать 8 часов**, за исключением случаев, предусмотренных ТК РК и иными законами Республики Казахстан.

Согласно статье 73 ТК РК:

1. Сменная работа может устанавливаться в случаях, когда длительность производственного процесса превышает допустимую продолжительность ежедневной работы.

2. При сменной работе продолжительность рабочей смены, переход из одной рабочей смены в другую устанавливаются графиками сменности.

3. Графики сменности доводятся работодателем до сведения работников **не позднее чем за десять календарных дней** до введения их в действие.

4. Привлечение работника к работе **в течение двух рабочих смен подряд запрещается.**

Сменная работа – это работа в две либо в три или четыре рабочие смены в течение суток (пп. 6) п. 1 ст. 1 ТК РК).

На основании изложенного, если работа организована в две смены, продолжительность одной смены будет 12 часов, в три смены – 8 часов, в четыре смены – 6 часов.

Вследствие этого максимальная продолжительность смены в сутки **не должна превышать 12 часов.**

Установление смены продолжительностью 24 часа противоречит требованиям ТК РК и влечёт ответственность работодателя.

Кроме того, в Кодексе Республики Казахстан об административных правонарушениях (*далее по тексту – КоАП РК*) предусмотрена административная ответственность:

1. Незаконное превышение работодателем нормальной и сокращённой продолжительности рабочего времени и ежедневной работы (**рабочей смены**), предусмотренной трудовым законодательством Республики Казахстан, – влечёт **предупреждение** (ч. 1 ст. 89 КоАП РК).

2. Действие, предусмотренное частью первой статьи 89 КоАП РК, совершённое повторно в течение года после наложения административного взыскания, влечёт **штраф в размере:**

- **40 МРП** – на должностных лиц;
- **60 МРП** – на субъекты малого предпринимательства или некоммерческие организации;
- **80 МРП** – на субъекты среднего предпринимательства;
- **120 МРП** – на субъекты крупного предпринимательства.

Можно ли своей комиссией обучать обслуживающий электроустановку персонал на 3-ю группу по электробезопасности

Можно ли своей комиссией обучать обслуживающий электроустановку (6 кВ) персонал на 3-ю группу по электробезопасности?

Отвечает: Аширов А. А., независимый эксперт по вопросам охраны труда и трудовых отношений, эксперт электронной системы «ACTUALIS: Кадровое дело»

В связи с тем, что в вопросе не указана ведомственная принадлежность организации и направление её деятельности, ответ будет изложен в развёрнутом формате.

Правила работы с персоналом в энергетических организациях Республики Казахстан (*далее по тексту – Правила работы с персоналом*), утверждённые приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 26 марта 2015 года № 234, распространяются на персонал организаций электроэнергетической отрасли, осуществляющих проектирование, монтаж, эксплуатацию, ремонт, наладку и испытание энергетического оборудования, зданий и сооружений, а также на персонал, осуществляющий контроль эксплуатации энергоустановок или выполняющий экспертные работы в области электроэнергетики, **и на персонал, обеспечивающий управление технологическим процессом энергопроизводства.**

На энергетических объектах обеспечивается функционирование специализированных учебно-производственных подразделений (учебно-курсовой комбинат или постоянно действующие курсы, центр или пункт тренажёрной подготовки и другие). Учебно-производственное подразделение для подготовки персонала устанавливает полигоны, учебные классы, мастерские, лаборатории, которые оснащаются техническими средствами обучения и тренировки (п. 20 Правил работы с персоналом).

Подготовка работников, связанных с обслуживанием объектов, а также персонала ведущих профессий основного производства проводится в учебных центрах и учебно-курсовых комбинатах (пунктах). Индивидуальная форма обучения рабочих по этим профессиям не проводится (п. 24 Правил работы с персоналом).

При подготовке по новой должности, после прохождения теоретического обучения по действующей в отрасли системе, **оперативный, ремонтный и вспомогательный персонал проходит стажировку.** Стажировка проводится под руководством ответственного обучающего лица (п. 43 Правил работы с персоналом).

Для проведения квалификационной проверки знаний **ежегодно приказом руководителя энергетической организации создаётся центральная комиссия по квалификационной проверке знаний** (*далее по тексту – Центральная комиссия*) и, при необходимости, комиссия по квалификационной проверке знаний структурного подразделения (*далее по тексту – Комиссия структурного подразделения*) (п. 35 Правил работы с персоналом).

Работники организации проходят квалификационную проверку знаний **в Центральной комиссии организации**, которая формируется в составе не менее трёх человек, имеющих группу допуска по электробезопасности не ниже четвёртой.

Председателем Центральной комиссии назначается **лицо, прошедшее проверку знаний в государственном органе по государственному энергетическому надзору и контролю** в соответствии с Правилами проведения квалификационных проверок знаний.

В состав Центральной комиссии организации включаются технические руководители организации и специалисты службы (отдела) охраны труда (п. 36 Правил работы с персоналом).

Квалификационную проверку знаний **в Комиссии структурного подразделения проходят работники данного подразделения**, за исключением руководителя подразделения,

а также лиц, в программе подготовки которых предусмотрена квалификационная проверка знаний по данному подразделению. В состав Комиссии структурного подразделения **включаются руководители данного подразделения, а также руководители смежных подразделений, прошедшие квалификационную проверку знаний в Центральной комиссии** и имеющие группу допуска по электробезопасности не ниже четвёртой (п. 37 Правил работы с персоналом).

Согласно пункту 41 Правил работы с персоналом, решение Центральной комиссии или Комиссии структурного подразделения **оформляется в виде протокола** квалификационной проверки знаний по форме согласно приложению 1 к Правилам.

С протоколом комиссии проверяемый ознакомляется под подпись **в течение суток после проведения квалификационной проверки знаний работника**. Протоколы квалификационной проверки знаний работников **хранятся в организации не менее трёх лет**.

На основании квалификационной проверки знаний работника делается запись в удостоверении о проверке знаний норм и правил работы в электроустановках, по форме согласно приложению 3 к Правилам техники безопасности при эксплуатации электроустановок, утверждённым приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 31 марта 2015 года № 253.

Работники организаций, в которых не создана Центральная комиссии (Комиссия структурного подразделения), **проходят квалификационную проверку знаний в комиссиях экспертных организаций, осуществляющих проведение энергетической экспертизы** энергопроизводящих, энергопередающих организаций и потребителей электрической и тепловой энергии и (или) организаций, осуществляющих монтажно-наладочные работы в области электроэнергетики (п. 42 Правил работы с персоналом).

Комиссии по квалификационной проверке знаний, создаваемые экспертными организациями, осуществляющими проведение энергетической экспертизы энергопроизводящих, энергопередающих организаций и потребителей электрической и тепловой энергии и (или) организаций, осуществляющих монтажно-наладочные работы в области электроэнергетики, **формируются в составе не менее трёх человек, имеющих группу допуска по электробезопасности не ниже четвёртой**.

Председателем комиссии назначается лицо, прошедшее квалификационную проверку знаний в соответствии с Правилами проведения квалификационных проверок знаний правил технической эксплуатации и правил техники безопасности у руководителей, специалистов организаций, осуществляющих производство, передачу электрической и тепловой энергии, для контроля технического состояния и безопасности эксплуатации электроустановок, утверждёнными приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 18 марта 2015 года № 210 (п. 42-1 Правил работы с персоналом).

Руководство процессом подготовки, поддержания и повышения квалификации персонала в целом по объекту возлагается на главного технического руководителя организации (п. 18 Правил работы с персоналом).

В соответствии с пунктом 6 Правил техники безопасности при эксплуатации электроустановок потребителей (*далее по тексту – Правила ТБ*), утверждённых приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 19 марта 2015 года № 222, порядок под-

готовки и контроля знаний персонала осуществляется в соответствии с Правилами работы с персоналом в энергетических организациях Республики Казахстан, утверждаемыми в соответствии с подпунктом 38) статьи 5 Закона Республики Казахстан от 9 июля 2004 года № 588-ІІ «Об электроэнергетике» (см. требования Правил выше).

Согласно приложению 1 к Правилам ТБ «Группы допуска по электробезопасности электротехнического (электротехнологического) персонала и условия их присвоения», **для присвоения 3-й группы допуска по электробезопасности** предъявляются следующие требования по минимальному стажу (сроку) работ, выполняемых в сфере электроэнергетики для подтверждения группы допуска по электробезопасности:

– 2–3 месяца в предыдущей группе, а для лиц, ранее подтверждавших III группу допуска и выше по электробезопасности, по окончании одного месяца с момента устройства его на работу.

При этом в обязательном порядке следует отдельно рассмотреть требования для присвоения 2-й группы допуска по электробезопасности – как предыдущую группу в указанном приложении.

Также по минимальному объёму знаний для подтверждения группы допуска по электробезопасности в рамках требований, установленных должностной инструкцией:

1. Знание в объёме предыдущей группы допуска по электробезопасности.

2. Знания для выполнения:

1) на вверенных электроустановках самостоятельного обслуживания, обхода, осмотра, подключения и отключения, и в том числе в схемах (системах) учёта электрической энергии в электроустановках напряжением до 1 000 В, а также для допуска ремонтных или наладочных бригад к этим электроустановкам;

2) самостоятельного производства ремонтных работ в электроустановках, проводки и приборах автоматики, учёта, регистрации применяемых на объектах энергетики, станках и машинах (стационарных и передвижных), а также бытовой и офисной техники;

3) в составе бригады строительно-монтажных, ремонтных, пусконаладочных работ, и в том числе по испытаниям-измерениям в электроустановках, работ по проводке и приборам автоматики, учёта, регистрации применяемых на объектах энергетики, станках и машинах (стационарных и передвижных).

3. Умение обеспечить безопасное ведение работы и вести надзор за работающими в электроустановках.

4. Знание правил освобождения пострадавшего от действия электрического тока.

Если вы не знаете, каким именно правовым документом регламентируется та или иная деятельность, как сделать всё правильно и ПО ЗАКОНУ, спросите об этом специалиста!

Свои вопросы отправляйте на электронную почту otk@mcfk.kz с пометкой «В рубрику "Спросите специалиста"».

Какие изменения и дополнения внесли в Закон «О гражданской защите»

«О гражданской защите»

Закон Республики Казахстан от 11 апреля 2014 года № 188-V (с изменениями и дополнениями от 01.04.2021)

В Закон «О гражданской защите» внесли изменения и дополнения. Приведём извлечения из документа, которые помогут понять, что изменилось и какие новые нормы ввели.

 --- Извлечения из документа

Глава 1. Основные положения

Статья 1. Основные понятия, используемые в настоящем Законе

В настоящем Законе используются следующие основные понятия:

<...>

22-1) **противофонтанные работы** – действия, проводимые на объектах по добыче нефти и газа с применением специальной техники, аппаратуры и оборудования, направленные на ликвидацию аварий, спасение людей, материальных ценностей и снижение воздействия опасных факторов неуправляемого выхода пластовых флюидов через устье скважины (газовых и нефтяных фонтанов) в результате отсутствия, разрушения или негерметичности запорного оборудования или вследствие грифонообразования;

<...>

23-1) **газоспасательные работы** – действия по ликвидации аварий на опасных производственных объектах, характеризующиеся необходимостью их выполнения в условиях наличия в окружающей среде превышающих предельно допустимые концентрации опасных веществ с применением специальной техники, аппаратуры и оборудования, изолирующих средств индивидуальной защиты и связанные с поиском людей в загазованной среде, оказанием первой помощи пострадавшим и их транспортировкой, ведением разведки очага аварии с целью уточнения места и причины аварии, границ ее распространения, и иные действия, необходимые для устранения опасных производственных факторов;

<...>

32-1) **опасные технические устройства:**

технические устройства, работающие под давлением более 0,07 мегаПаскаля или при температуре нагрева воды более 115 градусов Цельсия, грузоподъемные механизмы, эскалаторы, фуникулеры, лифты, траволаторы, подъемники для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов), а также установки для бурения и ремонта скважин с глубиной бурения более двухсот метров, шахтные подъемные установки и подъемные машины, передвижные склады взрывчатых веществ и изделий на их основе, смесительно-

зарядные и доставочно-зарядные машины, мобильные и стационарные установки для изготовления взрывчатых веществ и изделий на их основе, эксплуатируемые на опасных производственных объектах, государственный надзор за которыми осуществляется уполномоченным органом в области промышленной безопасности;

паровые и водогрейные котлы, работающие под давлением более 0,07 мегаПаскаля и (или) при температуре нагрева воды более 115 градусов Цельсия (организации теплоснабжения), сосуды, работающие под давлением более 0,07 мегаПаскаля, грузоподъемные механизмы, эскалаторы, канатные дороги, фуникулеры, лифты, траволаторы, подъемники для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов) на объектах социальной инфраструктуры, государственный надзор за которыми осуществляется местными исполнительными органами;

<...>

48) инцидент – отказ или повреждение технических устройств, применяемых на опасном производственном объекте, отклонение от параметров, обеспечивающих безопасность ведения технологического процесса, не приведшие к аварии;

<...>

49-1) производственный контроль – мероприятия на опасном производственном объекте, направленные на обеспечение соблюдения требований промышленной безопасности, осуществляемые должностными лицами службы производственного контроля;

<...>

52-1) профессиональная аварийно-спасательная служба в области промышленной безопасности – аварийно-спасательная служба, предназначенная для проведения горноспасательных, газоспасательных, противофонтанных работ на опасных производственных объектах;

52-2) профессиональная объектовая аварийно-спасательная служба в области промышленной безопасности – аварийно-спасательная служба, являющаяся структурным подразделением организации, имеющей опасные производственные объекты;

52-3) уполномоченный орган в области промышленной безопасности – центральный исполнительный орган, осуществляющий руководство и межотраслевую координацию, разработку и реализацию государственной политики в области промышленной безопасности;

52-4) ведомство уполномоченного органа в области промышленной безопасности – ведомство центрального исполнительного органа, осуществляющее реализацию государственной политики и контрольные, надзорные функции в области промышленной безопасности;

<...>

62-1) горноспасательные работы – действия, проводимые в шахтах, рудниках, карьерах и разрезах с применением специальной техники, аппаратуры и оборудования, направленные на спасение людей и ликвидацию аварий, оказание первой помощи пострадавшим и их транспортировку, тушение пожаров под землей и на поверхности в пределах горного отвода, инертизацию взрывоопасной атмосферы, разборку завалов, возведение перемычек, устройство крепи, ликвидацию затоплений, и иные действия, необходимые для устранения опасных производственных факторов;

<...>

Глава 3. Государственное регулирование в сфере гражданской защиты

Статья 12-2. Уполномоченный орган в области промышленной безопасности

Уполномоченный орган в области промышленной безопасности осуществляет следующие полномочия:

<...>

5-1) организует и проводит техническое расследование случаев утрат взрывчатых веществ и изделий на их основе совместно с заинтересованными государственными органами в пределах своей компетенции;

<...>

6-1) проводит аттестацию профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности;

7) выдает разрешение на применение технологий, применяемых на опасных производственных объектах, опасных технических устройств;

<...>

8-2) проводит анализ применения и учета взрывчатых веществ и изделий на их основе, применяемых при производстве взрывных работ на опасных производственных объектах;

<...>

10) исключен Законом РК от 01.04.2021 № 26-VII (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования);

<...>

13) утверждает правила обслуживания организаций, владеющих и (или) эксплуатирующих опасные производственные объекты, профессиональными аварийно-спасательными службами в области промышленной безопасности;

13-1) разрабатывает и утверждает типовые программы подготовки спасателей профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности;

13-2) разрабатывает и утверждает требования и нормативы расчета штатной численности личного состава, нормы оснащения профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности (**пп. 13-2 вводится в действие с 1 июля 2021 года**);

13-3) разрабатывает и утверждает правила аттестации профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности;

<...>

14-1) разрабатывает и утверждает правила проведения расследования и учета аварий и инцидентов на опасных производственных объектах, технического расследования случаев утрат взрывчатых веществ и изделий на их основе;

14-2) разрабатывает и утверждает правила устройства и безопасной эксплуатации наклонных рельсово-канатных подъемников (фуникулеров);

14-3) разрабатывает и утверждает правила постановки на учет и снятия с учета опасных производственных объектов и опасных технических устройств;

14-4) разрабатывает и утверждает правила устройства и безопасной эксплуатации пассажирских подвесных канатных дорог;

14-5) разрабатывает и утверждает правила устройства и безопасной эксплуатации грузовых подвесных канатных дорог;

14-6) разрабатывает и утверждает правила устройства и безопасной эксплуатации эскалаторов;

14-7) разрабатывает и утверждает правила безопасной эксплуатации подъемников для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов);

14-8) разрабатывает и утверждает правила аттестации сварщиков и специалистов сварочного производства;

14-9) разрабатывает и утверждает инструкцию по организации и осуществлению производственного контроля на опасном производственном объекте;

14-10) разрабатывает и утверждает правила подготовки, переподготовки и проверки знаний специалистов, работников в области промышленной безопасности;

14-11) разрабатывает и утверждает правила согласования проектной документации на строительство, расширение, реконструкцию, модернизацию, консервацию и ликвидацию опасного производственного объекта организациями, эксплуатирующими опасный производственный объект;

14-12) разрабатывает и утверждает инструкцию об организации и порядке проведения обследования технического состояния грузоподъемных машин, отработавших нормативный срок службы, с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-13) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования технического состояния стреловых самоходных кранов общего назначения с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-14) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению технического освидетельствования сосудов, цистерн, бочек и баллонов, работающих под давлением;

14-15) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования и технического освидетельствования трубопроводов пара и горячей воды;

14-16) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования технического состояния башенных кранов с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-17) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования технического состояния монтажных кранов с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-18) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования технического состояния кранов мостового типа с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-19) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования технического состояния подъемников (вышек) с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-20) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования сосудов, работающих под давлением, с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-21) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению обследования технического состояния лифтов, а также подъемников для лиц с ограниченными возможностями

(инвалидов) с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-22) разрабатывает и утверждает правила обеспечения промышленной безопасности при эксплуатации и ремонте резервуаров для нефти и нефтепродуктов;

14-23) разрабатывает и утверждает инструкцию по проведению технического диагностирования установок для бурения и ремонта нефтяных и газовых скважин с истекшим сроком службы с целью определения возможности их дальнейшей эксплуатации;

14-24) разрабатывает и утверждает инструкцию по безопасной эксплуатации оборудования для добычи высоковязкой, сернистой нефти;

14-25) разрабатывает и утверждает правила по обеспечению промышленной безопасности при строительстве подземных сооружений и метрополитенов;

14-26) разрабатывает и утверждает инструкцию по безопасности в газовом хозяйстве предприятий черной металлургии;

14-27) разрабатывает и утверждает инструкцию по безопасности при эксплуатации технологических трубопроводов;

14-28) разрабатывает и утверждает инструкцию по безопасности при производстве и потреблении продуктов разделения воздуха;

14-29) разрабатывает и утверждает инструкцию по разработке плана ликвидации аварий и проведению учебных тревог и противоаварийных тренировок на опасных производственных объектах;

<...>

Статья 15. Компетенция местных представительных и исполнительных органов в сфере гражданской защиты

<...>

3. К полномочиям местных исполнительных органов в сфере гражданской защиты относятся:

<...>

21) государственный надзор в области промышленной безопасности за эксплуатацией опасных технических устройств, работающих под давлением более 0,07 мегаПаскаля или при температуре нагрева воды более 115 градусов Цельсия, грузоподъемных механизмов, эскалаторов, канатных дорог, фуникулеров, лифтов, траволаторов, а также подъемников для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов) на объектах социальной инфраструктуры;

22) осуществляет постановку на учет и снятие с учета опасных технических устройств на объектах социальной инфраструктуры;

<...>

Статья 16. Права и обязанности организаций в сфере гражданской защиты

<...>

3. Организации, имеющие опасные производственные объекты и (или) привлекаемые

к работам на них, в дополнение к пункту 2 настоящей статьи обязаны:

1) применять технологии, опасные технические устройства, взрывчатые вещества и изделия на их основе, допущенные к применению на территории Республики Казахстан;
<...>

8) проводить анализ причин возникновения аварий, инцидентов, случаев утрат взрывчатых веществ и изделий на их основе, осуществлять мероприятия, направленные на предупреждение и ликвидацию вредного воздействия опасных производственных факторов и их последствий;

9) немедленно информировать о произошедшей аварии работников, профессиональную аварийно-спасательную службу в области промышленной безопасности, территориальное подразделение ведомства уполномоченного органа и территориальное подразделение уполномоченного органа в области промышленной безопасности, местные исполнительные органы, а при возникновении опасных производственных факторов – население, попадающее в расчетную зону чрезвычайной ситуации;

10) вести учет аварий, инцидентов, случаев утрат взрывчатых веществ и изделий на их основе на опасных производственных объектах;
<...>

12-1) предоставлять в территориальные подразделения уполномоченного органа в области промышленной безопасности информацию по учету (приходу, расходу, выдаче и возврату) взрывчатых веществ и изделий на их основе, применяемых при производстве взрывных работ на опасных производственных объектах;
<...>

18) заключать с профессиональными аварийно-спасательными службами в области промышленной безопасности договоры на проведение профилактических и горноспасательных, газоспасательных, противодонных работ на опасных производственных объектах либо создавать профессиональные объектовые аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности (**пп. 18) вводится в действие с 1 июля 2021 года**);

19) исключен Законом РК от 01.04.2021 № 26-VII (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования);

20) осуществлять постановку на учет, снятие с учета опасных производственных объектов;
<...>

23) поддерживать в готовности профессиональные объектовые аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности с обеспечением комплектации, необходимой техникой, оборудованием, средствами страховки и индивидуальной защиты для проведения аварийно-спасательных работ;
<...>

4. Действие подпункта 18) пункта 3 настоящей статьи не распространяется на организации, имеющие опасные производственные объекты и (или) привлекаемые к работам на них, если ими на этих объектах ведутся только:

– геологоразведочные работы, за исключением геологоразведки углеводородного сырья, и горные работы по добыче общераспространенных полезных ископаемых без проведения буровзрывных работ;

- работы с использованием грузоподъемных механизмов;
- работы, связанные с эксплуатацией автозаправочных станций и хлебоприемных пунктов.

<...>

Глава 6. Аварийно-спасательные службы и формирования

Статья 25. Создание аварийно-спасательных служб и формирований

<...>

3. Руководители организаций, эксплуатирующих опасные производственные объекты, вправе создавать профессиональные объектовые аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности (*п. 3 вводится в действие с 1 июля 2021 года*).

<...>

4-1. Профессиональные аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности и профессиональные объектовые аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности размещаются в специализированном комплексе зданий и сооружений, оснащаются специальной техникой, аппаратурой и оборудованием с учетом специфики выполняемых аварийно-спасательных работ, укомплектовываются спасателями, имеют учебно-тренировочный полигон, пыле-газоаналитическую лабораторию, а также соответствуют требованиям, установленным уполномоченным органом в области промышленной безопасности (*п. 4-1 вводится в действие с 1 июля 2021 года*).

<...>

Статья 26. Деятельность аварийно-спасательных служб и формирований

<...>

2. Постоянная готовность профессиональных аварийно-спасательных служб и формирований обеспечивается путем проведения учений, занятий и специальных тренировочных сборов по профессиональной подготовке.

<...>

Статья 27-1. Аттестация профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности

1. Профессиональные аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности подлежат аттестации.

2. Аттестация проводится с целью определения соответствия профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности требованиям промышленной безопасности.

3. Профессиональные аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности подлежат первичной, повторной, периодической и внеочередной аттестации:

1) первичной аттестации подлежат вновь создаваемые профессиональные аварийно-спасательные службы в области промышленной безопасности;

2) повторная аттестация проводится после устранения недостатков, выявленных предыдущей аттестацией, для возобновления деятельности профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности;

3) периодическая аттестация проводится один раз в пять лет;

4) внеочередная аттестация проводится в случае изменения вида или видов выполняемых ими работ.

4. Аттестация профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности проводится в порядке, определяемом уполномоченным органом в области промышленной безопасности.

5. Профессиональным аварийно-спасательным службам в области промышленной безопасности, прошедшим аттестацию, на основании решения уполномоченного органа в области промышленной безопасности выдаются свидетельства на право проведения на опасном производственном объекте горноспасательных, газоспасательных, противофонтанных работ.

<...>

Глава 7. Контроль и надзор в сфере гражданской защиты

Статья 39. Государственный надзор в области промышленной безопасности и государственный контроль в сфере газа и газоснабжения

<...>

2. Государственный надзор в области промышленной безопасности осуществляется за:

1) соблюдением опасными производственными объектами и организациями, эксплуатирующими опасные технические устройства, требований промышленной безопасности;

2) своевременностью проведения обследования, диагностирования производственных зданий, технологических сооружений опасных производственных объектов, технических освидетельствований опасных технических устройств;

3) готовностью опасных производственных объектов и организаций, эксплуатирующих опасные технические устройства, к проведению работ по ликвидации и локализации аварий и их последствий;

4) безопасной эксплуатацией опасных технических устройств на объектах социальной инфраструктуры;

5) готовностью профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности к выполнению горноспасательных, газоспасательных, противофонтанных работ на опасных производственных объектах;

6) юридическими лицами, аттестованными на право проведения работ в области промышленной безопасности.

<...>

4. Государственный инспектор по государственному надзору в области промышленной безопасности в исключительных случаях, представляющих угрозу жизни и (или)

здоровью людей, имеет право приостанавливать либо запрещать без судебного решения деятельность или отдельные виды деятельности индивидуальных предпринимателей, организаций, связанных с эксплуатацией опасных производственных объектов и (или) технических устройств, на срок не более трех дней с обязательным предъявлением в указанный срок искового заявления в суд.

В указанных случаях выносится акт о приостановлении либо запрещении деятельности или отдельных видов деятельности по форме, утвержденной уполномоченным органом в области промышленной безопасности, и производится опломбирование опасного производственного объекта и (или) технического устройства.

Оформленный акт вручается под роспись руководителю опасного производственного объекта или его уполномоченному лицу либо направляется по почте заказным письмом с уведомлением.

Руководитель организации, эксплуатирующей опасный производственный объект, обеспечивает выполнение требований выданного акта.

Неисполнение требований акта о приостановлении либо запрещении деятельности или отдельных видов деятельности влечет ответственность, установленную законами Республики Казахстан.

Акт о приостановлении либо запрещении деятельности или отдельных видов деятельности действует до вынесения судебного решения.

<...>

Статья 40. Производственный контроль в области промышленной безопасности

<...>

2. Задачами производственного контроля в области промышленной безопасности являются:

- 1) обеспечение выполнения требований промышленной безопасности;
- 2) проведение мониторинга промышленной безопасности;
- 3) анализ и разработка мер, направленных на обеспечение промышленной безопасности;
- 4) выявление обстоятельств и причин нарушений, влияющих на обеспечение безопасности производства работ;
- 5) координация работ, направленных на предупреждение поражающего воздействия опасных производственных факторов на объекты, людей, окружающую среду.

3. Производственный контроль в области промышленной безопасности осуществляется на основе нормативного акта о производственном контроле в области промышленной безопасности, утверждаемого приказом руководителя организации.

Нормативный акт организации должен содержать права и обязанности должностных лиц организации, осуществляющих производственный контроль в области промышленной безопасности.

4. Должностные лица службы производственного контроля в области промышленной безопасности обязаны:

- 1) разрабатывать план работ по осуществлению производственного контроля в подразделениях организации;
 - 2) осуществлять производственный контроль за соблюдением работниками требований промышленной безопасности;
 - 3) организовывать и проводить проверки обеспечения промышленной безопасности;
 - 4) организовывать разработку планов мероприятий по обеспечению промышленной безопасности и ликвидации аварий;
 - 5) организовывать работу по подготовке проведения экспертизы промышленной безопасности;
 - 6) доводить до сведения работников информацию об изменении требований промышленной безопасности;
 - 7) вносить руководителю организации предложения о (об):
 - проведении мероприятий по обеспечению промышленной безопасности, об устранении нарушений требований промышленной безопасности;
 - приостановлении работ, осуществляемых с нарушениями требований промышленной безопасности, создающих угрозу жизни и здоровью работников, или которые могут привести к поражающему воздействию опасных производственных факторов на объекты, людей, окружающую среду;
 - отстранении от работы лиц, не прошедших своевременно подготовку, переподготовку по вопросам промышленной безопасности;
 - 8) осуществлять иные полномочия, предусмотренные законодательством Республики Казахстан в области промышленной безопасности.
5. Должностные лица службы производственного контроля в области промышленной безопасности имеют право:
- 1) получать документы и материалы, необходимые для оценки состояния промышленной безопасности в организациях, имеющих опасные производственные объекты, и (или) иных организациях, привлекаемых для работы на опасных производственных объектах;
 - 2) свободного доступа на опасный производственный объект в любое время суток.
- <...>

Глава 10. Ликвидация чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера

Статья 51. Привлечение аварийно-спасательных служб и формирований к ликвидации чрезвычайных ситуаций

<...>

2. Привлечение к ликвидации чрезвычайных ситуаций профессиональных аварийно-спасательных служб в области промышленной безопасности, обслуживающих опасные производственные объекты на договорной основе, осуществляется при условии обязательного сохранения достаточного количества сил и средств, обеспечивающих необходимый уровень защищенности обслуживаемых объектов.

<...>

Глава 14. Обеспечение промышленной безопасности

Статья 69. Обеспечение промышленной безопасности

<...>

2. Промышленная безопасность обеспечивается путем:

<...>

2) допуска к применению на опасных производственных объектах технологий, взрывчатых веществ и изделий на их основе, соответствующих требованиям промышленной безопасности;

<...>

9) проведения профилактических и горноспасательных, газоспасательных, противодантных работ на опасных производственных объектах профессиональными аварийно-спасательными службами в области промышленной безопасности;

10) проведения монтажа, технического обслуживания, технического освидетельствования лифтов, эскалаторов, траволаторов, а также подъемников для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов) в соответствии с национальными стандартами;

11) своевременного обновления и технического перевооружения опасных производственных объектов.

Статья 70. Признаки опасных производственных объектов

Признаками опасных производственных объектов являются:

1) производство, использование, переработка, образование, хранение, транспортировка (трубопроводная), уничтожение хотя бы одного из следующих опасных веществ:

источника ионизирующего излучения;

воспламеняющегося вещества – газа, который при нормальном давлении и в смеси с воздухом становится воспламеняющимся и температура кипения которого при нормальном давлении составляет 20 градусов Цельсия или ниже;

взрывчатого вещества – вещества, которое при определенных видах внешнего воздействия способно на быстрое самораспространяющееся химическое превращение с выделением тепла и образованием газов;

горючего вещества – жидкости, газа, способных самовозгораться, а также возгораться от источника зажигания и самостоятельно гореть после его удаления;

окисляющего вещества – вещества, поддерживающего горение, вызывающего воспламенение и (или) способствующего воспламенению других веществ в результате окислительно-восстановительной экзотермической реакции;

токсичного вещества – вещества, способного при воздействии на живые организмы приводить к их гибели и имеющего следующие характеристики:

- средняя смертельная доза при введении в желудок от 15 до 200 миллиграммов на килограмм веса включительно;
- средняя смертельная доза при нанесении на кожу от 50 до 400 миллиграммов на килограмм веса включительно;

- средняя смертельная концентрация в воздухе от 0,5 до 2 миллиграммов на литр включительно;
- высокотоксичного вещества – вещества, способного при воздействии на живые организмы приводить к их гибели и имеющего следующие характеристики:
- средняя смертельная доза при введении в желудок не более 15 миллиграммов на килограмм веса;
 - средняя смертельная доза при нанесении на кожу не более 50 миллиграммов на килограмм веса;
 - средняя смертельная концентрация в воздухе не более 0,5 миллиграмма на литр; вещества, представляющего опасность для окружающей среды, в том числе характеризующегося в водной среде следующими показателями острой токсичности:
 - средняя смертельная доза при ингаляционном воздействии на рыбу в течение девяноста шести часов не более 10 миллиграммов на литр;
 - средняя концентрация яда, вызывающая определенный эффект при воздействии на дафнию в течение сорока восьми часов, не более 10 миллиграммов на литр;
 - средняя ингибирующая концентрация при воздействии на водоросли в течение семидесяти двух часов не более 10 миллиграммов на литр;
- 2) производство расплавов черных, цветных, драгоценных металлов и сплавов на основе этих металлов;
- 3) ведение горных, геологоразведочных, буровых, взрывных работ, работ по добыче полезных ископаемых и переработке минерального сырья, работ в подземных условиях, за исключением геологоразведки общераспространенных полезных ископаемых и горных работ по их добыче без проведения буровзрывных работ.

Статья 71. Опасные производственные объекты

<...>

2. К опасным производственным объектам также относятся опасные технические устройства:

1) технические устройства, работающие под давлением более 0,07 мегаПаскаля или при температуре нагрева воды более 115 градусов Цельсия, за исключением тепловых сетей;

2) грузоподъемные механизмы, эскалаторы, канатные дороги, фуникулеры, лифты, траволаторы, а также подъемники для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов);

3) паровые и водогрейные котлы, работающие под давлением более 0,07 мегаПаскаля и (или) при температуре нагрева воды более 115 градусов Цельсия (организации теплоснабжения), сосуды, работающие под давлением более 0,07 мегаПаскаля, грузоподъемные механизмы, эскалаторы, канатные дороги, фуникулеры, лифты, траволаторы, а также подъемники для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов) на объектах социальной инфраструктуры;

4) установки для бурения и ремонта скважин с глубиной бурения более двухсот метров, эксплуатируемые на опасных производственных объектах;

- 5) шахтные подъемные установки и подъемные машины;
- 6) передвижные склады взрывчатых веществ и изделий на их основе, смесительно-зарядные и доставочно-зарядные машины, мобильные и стационарные установки для изготовления взрывчатых веществ и изделий на их основе.

Статья 72. Аттестация юридических лиц на право проведения работ в области промышленной безопасности

1. Аттестации подлежат юридические лица на право:
 - 1) проведения экспертизы промышленной безопасности;
 - 2) подготовки, переподготовки специалистов, работников в области промышленной безопасности;
 - 3) проведения экспертизы в области взрывных работ;
 - 4) исключен Законом РК от 01.04.2021 № 26-VII (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования);
 - 5) проведения технического обслуживания газопотребляющих систем;
 - 6) проведения монтажа, технического обслуживания, технического диагностирования, технического освидетельствования и ремонта лифтов, эскалаторов, траволаторов, а также подъемников для лиц с ограниченными возможностями (инвалидов).

2. Для аттестации на право проведения работ в области промышленной безопасности юридическое лицо представляет в уполномоченный орган в области промышленной безопасности электронную копию экспертного заключения о соответствии организации заявленным видам работ, требованиям промышленной безопасности.

<...>

6. В выдаче аттестата может быть отказано по следующим причинам:
 - 1) не представлен документ, указанный в пункте 2 настоящей статьи;
 - 2) несоответствие заявителя требованиям, предъявляемым к юридическим лицам, аттестуемым на право проведения работ в области промышленной безопасности.

При устранении юридическим лицом указанных причин заявление об аттестации рассматривается на общих основаниях.

7. Срок действия аттестата составляет пять лет.

В случае осуществления организацией, аттестованной уполномоченным органом в области промышленной безопасности на право проведения работ в области промышленной безопасности (далее – аттестованная организация), деятельности с нарушением требований законодательства Республики Казахстан о гражданской защите, в том числе с предоставлением недостоверной информации в документе, предусмотренном пунктом 2 настоящей статьи, указанная организация привлекается к административной ответственности в порядке, предусмотренном законодательством Республики Казахстан об административных правонарушениях.

Лишение аттестата осуществляется в судебном порядке в случае неустранения причин, по которым было приостановлено действие аттестата.

Аттестат прекращает действие в случаях:

- 1) представления аттестованной организацией заявления с просьбой о прекращении действия аттестата;
 - 2) истечения срока его действия;
 - 3) ликвидации юридического лица;
 - 4) лишения аттестата.
- <...>

Статья 73. Экспертиза промышленной безопасности

1. Экспертизе промышленной безопасности подлежат:

- 1) опасные технические устройства, указанные в пункте 2 статьи 71 настоящего Закона;
 - 2) технологии, технические устройства, материалы, применяемые на опасных производственных объектах, за исключением строительных материалов, применяемых на опасных производственных объектах;
 - 3) исключен Законом РК от 01.04.2021 № 26-VII (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования);
 - 4) исключен Законом РК от 01.04.2021 № 26-VII (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования);
 - 5) юридические лица на соответствие заявленным видам работ, требованиям промышленной безопасности при получении аттестата;
 - 6) исключен Законом РК от 28.10.2015 № 366-V (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования);
 - 7) проектные документы, подлежащие экспертизе в области промышленной безопасности в соответствии с Кодексом Республики Казахстан «О недрах и недропользовании».
- <...>

Продолжение в следующем номере

Утвердили технические удельные нормативы эмиссий

«Об утверждении технических удельных нормативов эмиссий, в том числе для передвижных источников выбросов загрязняющих веществ в атмосферу»

Приказ Министра экологии, геологии и природных ресурсов Республики Казахстан от 11 января 2021 года № 1

Вступил в силу: 26.01.2021

Продолжение. Начало в № 4, 5, 2021

Приложение 3
к приказу Министра
экологии, геологии и
природных ресурсов
Республики Казахстан
от 11 января 2021 года № 1

Технические удельные нормативы эмиссий в окружающую среду для электрических станций блочного типа с прямоточной системой охлаждения конденсаторов Глава 1. Область применения

1. Настоящие Технические удельные нормативы эмиссий в окружающую среду для электрических станций блочного типа с прямоточной системой охлаждения конденсаторов (далее – нормативы) разработаны в соответствии с подпунктом 26-3) статьи 17 Экологического кодекса Республики Казахстан от 9 января 2007 года и другими нормативными правовыми актами Республики Казахстан, с учетом задач по охране окружающей среды и сохранению природных ресурсов, поставленных стратегическими и программными документами по устойчивому развитию и охране окружающей среды в Республике Казахстан.

2. Настоящие нормативы применяются при производстве электрической энергии, процесс получения которого основан на сжигании углей Экибастузкого месторождения, в котельных установках блочного типа с прямоточной системой охлаждения конденсаторов (далее – процессы).

3. Настоящие нормативы распространяются на деятельность, направленную на производство электрической энергии, при использовании твердого вида топлива в качестве основного и жидкого, в качестве растопочного, и устанавливает требования:

- к эмиссиям в атмосферный воздух;
- к эмиссиям сточных вод;

- к эмиссиям при размещении отходов;
- к безопасности эксплуатации котельных установок.

4. Нормативы к эмиссиям в атмосферный воздух, распространяются на крупные блочные топливосжигающие установки электрических станций, действующие и реконструируемые, проектная тепловая мощность которых соответствует или превышает 300 МВт, производительность от 420 до 1200 т/ч на абсолютное давление перегретого пара от 9,8 до 25,0 МПа с учетом наилучших доступных технологий, обеспечивающих защиту жизни и здоровья населения, охрану окружающей среды, рациональное использование природных ресурсов, перечень которых приведен в настоящих нормативах.

5. Требования настоящих нормативов не распространяются на высокоманевренные (пиковые и полупиковые) котельные установки для маневренных энергоблоков, котельные установки для энергоблоков, в состав которых входят газовые турбины, магнитогидродинамические котельные установки, энерготехнологические котельные установки, на котельные установки с поперечными связями, на котельные установки с котлами, оборудованными топками кипящего слоя, и с котлами-утилизаторами, а также с котлами специальных типов.

6. Нормативы предназначены для физических и юридических лиц независимо от форм собственности, занимающихся разработкой проектной документации, строительством и эксплуатацией объектов по производству электрической энергии при сжигании твердого топлива в котельных установках блочного типа, уполномоченных органов в области охраны окружающей среды.

Глава 2. Термины и определения

7. В настоящих нормативах используются следующие термины и определения:

1) наилучшие доступные технологии – используемые и планируемые отраслевые технологии, техника и оборудование, обеспечивающие организационные и управленческие меры, направленные на снижение уровня негативного воздействия хозяйственной деятельности на окружающую среду до обеспечения целевых показателей качества окружающей среды;

2) сжигание – сложный физико-химический процесс превращения исходных веществ в продукты сгорания в ходе экзотермических реакций, сопровождающийся интенсивным выделением тепла;

3) вредные вещества – вещества, оказывающие негативное воздействие на организм человека;

4) уголь — твердая горючая осадочная порода, образовавшаяся преимущественно из отмерших растений в результате их биохимических, физико-химических и физических изменений;

5) зола – продукты сжигания твердого топлива;

6) золошлаки – продукты комплексного термического преобразования горных пород и сжигания твердого топлива;

7) переработка отходов – физические, химические или биологические процессы,

включая сортировку, направленные на извлечение из отходов сырья и (или) иных материалов, используемых в дальнейшем в производстве (изготовлении) товаров или иной продукции, а также на изменение свойств отходов в целях облегчения обращения с ними, уменьшения их объема или опасных свойств;

8) вид отходов – совокупность отходов, имеющих общие признаки в соответствии с их происхождением, свойствами и технологией обращения, определяемые на основании классификатора отходов;

9) размещение отходов – хранение или захоронение отходов производства и потребления;

10) обращение с отходами – виды деятельности, связанные с отходами, включая предупреждение и минимизацию образования отходов, учет и контроль, накопление отходов, а также сбор, переработку, утилизацию, обезвреживание, транспортировку, хранение (складирование) и удаление отходов;

11) опасные отходы – отходы, которые содержат вредные вещества, обладающие одним или несколькими опасными свойствами (токсичностью, взрывоопасностью, радиоактивностью, пожароопасностью, высокой реакционной способностью) и могут представлять непосредственную или потенциальную опасность для окружающей среды и здоровья человека самостоятельно или при вступлении в контакт с другими веществами;

12) эмиссии в окружающую среду – выбросы, сбросы загрязняющих веществ, размещение отходов производства и потребления в окружающей среде, размещение и хранение серы в окружающей среде в открытом виде;

13) загрязнение окружающей среды – поступление в окружающую среду загрязняющих веществ, радиоактивных материалов, отходов производства и потребления, а также влияние на окружающую среду шума, вибраций, магнитных полей и иных вредных физических воздействий;

14) вспомогательное оборудование – тягодутьевые машины, топливоподача и топливоприготовление в пределах котельной установки, оборудование шлако- и золоудаления, золоулавливающие и другие газоочистительные устройства, не входящие в котел газоздухопроводы, трубопроводы воды, пара и топлива, арматура, гарнитура, автоматика, приборы и устройства контроля и защиты, а также относящиеся к котлу водоподготовительное оборудование и дымовая труба;

15) основное производство – котельные установки, представляющие собой совокупность котла и вспомогательного оборудования, и котлы, представляющие собой конструктивно объединенный в одно целое комплекс устройств для получения пара или для нагрева воды под давлением за счет тепловой энергии от сжигания топлива. Также в котел входят полностью или частично: топка, пароперегреватель, экономайзер, воздухоподогреватель, каркас, обмуровка, тепловая изоляция, обшивка;

16) топливо – горючие вещества, применяемые с целью получения при его сжигании тепловой энергии;

17) санитарно-защитная зона – территория, отделяющая зоны специального назначения, а также промышленные организации и другие производственные, коммунальные и складские объекты в населенном пункте от близлежащих селитебных территорий, зда-

ний и сооружений жилищно-гражданского назначения в целях ослабления воздействия на них неблагоприятных факторов;

18) природопользователь – физическое или юридическое лицо, осуществляющее пользование природными ресурсами и (или) эмиссии в окружающую среду;

19) дымовые (отходящие) газы – газы, образующиеся в результате сгорания топлива и обжига технологического материала в котле;

20) сырье – любой измельченный или подготовленный материал, который используется в технологическом процессе получения продукта (ов);

21) экологический мониторинг – систематические наблюдения и оценка состояния окружающей среды и воздействия на нее;

22) нормативы эмиссий – показатели допустимых эмиссий, при которых обеспечивается соблюдение нормативов качества окружающей среды;

23) технические удельные нормативы эмиссий – величины эмиссий в окружающую среду в единицу времени или на единицу выпускаемой продукции или в других показателях, определяемые исходя из возможности их обеспечения конкретными техническими средствами при приемлемых для экономики страны затратах.

Глава 3. Условия размещения производства в Республике Казахстан

8. На территории Республики Казахстан допускается размещать объекты производства электрической энергии, которые обеспечивают технические удельные нормативы эмиссий в окружающую среду при сжигании твердого топлива в котельных установках блочного типа.

9. Котлы и вспомогательное оборудование, используемые в котельных установках, имеют документы, обеспечивающие их идентификацию и удостоверяющие их соответствие настоящим нормативам и гармонизированным нормативным правовым актам, а также сопроводительные документы производителя, содержащие схемы монтажа, инструкции по эксплуатации и техническому обслуживанию.

Глава 4. Описание технологического процесса, оборудования и образования эмиссий

10. Основным назначением котлотурбинного оборудования является выработка электрической энергии при сжигании топлива в котельных установках.

Схема производства электроэнергии для электрических станций блочного типа с прямоточной системой охлаждения конденсаторов приведена в приложении 1 к настоящим нормативам.

11. К котельному и турбинному оборудованию относятся: электрические генераторы, паровые турбины, деаэраторы, бункеры, сепараторы, котлы, дробильные установки, насосные станции, подогреватели высокого давления, конденсаторы.

12. Для функционирования котельных установок обеспечивается прием и разгрузка поступающего твердого топлива, хранение, подготовка и транспортировка его от места хранения до котла.

13. Твердое топливо (уголь) постоянно подается к котельным установкам в подготовленном виде. Крупные куски угля измельчаются специальным оборудованием до определенных технологией фракций, подходящих для дальнейшего измельчения в мельницах котельного оборудования. Подача и подготовка сырья имеет системы снижения выбросов пыли.

14. Для растопки пылеугольных котлов используется жидкое топливо – мазут, который хранится в специальных резервуарах мазутного хозяйства. При растопке мазут подается через подогреватели, обогреваемые паром, непосредственно к мазутным форсункам котла.

15. Топка котла представляет собой камеру, в которой угольная пыль сгорает на лету и химическая энергия топлива преобразуется в теплоту сгорания. Стены топочной камеры изнутри выполнены из огнеупорного материала, а снаружи покрыты тепловой изоляцией. С внутренней стороны непосредственно у стен топочной камеры расположены трубы, которые являются поверхностями нагрева. Эти поверхности нагрева получают тепло от факела и топочных газов в основном прямым излучением и называются топочными экранами.

16. Продукты сгорания, частично охладившись, при температуре 900–1200 °С поступают в горизонтальный газоход, затем в вертикально опускающую шахту.

17. Температура продуктов сгорания за экономайзером составляет 300–400 °С и более. Дальнейшее ее снижение осуществляется в воздухоподогревателе, используемом для нагрева воздуха. Температура поступающего в воздухоподогреватель воздуха 30–60 °С. Горячий воздух при температуре 250–420 °С разделяется на 2 потока: один из них – первичный воздух – используется в системе подготовки топлива для подсушки его при размоле и для транспорта пыли, а другой – вторичный воздух – направляется непосредственно в топочную камеру через горелочные устройства для обеспечения полного сгорания угольной пыли.

18. Продукты сгорания после воздухоподогревателя называются уходящими газами, их температура составляет 130–160 °С. Дальнейшая утилизация теплоты продуктов сгорания при такой низкой температуре нецелесообразна, и дымососом продукты сгорания направляются через пылегазоочистное оборудование в дымовую трубу высотой 180–250 м и далее в атмосферу.

19. Перегретый пар из котла по паропроводу поступает в паровую турбину и затем в конденсатор. Из конденсаторосборника конденсат направляется на очистку в специальной установке, после которой конденсат прокачивается через группу подогревателей низкого давления в деаэратор. В деаэраторе вода доводится до кипения и при этом освобождается от растворенных в ней газов. Деаэрированная питательная вода из аккумуляторного бака деаэратора подается через группу подогревателей высокого давления обратно в котел. Тем самым замыкается пароводяной тракт, включающий в себя пароводяные тракты котла и турбинной установки.

20. Работа пароводяного тракта является бесперебойной, несмотря на высокие температуры и наиболее высокие давления пара и воды. Для обеспечения его функционирования необходимы система приготовления и подача добавочной воды на восполнение потерь рабочего тела, а также система технического водоснабжения для подачи охлаждающей воды в конденсатор турбины.

21. Восполнение водяных потерь проводится путем забора воды из водного объекта, проведения химической очистки в специальных установках и дальнейшей подачи ее в конденсатор турбины.

22. Система охлаждения турбин – прямоточная. Охлаждающая вода из подводящих каналов прокачивается через трубки конденсатора циркуляционным насосом и затем сливается в сбросной канал, соединенный с водоемом.

23. На электрических станциях в котлах с твердым шлакоудалением при сжигании твердого топлива твердая негорючая часть топлива – шлак – подается в шлакошнековый бункер, расположенный в низу котла, а зола уносится дымовыми газами из котла, улавливается специальными очистными установками и собирается в их бункерах. Посредством смывных устройств шлак и уловленная летучая зола подаются в самотечные каналы гидрозолоудаления, из которых гидрозолошлаковая смесь, пройдя предварительно металлоуловитель, поступает в багерный насос, транспортирующий ее по золопроводам на золоотвал.

Осветленная вода из золоотвала подается обратно в систему гидрозолоудаления для транспортировки золошлаков на золоотвал, тем самым система замыкается.

24. Электрический генератор, вращаемый паровой турбиной, вырабатывает переменный электрический ток, который через повышающий трансформатор идет на сбросные шины открытого распределительного устройства. Далее по технологической цепочке выработанная электроэнергия передается по линиям электропередач в сеть энергосистемы.

Глава 5. Использование природных ресурсов

25. Производство электрической энергии в котельных установках блочного типа с прямоточной системой охлаждения конденсаторов требует расхода углей Экибастузского месторождения.

26. Для растопки остывших или вводимых в эксплуатацию после текущего ремонта, реконструкции, остановки или строительства новых котлов, используется мазут в качестве растопочного топлива. После растопки необходим переход на сжигание твердого топлива (угля), постоянно подаваемого в котел.

27. Потребление водных ресурсов на станции производства электрической энергии требуется для восполнения потерь пара и конденсата, поддержание оптимального водно-химического режима энергоблоков электрической станции и охлаждения энергетического оборудования (конденсаторов теплового генератора и газомасляной системы).

Параграф 5.1. Топливо и нормы потребления

28. Нормы потребления твердого топлива регулируются Правилами технической эксплуатации электрических станций и сетей, утвержденных приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 30 марта 2015 года № 247 (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов № 11066), разработанных в соответствии с подпунктом 10) статьи 5 Закона Республики Казахстан от 9 июля

2004 года «Об электроэнергетике», и устанавливаются в зависимости от энергетических характеристик энергетического оборудования, устанавливающие зависимость технико-экономических показателей его работы в абсолютном или относительном исчислении от электрических и тепловых нагрузок. Энергетические характеристики оборудования и графики расчетных удельных расходов топлива на отпущенную электроэнергию и тепло по каждой группе оборудования (энергоустановка) электростанции устанавливаются по каждому предприятию индивидуально.

29. При использовании жидкого топлива в качестве растопочного нормы потребления не устанавливаются. Нормативное количество жидкого топлива устанавливается внутренними документами предприятия.

Параграф 5.2. Использование водных ресурсов и нормы потребления

30. Использование воды на производственные нужды электрической станции предусматривает подачу технической воды с водоема в систему охлаждения конденсаторов турбин и газомасляной системы, вспомогательных механизмов основного оборудования и в системе водоподготовки для восполнения пароводяных потерь котельных установок.

31. Удельные нормы водопотребления и водоотведения на единицу продукции (отпуск электроэнергии) для электрических станций рассчитываются согласно Методике по разработке удельных норм водопотребления и водоотведения, утвержденной приказом заместителя Премьер-министра Республики Казахстан – Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 30 декабря 2016 года № 545 (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов № 14827), разработанной в соответствии с водным законодательством Республики Казахстан.

32. Разработка удельных норм осуществляется в целях реализации принципа комплексного и рационального водопользования с освоением современных технологий, позволяющих сократить забор воды и снизить вредное воздействие вод.

33. Водопотребление и водоотведение осуществляется физическими и юридическими лицами на основании разрешения исключительно для определенных в нем целей и не должно причинять вред окружающей среде. Удельные нормы водопотребления и водоотведения учитываются при расчетах по обоснованию объемов водопотребления и водоотведения.

34. Состав и свойства возвратных вод после охлаждения агрегатов соответствуют составу воды в районе водозабора при осуществлении водозабора из этого же водного объекта.

Глава 6. Технические удельные нормативы эмиссий для процесса производства электроэнергии

Параграф 6.1. Технические удельные нормативы выбросов в атмосферный воздух

35. Технические удельные нормативы эмиссий в атмосферный воздух устанавливают предельные значения выбросов на единицу произведенной продукции для действующих

и реконструируемых котельных установок блочного типа, использующих в качестве основного топлива угли Экибастузского месторождения, а именно выбросов:

- твердых веществ;
- оксидов серы;
- оксидов азота;
- оксидов углерода.

36. Предприятием достигаются технические удельные нормативы загрязняющих веществ в атмосферный воздух согласно приложению 2 к настоящим нормативам, которые будут отражать допустимую массу выбросов загрязняющих веществ в окружающую среду в расчете на единицу выработки электрической энергии. Поскольку на электрических станциях основным видом вырабатываемой энергии является электрическая, а тепловая энергия является сопутствующим продуктом, соответственно, технологические индивидуальные нормы для электрических станций устанавливаются на электрическую энергию.

37. Нормативы на растопочное топливо (мазут) не устанавливаются, так как его доля в годовом топливном балансе невелика (примерно 0,05 %). Выбросы не учитываются в контрольных нормативах (г/с), инструментальные замеры в пусковых и переходных режимах котла не выполняются. Выбросы загрязняющих веществ при сжигании мазута учитываются расчетным путем от количества сожженного топлива.

38. Технические удельные нормативы эмиссий от вспомогательного производства (включая подачу сырья и распределение электрической энергии) настоящими нормативами не устанавливаются, эмиссии данных производств нормируются отдельно.

39. Качественные и количественные характеристики выбросов от источников определяются расчетным методом и по инструментальным замерам по методикам расчета выбросов вредных веществ в атмосферу, разрабатываемым в соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан, по фактическим техническим показателям оборудования.

40. Допускается двукратное превышение технических удельных нормативов эмиссий от котлов в течение 30 (тридцати) минут при условии, что среднее значение удельных нормативов эмиссий за сутки не превысит нормативного значения и суммарная продолжительность тридцатиминутного превышения составляет менее 3 % от общего времени работы котельной установки в течение года.

41. Регулирование выбросов при неблагоприятных метеорологических условиях производится в соответствии с гармонизированными нормативными правовыми актами, учитывающими эмиссии по каждому источнику загрязнения и мероприятия по сокращению выбросов при всех режимах работы электрической станции.

42. Запыленная часть технологических газов подвергается очистке от твердых частиц.

43. В качестве пылеулавливающих установок используются различные аппараты для грубой, тонкой очистки и санитарной доочистки газов.

44. На предприятии проводятся профилактические работы для эффективной работы пылегазоочистного устройства, включая текущие и капитальные ремонты газоочистных установок на котлах, аспирационного и вентиляционного оборудования, газоходов).

45. Режимы работы котлоагрегата при растопке, наборе мощности, остановке и прочих работах не являются режимами, на основе которых устанавливаются нормативы удельных выбросов.

Параграф 6.2. Технические удельные нормативы сбросов сточных вод

46. В целях снижения воздействия на окружающую среду на электрической станции действуют системы оборотного водоснабжения. Система оборотного водоснабжения – это система водоснабжения, при которой циркуляционная вода используется многократно для тех же целей.

47. На производственные нужды вода забирается бесплотинным водозабором по открытым подводным каналам, в пристанционном узле которого располагаются блочные насосные станции. Водоприемник оборудуется рыбозащитными устройствами, предотвращающими их попадание в систему водозабора предприятия.

Исходная вода проходит необходимую химическую очистку, после чего поступает на хранение в резервуары запаса конденсата. Используется чистая вода для восполнения пароводяных потерь энергоблока.

48. На предприятиях по производству электрической энергии также предусматривается оборотное водоснабжение для транспортировки золошлаковых отходов в системе гидрозолоудаления с отстоем на золошлаконакопителе и последующим возвратом осветленной воды в эту же систему. В системе оборотного водоснабжения циркуляционная вода используется многократно без очистки.

49. На предприятиях, занимающихся производством электрической энергии при сжигании топлива в котельных установках, допускается предусмотреть прямоточную систему охлаждения энергетического оборудования, при которой предусмотрен сброс теплообменной воды после охлаждения турбогенераторов и газомасляной системы в тот же водный объект, из которого осуществлено изъятие.

50. Вода, используемая в системе охлаждения, является нормативно (условно) чистой, так как воды от вспомогательных операций и процессов, образующиеся после охлаждения технологической аппаратуры и силовых агрегатов, незагрязненные, имеют только повышенную температуру, которая нормируется и контролируется согласно законодательству Республики Казахстан. Температура сбрасываемой воды в контрольном створе не должна превышать 30 °С.

51. Природопользователь проводит контроль в части соответствия состава сбрасываемых вод составу воды в районе водозабора водного объекта (при условии водопользования одним водным объектом).

52. Сброс сточных вод в водные объекты осуществляется с использованием приборов учета объемов воды. Учёт объёмов водоотведения осуществляется в соответствии с водным законодательством Республики Казахстан.

53. Нормативы предельно допустимых сбросов не устанавливаются:

- для производственных и хозяйственно-бытовых сточных вод, отводимых в городские канализационные сети, согласно договорных обязательств;

- при сбросе в водные объекты нормативно (условно) чистых сточных вод, имеющих только тепловое загрязнение.

Параграф 6.3. Технические удельные нормативы при размещении отходов

54. Экологические требования по обращению и размещению отходов производства соответствуют нормам экологического законодательства и настоящих нормативов.

55. Производственные отходы – золошлаки, образующиеся в результате сжигания твердого топлива деятельности электрической станции, подлежат хранению на специально оборудованном полигоне – золошлакоотвале. Система золошлакоудаления предприятия обеспечивает надежное удаление из котельной установки твердой негорючей части топлива – шлаков и уловленной очистными сооружениями золы-уноса.

56. При эксплуатации золошлакоаккумуляторов соблюдаются экологические требования, которые устанавливаются для полигонов, при этом обеспечивается техническая возможность для извлечения золошлаков в целях их использования или окончательного захоронения. Проекты строительства полигона для размещения золошлаковых отходов выполняются в соответствии с требованиями строительных норм и правил и подлежат государственной экологической экспертизе.

57. Размеры площадок для размещения и хранения золошлакоотвалов предусматриваются с учетом работы электрической станции не менее 25 (двадцати пяти) лет.

58. Системы внешнего гидрозолошлакоудаления соответствуют Правилам технической эксплуатации электрических станций и сетей, утвержденных приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 30 марта 2015 года № 247 (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов № 11066), а также строительным нормам и правилам Республики Казахстан.

59. Транспортировка золошлаковых отходов на полигон осуществляется по магистральным золошлакопроводам гидротранспортом с применением пневмонасосов. С целью безопасной эксплуатации системы гидрозолоудаления предусматривается не менее двух ниток золопроводов, одна из которых резервная. Система гидрозолоудаления является замкнутой и предусматривает возврат (повторное использование) осветленной воды для транспортировки золошлаков.

60. Для отходов производства при процессе выработки электроэнергии устанавливаются технологические удельные нормативы согласно приложению 3 к настоящим нормативам.

61. Опасные отходы, образующиеся в процессе работы вспомогательных производств, подлежат временному хранению на специально оборудованных местах и дальнейшей передаче сторонним организациям, занимающимся сбором, транспортировкой и утилизацией отходов по договорным обязательствам.

Параграф 6.4. Физические воздействия на окружающую среду

62. Проведение основных и вспомогательных работ для производства электрической

энергии соответствует нормам, установленным законодательством Республики Казахстан, по физическому воздействию на окружающую среду.

63. Физическое загрязнение – это загрязнение, связанное с изменением физических параметров окружающей среды. Физическими воздействиями являются тепловое, световое, шумовое, электромагнитное, радиоактивное, радиационное загрязнение окружающей среды.

64. Допустимые уровни звукового давления, дБ (эквивалентные уровни звукового давления, дБ) и максимальный уровень звука производственных предприятий соответствуют гигиеническим нормативам к физическим факторам, оказывающим воздействие на человека.

65. На рабочих местах у оборудования, являющегося источником инфра- и ультразвука, шума, общей или локальной вибрации, ионизирующих и не ионизирующих излучений, не допускается превышения предельно допустимых уровней.

66. На производственных объектах проводится производственный контроль, который осуществляется производственными или независимыми аккредитованными лабораториями. Информация о результатах производственного контроля, проводимого на производственных объектах, представляются в территориальные подразделения ведомства государственного органа в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения на соответствующей территории.

67. На объектах в местах расположения источников физического воздействия предусматриваются мероприятия, направленные на снижение воздействий внутри помещений, на рабочих местах, а также на территории, окружающей жилые постройки.

Параграф 7. Ведение контроля при эксплуатации станций по выработке электроэнергии

68. Физические и юридические лица, осуществляющие производственную деятельность, связанную с выработкой электрической энергии, проводят различные виды контроля для обеспечения эффективной и безопасной эксплуатации предприятия, включая контроль входящего сырья, контроль эксплуатации технологического оборудования, экологический контроль, санитарно-эпидемический контроль на рабочих местах.

69. Данные работы проводятся с целью обеспечения постоянного контроля прохождения технологических процессов, повышения эффективности использования природных и энергетических ресурсов, оперативное реагирование на нештатные ситуации, сведение к минимуму влияния производства на окружающую среду и здоровье человека.

70. Входной контроль качества сырьевых материалов является статистическим контролем и позволяет своевременно планировать процесс работы оборудования.

71. Целью производственного контроля является обеспечение безопасности и (или) безвредности для человека продукции, работ и услуг, путем организации и проведения на объекте самоконтроля за соблюдением требований, установленных в документах государственной системы санитарно-эпидемиологического нормирования.

72. Предприятием проводится производственный экологический контроль для соблю-

дения нормативов, направленных на предотвращение негативного воздействия на здоровье населения и сохранность окружающей среды.

73. Целями производственного экологического контроля являются:

1) получение информации для принятия решений в отношении экологической политики природопользователя, целевых показателей качества окружающей среды и инструментов регулирования производственных процессов, потенциально оказывающих воздействие на окружающую среду;

2) обеспечение соблюдения требований экологического законодательства Республики Казахстан;

3) сведение к минимуму воздействия производственных процессов природопользователя на окружающую среду и здоровье человека;

4) повышение эффективности использования природных и энергетических ресурсов;

5) оперативное упреждающее реагирование на нештатные ситуации;

6) формирование более высокого уровня экологической информированности и ответственности руководителей и работников природопользователей;

7) информирование общественности об экологической деятельности предприятий и рисках для здоровья населения;

8) повышение уровня соответствия экологическим требованиям;

9) повышение производственной и экологической эффективности системы управления охраной окружающей среды;

10) учет экологических рисков при инвестировании и кредитовании.

74. Порядок проведения производственного экологического контроля и разработки программы производственного экологического контроля осуществляется в соответствии с требованиями, предусмотренными экологическим законодательством Республики Казахстан.

75. Для ведения контроля и увеличения возможности быстрого реагирования при прохождении различных технологических процессов на предприятии допускается устанавливать современные системы автоматического управления и наблюдения за всеми процессами.

Глава 8. Общие требования безопасности

76. На каждой тепловой электростанции мощностью 10 МВт и более разрабатываются энергетические характеристики оборудования, устанавливающие зависимость технико-экономических показателей его работы в абсолютном или относительном исчислении от электрических и тепловых нагрузок.

77. На каждом энергетическом объекте (далее – энергообъект) организуются техническое обслуживание, плановые ремонт и модернизация оборудования, зданий, сооружений и коммуникаций энергетических установок.

Объем технического обслуживания и планового ремонта определяется необходимостью поддержания исправного и работоспособного состояния оборудования, зданий и сооружений с учетом их фактического состояния и требований инструкций.

78. На все виды ремонта основного оборудования, зданий и сооружений электрических станций, котельных и сетей составляются перспективные и годовые графики.

Периодичность и продолжительность всех видов ремонта устанавливаются в инструкциях, утверждаемых техническим руководителем предприятия, на ремонт данного вида оборудования.

79. Персонал энергообъектов ведет систематический учет технико-экономический показателей ремонта и технического обслуживания оборудования, зданий и сооружений.

80. На энергообъектах оборудуются ремонтно-эксплуатационные базы, необходимые для поддержания в технически исправном состоянии оборудования.

81. Оборудование энергообъектов обслуживаются стационарными и инвентарными грузоподъемными машинами и средствами механизации ремонта в главном корпусе, вспомогательных зданиях и на сооружениях.

82. Энергообъекты, ремонтные и ремонтно-наладочные организации для своевременного и качественного проведения ремонта укомплектовываются ремонтной документацией, инструментом и средствами производства для ремонтных работ.

83. На каждом энергообъекте организуется постоянный и периодический контроль (осмотры, технические освидетельствования) технического состояния энергоустановок (оборудования, зданий и сооружений), определяется круг ответственных лиц за их состояние и безопасную эксплуатацию, а также назначается персонал по техническому и технологическому надзору и утверждаются должностные обязанности.

84. Все технологические системы, оборудование, здания и сооружения, в том числе гидросооружения, входящие в состав энергообъекта, подвергаются периодическому техническому освидетельствованию.

85. На каждом энергообъекте устанавливается перечень необходимых инструкций, положений, технологических и оперативных схем для каждого цеха, подстанции, района, участка, лаборатории и службы, который утверждается техническим руководителем энергообъекта.

86. При работе энергоустановок принимаются меры для предупреждения или ограничения вредного воздействия на окружающую среду выбросов загрязняющих веществ в атмосферу и сбросов в водные объекты, шума, вибрации, электрических и магнитных полей и иных вредных физических воздействий, а также по сокращению безвозвратных потерь и объемов потребления воды. Не допускается увеличение производительности технологического оборудования, сопровождающееся увеличением эмиссий в окружающую среду, без одновременной реконструкции сооружений, оборудования и аппаратуры для очистки выбросов.

87. Для обеспечения установленных настоящими нормативами требований к эмиссиям в окружающую среду при производстве электрической энергии при сжигании топлива в котельных установках выполняются следующие условия:

- 1) выполняется программа производственного экологического контроля;
- 2) проводятся измерения эмиссий в окружающую среду при производстве электрической энергии согласно утвержденному графику, с привлечением лаборатории, аккредитованной в установленном законодательством порядке;

3) проводятся организационно технические мероприятия по техническому обслуживанию, профилактическому, текущему и капитальному ремонту оборудования, а также его модернизации и замене;

4) в процессе производства обеспечивается непрерывная работа всех основных приточно-вытяжных и аспирационных вентиляционных установок, предусмотренных проектом;

5) оборудование технологических процессов соответствует требованиям законодательства о безопасности машин и оборудования, других нормативных правовых актов Республики Казахстан;

6) технологическое оборудование, аппараты и трубопроводы, предназначенные для работы со взрывопожароопасными и вредными парами, газами и пылью, являются герметичными, а при невозможности полной герметизации места, где возможны вредные выделения, – оборудуются местными отсосами, обеспечивающими соблюдение требований настоящих нормативов.

88. При возникновении аварии, приведшей к ухудшению состояния окружающей среды, экологическая служба предприятия действует согласно правилам, установленным на основании требований экологического законодательства Республики Казахстан.

89. Во всех подразделениях предприятия для руководства обслуживающего персонала разрабатываются инструкции и «План ликвидации аварий», в которых предусмотрены мероприятия по предупреждению аварий и их ликвидации.

Глава 9. Порядок и сроки введения в действие

90. С момента утверждения настоящих нормативов для вновь строящихся предприятий выполняются технические удельные нормативы эмиссий в окружающую среду, установленные настоящими нормативами.

91. Для действующих и реконструируемых предприятий допускается выполнение нормативов, установленных для них проектами предельно допустимых эмиссий и (или) оценки воздействия на окружающую среду в сроки до внедрения наилучших доступных технологий, указанные в утвержденной для предприятия Программе перехода к наилучшим доступным технологиям.

92. После внедрения наилучших доступных технологий предприятия выполняют технические удельные нормативы эмиссий в окружающую среду, установленные в настоящих нормативах.

Продолжение в следующем номере

Правила оказания первой помощи лицами без медицинского образования

«Об утверждении Правил оказания первой помощи лицами без медицинского образования, в том числе прошедшими соответствующую подготовку и Стандарта оказания первой помощи»

Приказ Министра здравоохранения Республики Казахстан от 15 декабря 2020 года № ҚР ДСМ-269/2020

Вступил в силу: 02.01.2021

Работодатель должен обеспечить обучение работников организации, предприятия оказанию первой помощи пострадавшим. Где и как часто организовывать обучение – смотрите в документе. Правила также устанавливают порядок оказания первой помощи лицами без медицинского образования и перечень состояний, при которых оказывают первую помощь.

Приложение 1
к приказу Министра здравоохранения
Республики Казахстан
от 15 декабря 2020 года
№ ҚР ДСМ-269/2020

Правила оказания первой помощи лицами без медицинского образования, в том числе прошедшими соответствующую подготовку Глава 1. Общие положения

1. Настоящие Правила оказания первой помощи лицами без медицинского образования, в том числе прошедшими соответствующую подготовку (далее – Правила), разработаны в соответствии с пунктом 1 статьи 90 Кодекса Республики Казахстан от 7 июля 2020 года «О здоровье народа и системе здравоохранения» и определяют порядок оказания первой помощи лицами без медицинского образования, в том числе прошедшими соответствующую подготовку.

2. В настоящих Правилах используются следующие понятия:

1) первая помощь – это комплекс срочных базовых мероприятий для спасения жизни человека, предупреждения осложнений при экстренных состояниях, а также в целях снижения угрозы для здоровья и жизни пострадавшего лица при неотложном состоянии, проводимых на месте происшествия самим пострадавшим (самопомощь) или другим лицом, находящимся поблизости (взаимопомощь), до прибытия медицинских работников;

- 2) сертифицированный тренер по первой помощи – лицо, прошедшее дополнительную подготовку по первой помощи и базовой сердечно-легочной реанимации;
- 3) сертификат – документ установленного образца по прохождению тренинга по первой помощи;
- 4) лица без медицинского образования – это контингент лиц, подлежащий обязательному прохождению курсов первой помощи;
- 5) лица, прошедшие соответствующую подготовку, – контингент лиц, подлежащий обязательному прохождению курсов первой помощи и имеющий сертификат о прохождении навыков оказания первой помощи.

Глава 2. Порядок оказания первой помощи лицами без медицинского образования, в том числе прошедшими соответствующую подготовку

3. Первую помощь оказывают лица без медицинского образования, в том числе прошедшие соответствующую подготовку, обученные навыкам оказания первой помощи.
4. Обучение лиц без медицинского образования навыкам оказания первой помощи осуществляется сертифицированным тренером в соответствии с пунктом 2 статьи 90 Кодекса Республики Казахстан от 7 июля 2020 года «О здоровье народа и системе здравоохранения».
5. Лица без медицинского образования, в том числе прошедшие соответствующую подготовку, оказывают первую помощь пострадавшим при состояниях, согласно приложению 1 к настоящим Правилам.
6. Лица без медицинского образования, в том числе прошедшие соответствующую подготовку, при оказании первой помощи пострадавшим обеспечивают знание основ, признаков и приемов по оказанию первой помощи.
7. Обучение лиц без медицинского образования навыкам оказания первой помощи проводится в форме теоретической подготовки и практических занятий с использованием перечня симуляционного оборудования для обучения навыкам оказания первой помощи согласно приложению 2 к настоящим Правилам.
8. Контингент лиц без медицинского образования, подлежащих обязательному прохождению курсов первой помощи:
 - 1) сотрудники органов внутренних дел, осуществляющие оперативную и иную деятельность, связанную с взаимодействием с населением;
 - 2) военнослужащие Вооруженных сил Республики Казахстан, органов национальной или государственной службы безопасности, войск национальной гвардии;
 - 3) сотрудники противопожарной службы;
 - 4) спасатели аварийно-спасательной службы;
 - 5) члены экипажей воздушного, водного и железнодорожного транспорта;
 - 6) водители всех видов общественных автотранспортных средств;
 - 7) работники ведомственных и частных охранных организаций;
 - 8) работники организаций образования (преподаватели всех видов учебных заведений, сотрудники дошкольных и учебно-воспитательных учреждений);
 - 9) работники опасных производственных объектов;

- 10) работники организаций здравоохранения, не имеющие медицинского образования.
9. Обучение работников организации (предприятия) оказанию первой помощи пострадавшим обеспечивает работодатель в соответствии с настоящими Правилами.
10. Вновь принимаемые на работу лица проходят обучение по оказанию первой помощи пострадавшим в сроки, установленные работодателем (или уполномоченным им лицом), но не позднее одного месяца после приема на работу.
11. Обучение проводится в специализированном учебном центре, имеющем соответствующую лицензию, либо работодателем организовывается выездной цикл обучения.
12. Подготовка лиц без медицинского образования навыкам оказания первой помощи проводится с периодичностью один раз в 3 года.
13. Обучение навыкам оказания первой помощи проводится за счет средств бюджета, средств работодателя или собственных средств граждан Республики Казахстан.
14. Лицо, оказывающее первую помощь, проводит следующие мероприятия по оценке обстановки и обеспечению безопасных условий для оказания первой помощи:
- 1) определение угрожающих факторов для собственной жизни и здоровья;
 - 2) определение угрожающих факторов для жизни и здоровья пострадавшего;
 - 3) устранение угрожающих факторов для жизни и здоровья;
 - 4) прекращение действия повреждающих факторов на пострадавшего;
 - 5) оценка количества пострадавших;
 - 6) перемещение пострадавшего.
15. Лицо, оказывающее первую помощь, проводит оценку состояния пострадавшего по следующим критериям:
- 1) определение наличия кровотечения, угрожающего жизни пострадавшего;
 - 2) определение сознания;
 - 3) определение дыхания.
16. Лицо, оказывающее первую помощь, вызывает бригаду скорой медицинской помощи по номеру 103 и по необходимости другие службы экстренного реагирования по номеру 112 и передает следующие данные со слов пострадавшего:
- 1) фамилия, имя, отчество (при его наличии), возраст и пол пострадавшего;
 - 2) данные по состоянию пострадавшего и обстоятельства несчастного случая, травмы или заболевания;
 - 3) адрес и телефон, а также ориентировочные данные по проезду к месту нахождения пострадавшего.

Приложение 1
к Правилам оказания первой помощи
лицами без медицинского образования,
в том числе прошедшими
соответствующую подготовку

Перечень состояний, при которых оказывается первая помощь

1. Отсутствие сознания;
2. остановка дыхания и кровообращения;

3. наружные кровотечения;
4. инородные тела верхних дыхательных путей;
5. травмы различных областей тела;
6. ожоги, эффекты воздействия высоких температур, теплового излучения;
7. отморожение и другие эффекты воздействия низких температур;
8. отравления;
9. судороги;
10. укусы.

Приложение 2
к Правилам оказания первой помощи
лицами без медицинского образования,
в том числе прошедшими
соответствующую подготовку

Перечень симуляционного оборудования для обучения навыкам оказания первой помощи

1. Носилки (мягкие, жесткие);
2. шейный корсет;
3. жгуты кровоостанавливающие (несколько видов для сравнения действий при наложении);
4. инородные тела верхних дыхательных путей;
5. защитная маска с обратным клапаном для искусственной вентиляции легких;
6. складные шины;
7. гипотермические пакеты;
8. аптечки для изучения содержимого и отработки действий по его применению.

Приложение 2
к приказу

Стандарт оказания первой помощи Глава 1. Общие положения

1. Настоящий Стандарт оказания первой помощи (далее – Стандарт) разработан в соответствии с пунктом 6 статьи 90 Кодекса Республики Казахстан от 7 июля 2020 года «О здоровье народа и системе здравоохранения».

2. Настоящий Стандарт устанавливает требования к мероприятиям по оказанию первой помощи в Республике Казахстан.

Глава 2. Мероприятия по оказанию первой помощи

3. Расположение пострадавшего лица в восстановительном (боковом) положении:

- 1) при наличии дыхания перевести его в восстановительное (боковое) положение:
 - снять очки (если он их носит);
 - встать на колени рядом с пострадавшим, при этом ноги пострадавшего должны быть прямыми;
 - положить его руку, находящуюся ближе к вам, под прямым углом к телу, согнуть в локте, ладонь направить вверх;
 - дальнюю руку положить через грудную клетку, а тыльную сторону ладони приложить к щеке пострадавшего как можно ближе к полу (земле);
 - другой рукой взять дальнюю ногу выше колена и поднять вверх, при этом стопа должна остаться на полу (на земле);
 - придерживая кисть возле щеки, надавить на дальнюю ногу, чтобы перевернуть пострадавшего на бок по направлению к себе;
 - поправить верхнюю часть ноги так, чтобы бедро и колено были согнуты под прямым углом;
 - наклонить голову назад, чтобы дыхательные пути были открыты;
 - регулярно проверять дыхание, до приезда бригады скорой медицинской помощи (далее – СМП);
 - 2) не оставлять пострадавшего без присмотра и контролировать его состояние до прибытия экстренной службы 103 (112).
4. Сердечно-легочная реанимация:
- 1) при обнаружении пострадавшего без сознания и без дыхания принять меры по устранению опасности, вызвать экстренную службу 103 (112) и начать проводить непрямой массаж сердца непрерывно до ее прибытия;
 - 2) если пострадавший взрослый старше 12 лет, сделать 30 надавливаний на центр грудной клетки руками (основанием одной ладони, накрыв ее сверху второй ладонью) на глубину 5–6 см и 2 вдувания в рот (если не проводятся вдувания, то надавливать без перерыва), непрерывно продолжать надавливания и вдувания до приезда бригады СМП. Продолжать надавливания и вдувания до появления первых признаков жизни;
 - 3) если пострадавший ребенок (от 1 года до 12 лет), сделать 5 вдуваний, обхватив губами рот пострадавшего, продолжительность одного вдувания в рот в течение одной секунды, 30 надавливаний на центр груди на глубину 4–5 см (надавливания одной рукой) и 2 вдувания. Продолжать надавливания и вдувания до появления первых признаков жизни;
 - 4) если пострадавший младенец (от 0 до 12 месяцев), сделать 5 вдуваний, обхватив губами одновременно рот и нос пострадавшего, 30 надавливаний на центр груди на глубину одной трети грудной клетки двумя пальцами и 2 вдувания, обхватив губами одновременно рот и нос пострадавшего. Продолжать надавливания и вдувания до появления первых признаков жизни.
5. При наличии инородного тела в дыхательных путях:
- 1) пострадавший подавился, если он может говорить (наличие кашля, плача), то следует поощрять кашель, не мешать пострадавшему, не бить по спине, контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;

2) если пострадавший не может говорить, присутствует кашель, плач, то необходимо нанести до пяти скользящих ударов рукой в межлопаточную область;

3) если пострадавший – беременная женщина или человек с большим животом:

- провести пять надавливаний на центр грудной клетки руками;
- в случае если не помогает – повторить удары в межлопаточную область;
- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;
- встать сзади пострадавшего, обхватить его руками;
- одну из рук сжать в кулак и прижать со стороны большого пальца к животу, между пупком и грудной клеткой;
- вторую ладонь положить на кулак;
- сделать резкие сильные толчки в живот;
- пять толчков в живот, затем пять ударов по спине до появления кашля;

4) если пострадавший потерял сознание, проводить мероприятия по базовой реанимации.

6. Базовая реанимация:

1) при обнаружении пострадавшего без сознания, но с наличием дыхания принять меры по устранению опасности, перевести пострадавшего в восстановительное положение и вызвать экстренную службу 103 (112), контролируя состояние пострадавшего;

2) при обнаружении пострадавшего без сознания и без дыхания принять меры по устранению опасности, вызвать экстренную службу 103 (112) и начать проводить непрямой массаж сердца непрерывно до ее прибытия;

3) для повышения выживаемости пострадавшего и восстановления сердечной деятельности при наличии возможности применять автоматический дефибриллятор со встроенным в электроды датчиком контроля качества непрямого массажа сердца, предназначенный для лиц без медицинского образования;

4) при восстановлении дыхания и сердечной деятельности перевести пострадавшего в восстановительное (боковое) положение;

5) не оставлять пострадавшего без присмотра и контролировать его состояние до прибытия экстренной службы 103 (112).

7. При наружном кровотечении:

1) вызов 103 (112);

2) при кровотечении головы:

- наложить давящую повязку из подручных средств (бинт) в несколько слоев;
- усадить пострадавшего в удобное положение;

3) при кровотечении носа:

- сдавить крылья носа пальцами в течение 10–15 минут;
- приложить холод к переносице через полотенце;
- не запрокидывать голову назад;
- нельзя высмаркиваться и ложиться;

4) при кровотечении шеи:

- быстро прижать пальцами место кровотечения;
- наложить повязку из подручных средств (бинт) в несколько слоев, прижать ее руками;
- держать до приезда бригады СМП;

5) при кровотечении живота, грудной клетки:

- наложить повязку из подручных средств (бинт), в несколько слоев;
- в случае если есть посторонние предметы в грудной или брюшной стенке – не трогать и не делайте попыток их извлечь;

6) при кровотечении конечности:

- использовать в качестве жгута брючный ремень, ремень от сумки, галстук, ткань;
- наложить жгут выше места кровотечения;
- вставить под ткань короткую палку, прут и закрутить в 2–3 оборота до остановки кровотечения;
- наложить давящую повязку из подручных средств в несколько слоев.

8. При травме:

1) при безопасном местонахождении пострадавшего, если он в сознании и с дыханием вызвать 103 (112);

2) определить вид травмы: открытый или закрытый:

при закрытой травме:

- 1) приложить холод к месту повреждения через ткань в течение 10–15 минут;
- 2) зафиксировать конечность подручными средствами;
- 3) перевести пострадавшего в удобное положение;
- 4) контролировать состояние пострадавшего до приезда СМП;

при открытой травме:

- 1) при кровотечении промыть рану чистой водой;
- 2) наложить повязку из подручных средств (бинт), в несколько слоев;
- 3) зафиксировать конечность подручными средствами;
- 4) перевести пострадавшего в удобное положение;
- 5) контролировать состояние пострадавшего до приезда СМП.

При травме позвоночника необходимо зафиксировать голову на одной линии с корпусом, все время придерживая ее руками.

В случае если есть посторонние предметы в грудной или брюшной части тела пострадавшего, при травме грудной клетки/живота – не трогать и не пытаться извлечь их.

В случае если при травмах видны внутренние органы – закрыть влажной тканью, затем полиэтиленом, наложить тугую повязку из подручных средств.

При продолжительном кровотечении наложить жгут выше места кровотечения, используя подручные средства (брючный ремень, ремень от сумки, галстук, ткань).

При наличии перелома зафиксировать пострадавшего в исходном положении, до приезда бригады СМП.

9. Транспортировка пострадавшего:

1) если пострадавший находится в бессознательном состоянии, транспортируется в восстановительном (боковом) положении;

2) при травме головы и шеи – на спине с валиками вокруг головы и с мягким валиком под шеей;

3) при травме позвоночника – на твердых носилках на спине с валиками под шеей, поясницей и под коленями или на мягких носилках – на животе;

4) при травме грудной клетки – полусидя с валиком под коленями или в восстановительном (боковом) положении на поврежденной стороне;

5) при травме живота – в восстановительном (боковом) положении;

6) при травме таза – на спине с валиком под коленями и слегка разведенными ногами.

При отсутствии у пострадавшего сознания и дыхания проводятся базовые реанимационные мероприятия и обеспечивается вызов 103 (112).

10. При термическом ожоге:

1) принять меры по устранению опасности, если невозможно – вызов 103 (112);

2) пострадавший в сознании, с дыханием и без сознания, без дыхания – базовая реанимация до приезда бригады СМП, вызов 103 (112);

3) определить повреждения на коже пострадавшего:

при образовании на коже корочки серого или черного цвета провести:

- срезание одежды по краю ожоговой раны;
- наложение широкой, чистой и влажной повязки на рану;
- для сохранения влаги повязки использовать полиэтиленовый пакет;

при наличии покраснения, отека и пузыря:

- охлаждение холодной водой не менее 15 минут;
- срезание одежды по краю ожоговой раны;
- наложение широкой, чистой и влажной повязки на рану;
- придать удобное положение пострадавшему;
- контролировать состояние пострадавшего до приезда СМП.

11. При обморожении:

• если пострадавший в сознании и с дыханием, осуществляется вызов 103 (112), если отсутствуют сознание и дыхание – проводится базовая реанимация и вызов 103 (112);

- переместить пострадавшего в теплое помещение;
- аккуратно снять одежду и обувь с пораженной области;
- дать теплое питье;
- постепенно согревать пораженную часть тела;
- наложить повязку из подручных средств на пораженные участки тела;
- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;
- нельзя растирать пораженные участки тела, втирать мази, масла, спирт;
- нельзя прикладывать к пораженным участкам тела горячие предметы (грелка, обогреватель и другие);
- противопоказано употреблять алкогольные напитки.

12. При отравлении в зависимости от пути попадания яда:

1) если пострадавший в сознании и с дыханием осуществляется вызов 103 (112), если отсутствуют сознание и дыхание – проводится базовая реанимация и вызов 103 (112), контроль за состоянием пострадавшего до приезда бригады СМП;

2) в случае попадания яда в организм пострадавшего через рот:

- дать выпить большое количество воды;
- перевести в восстановительное боковое положение (чтобы не захлебнуться рвотными массами);

- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;
- 3) в случае попадания яда в организм пострадавшего через дыхательные пути:
- вывести пострадавшего на чистый воздух в безопасное место;
 - обеспечить удобное положение;
 - освободить от стесняющей одежды;
 - контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;
- 4) в случае попадания яда в организм пострадавшего через кожу и слизистые поверхности:
- очистить поверхность кожи слизистой поверхности от ядовитого вещества подручными средствами (бинт);
 - промыть кожу слизистой поверхность водой;
 - контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП.

Во всех случаях не вызывать рвоту и не давать слабительные средства при отравлении нефтепродуктами, кислотами, щелочью.

При необходимости принять адсорбирующие препараты (активированный уголь и другие).

13. При обмороке:

- если пострадавший дышит, то вызвать 103 (112), если не дышит – проводить базовую реанимацию, вызвать 103 (112);
- уложить на спину и приподнять ноги;
- расстегнуть сдавливающие части одежды;
- обеспечить приток свежего воздуха;
- протереть лицо пострадавшего прохладной водой или положить мокрое полотенце на лоб;
- при наличии рвоты, повернуть голову на бок или перевести в восстановительное боковое положение (чтобы не захлебнуться рвотными массами);
- нельзя поднимать пострадавшего в вертикальное положение;
- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП.

14. При боли в груди:

если появилась сильная, жгучая, отдающая в руку или шею боль в груди:

- вызвать 103 (112);
- в случае необходимости прекратить физическую деятельность;
- усадить пострадавшего в удобное положение;
- расстегнуть стесняющую одежду;
- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП (при необходимости провести базовую реанимацию).

15. При судороге:

- при обнаружении пострадавшего с судорогами вызвать 103 (112);
- не пытаться остановить приступ или насильно удерживать пострадавшего;
- убрать рядом находящиеся предметы, которые могут стать причиной травм;
- положить под голову мягкую подушку (любое подручное средство).

В случае если судороги прекратились, пострадавший в сознании:

- не допускать резких движений со стороны пострадавшего;

- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП.

В случае если судороги не прекратились, пострадавший без сознания, но дышит:

- перевести в восстановительное (боковое) положение;
- контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП.

В случае если судороги не прекратились, пострадавший без сознания и отсутствует дыхание, проводится базовая реанимация до приезда бригады СМП.

16. При укусе:

1) принять меры по устранению опасности, если невозможно – вызов 103 (112);

2) если при обнаружении пострадавшего место безопасно для оказания первой помощи:

- пострадавший в сознании и с дыханием – вызвать 103 (112);

3) определить укус на теле пострадавшего;

4) при обнаружении кровотечения: промыть рану водой, наложить давящую повязку из подручных средств (бинт), контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;

5) при отсутствии кровотечения: промыть рану водой, приложить холод к месту укуса, контролировать состояние пострадавшего до приезда бригады СМП;

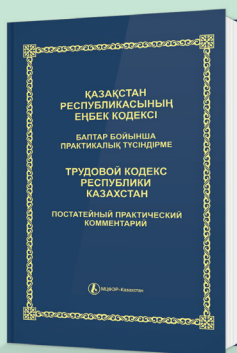
6) при укусах ядовитых змей нельзя отсасывать яд, делать надрез или применять жгуты;

7) в местах укуса ос/пчел аккуратно удалить жало;

8) в случае обнаружения отеков на месте укуса наложить холодный компресс.

ВНИМАНИЕ!

Постатейный практический комментарий (выпуск № 2) к Трудовому кодексу Республики Казахстан от 23 ноября 2015 года № 414-V

В число авторов комментария вошли практикующие юристы, специалисты в области трудовых отношений, заработной платы, безопасности и охраны труда Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан, разъяснения и комментарии которых будут способствовать правильному применению норм трудового законодательства.

Книга предназначена для руководителей и работников предприятий всех форм собственности, юристов, специалистов кадровых служб, охраны труда, трудового права, ученых, преподавателей, студентов юридических и экономических вузов, а также для широкого круга читателей.

Для заказа книги «Трудовой кодекс Республики Казахстан. Постатейный практический комментарий» необходимо заполнить заявку на сайте www.ppk.mcfr.kz и отправить на электронный адрес: ekd@mcfr.kz

**Более подробную информацию можно получить
по телефонам в г. Алматы: +7 (727) 323-62-13, 323-62-29**

Перечень профессий для осуществления трудовой деятельности сезонных иностранных работников

«Об утверждении перечня профессий для осуществления трудовой деятельности сезонных иностранных работников»

Приказ Министра труда и социальной защиты населения Республики Казахстан от 25 сентября 2020 года № 379

Вступил в силу: 01.01.2021

№ п/п	Наименование профессий
1.	Садовники и садоводы
2.	Полеводы и овощеводы
3.	Рабочие по изготовлению табачной продукции
4.	Неквалифицированные рабочие в растениеводстве
5.	Неквалифицированные рабочие в животноводстве
6.	Неквалифицированные рабочие в производстве смешанной растениеводческой и животноводческой продукции

ДЕМО-ДОСТУП
БЕСПЛАТНО
на 3 дня

Получите годовой доступ
к справочной системе

**«АКТУАЛИС:
Кадровое дело»**

тариф VIP

- 50 %

Период действия акции:
с 1 по 30 июня 2021 года
<https://vip-kadry.mcfr.kz/>

**ДЕМО-ДОСТУП
БЕСПЛАТНО
на 3 дня**

Получите годовой доступ
к справочной системе

«АКТУАЛИС: Кадровое дело»

тариф **STANDART**
(для специалистов
по охране труда)

- 30 %

Период действия акции:
с 1 по 30 июня 2021 года

<https://standart-kadry.mcfk.kz/about/>